

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ
สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

ผู้วิจัย

จิรภา คำทา
สมบัติ วรินทรนุวัตร

TNI

คณะบริหารธุรกิจ
สถาบันเทคโนโลยีไทย – ญี่ปุ่น
ปีการศึกษา 2558

คำสำคัญ : คุณธรรม / จริยธรรม / ระดับปริญญาตรี

จิรภา คำทา และสมบัติ วรันทนุวัตร การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น และ 2) เปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยรวมและเป็นรายด้านกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นภาค เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 316 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความ คิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามีระดับคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่านักศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิม เลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความเมตตา ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทนอด กลั้น ด้านความมีวินัย และด้านความเสียสละ ส่วนด้านความซื่อสัตย์ และด้านความกตัญญู กตเวที นักศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมและรายด้านในแต่ ละด้านไม่แตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความซื่อสัตย์ด้าน ความเมตตา ด้านความอดทนอดกลั้น และด้านความเสียสละแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ส่วนในด้านความมีวินัยด้านความรับผิดชอบและด้านความกตัญญูกตเวที แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความซื่อสัตย์ และ ด้านความอดทนอดกลั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตา ด้านความเสียสละ และด้านความกตัญญูกตเวที แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความมีวินัยไม่แตกต่างกัน

5. นักศึกษาที่สถานภาพของครอบครัวต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

6. นักศึกษาที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเมตตา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

7. นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

Keyword : Moral / Ethic / Undergraduate

Jirapa Khamta and Sombat Warintornnuwat : A Study of Virtue and Morality of Students Faculty of Business Administration at Thai-Nichi Institute of Technology

The objectives of this research are 1) to study morality and ethic level of students of Faculty of Business Administration, Thai-Nichi Institute of Technology and 2) to compare morality and ethic level of different groups of student in the Faculty of Business Administration at Thai-Nichi Institute of Technology. The sampling are 316 second semester undergraduate students from Faculty of Business Administration of Thai-Nichi Institute of Technology. Questionnaire was used to collect data and statistical techniques such as frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test and ANOVA were employed.

The findings are as follows.

1. Overall moral and ethical level of the students is high. When considering each aspect of morality and ethic in term of arithmetic mean, the level of mercy, responsibility, tolerance, discipline and sacrifice in descending order are high, while honesty and gratefulness are at the highest level.
2. There is no different in overall and individual aspect of moral and ethical level between male and female student.
3. For overall moral and ethical level of student in each program, differences are statistically significant at level of 0.1. At individual aspect, honesty mercy tolerance and sacrifice are statistically different at 0.1 significant level, while discipline, responsibility and gratefulness are statistically different at .05 level.
4. For overall moral and ethical level of student in each year of school, differences are statistic significant at level of .01. At individual aspect, the different between honesty and tolerance is significant at 0.1 level; differences between mercy sacrifice, and gratefulness are at .05 level, while there is no different in discipline.

5. There is no different in overall and individual aspect of morality and ethics level of students in different family status.

6. Overall moral and ethical level of students with different educational level of parent are not different. However, mercy is statically different at .05 level while there is no different in other aspects.

7. There is no different in moral and ethical level, in term of both overall and individual aspect.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์งบประมาณจากสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ขอขอบพระคุณอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ที่ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย ตลอดจนนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นที่ให้ความช่วยเหลือในการตอบแบบสอบถาม

คุณประโยชน์ทั้งหลายอันจะพึงมีจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้ อบรมสั่งสอน ด้วยความปรารถนาดีมาโดยตลอด

คณะผู้วิจัย

TNI

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง.....	๘
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของงานวิจัย	1
คำถามการวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2 แนวคิดทางทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	5
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย	76
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	78

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	79
การวิเคราะห์ข้อมูล	79
การนำเสนอข้อมูล	79
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	80
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	80
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น	84
ตอนที่ 3 การศึกษาเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตาม เพศ หลักสูตรที่กำลังศึกษา ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา สถานภาพของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครองและรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง	86
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	94
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	94
ข้อเสนอแนะ	98
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	104
ภาคผนวก ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือวิจัย	106

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น	77
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	80
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามหลักสูตร.....	81
4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา.....	81
5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามหลักสูตรที่กำลังศึกษาใน สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น	82
6	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพของครอบครัว	82
7	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง	83
8	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	83
9	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง.....	84
10	แสดงค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวม และเป็นรายด้าน.....	85
11	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ	86
12	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามหลักสูตรที่กำลังศึกษา	87
13	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามจำแนกตามระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามจำแนกตามจำแนกตามสถานภาพของครอบครัว.....	90
15	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง.....	91
16	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตามรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง	92

TNI

THAI - NICHI INSTITUTE OF TECHNOLOGY

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบัน นิสิต นักศึกษา จำนวนมากที่จะเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต ยังมีพฤติกรรม ภาพลักษณ์ต่างๆ ที่มีปัญหาในหลายๆ ด้าน โดยปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการขาดคุณธรรมและจริยธรรม นอกเหนือจากความรู้ในวิชาการ การสร้างจิตสำนึกคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งจะช่วยให้สังคมโดยรวมมีความเข้มแข็งและส่งผลต่อเศรษฐกิจที่ดีขึ้น รวมทั้งยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มีความอยู่ดีมีสุข รู้จักความพอประมาณอย่างมีเหตุผล (เศรษฐกิจพอเพียง) และมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี โดยควบคู่ไปกับการพัฒนาที่มุ่งสู่คุณภาพในทุกด้าน โดยเฉพาะการเสริมสร้างคนไทยในอนาคต ให้มีความรู้ มีภูมิปัญญารู้เท่าทันเหตุการณ์ต่างๆ ของโลก เข้าใจเหตุและผลในสิ่งที่เกิดขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏ การสร้างคุณค่าที่ดีในสังคมบนผืนแผ่นดินไทย การอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทยมีสังคมโดยรวมที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยความสมดุล ความพอดี ซึ่งสามารถสร้างคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วย คุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกพึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการจัดการศึกษาสิ่งเอื้อประโยชน์ เพื่อการเรียนรู้คุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา เพื่อการพัฒนาคนในระยะยาว อันเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศต่อไป

1. ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเพื่อการวิจัยและใช้ในการพัฒนาเยาวชน นิสิต นักศึกษาไทยให้ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญมาก และจะต้องปลูกฝังให้กับนักศึกษาที่จะเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญในสังคม เพราะถ้าคนในสังคมเป็นคนดีแล้ว สังคมก็มีความสุข แต่ถ้าคนในสังคมไม่ดี ก็จะมีความวุ่นวาย เดือดร้อน มีการเอารัดเอาเปรียบ การแก่งแย่งแข่งขันในสิ่งที่ผิดคุณธรรม จริยธรรม โดยที่กฎหมายอาจจะไม่ได้บังคับ หรือมีบทลงโทษไว้ คนก็พยายามที่จะหลีกเลี่ยงในปัจจุบันปัญหาจากความบกพร่องทางจริยธรรมเกิดขึ้นทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่ด้อยการศึกษาและด้อยพัฒนาทางด้านคุณธรรม จริยธรรม สังคมก็จะมีปัญหา มีความสับสน การเอารัดเอาเปรียบ การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น การเบียดเบียนอยู่ตลอดเวลาก่อให้เกิดความรุนแรงเพิ่มขึ้นตามลำดับ คุณธรรม จริยธรรม มีความหมายรวมถึงศีลธรรม โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่มีปัญหาหลายอย่างทางสังคม ซึ่งมีต้นเหตุมาจากคนใน

ชาติยังขาดการศึกษาที่ดีและบกพร่องทางคุณธรรม จริยธรรม ทำให้คนจำนวนมากไม่มีเหตุผล ขาดระเบียบวินัย ขาดความรักสามัคคีและมีการเบียดเบียน ทุจริต คอรั้นชั้นอยู่มาก แม้จะมีการกระตุ้นเตือนอยู่ตลอดเวลา แต่คนก็ไม่มีการตระหนักเท่าที่ควร นอกจากนั้นคุณธรรม จริยธรรมเป็นเรื่องของนามธรรมที่แก้ไขและพัฒนาได้ยาก ต้องใช้เวลาและกระทำอย่างต่อเนื่อง จึงต้องอาศัยบทบาทของทางการศึกษา ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของคนในชาติ ในการปฏิรูปการศึกษา จึงเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและนำลงสู่การปฏิบัติ โดยในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาให้เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สถาบันการศึกษาในฐานะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคน จำเป็นต้องให้การศึกษารอบด้าน ทั้งพัฒนาความเป็นคน (Manhood) พัฒนากำลังคน (Man power) นอกจากนั้น ยังต้องพัฒนาศักยภาพของ คน (Man potential) เพื่อเสริมสร้างความสามารถที่ดีสู่ความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อผลิตคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ

จากสภาพปัญหาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น เพื่อการเริ่มต้นของเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาและเป็นโครงการวิจัยที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา คุณธรรม จริยธรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างมาก

2. คำถามการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นอยู่ในระดับใด
2. คุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวมและในแต่ละด้านเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและความสำคัญของการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนด วัตถุประสงค์สำหรับการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยรวมและเป็นรายด้าน

4. สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบข้อคำถามของการวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นอยู่ในระดับมาก
3. คุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้กำหนดขอบเขตในการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคลของ นักศึกษา และการปฏิบัติคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา ได้แก่ ด้านความมีวินัย ด้านความ รับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเมตตา ด้านความอดทนอดกลั้น ด้านความเสียสละ และ ด้านความกตัญญูทดแทน
2. การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะ บริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 1-4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

6. คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง ตำแหน่งหน้าที่การงานซึ่งเป็นที่มาของรายได้หลักของ ผู้ปกครองนักศึกษา
2. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง

3. การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง หมายถึง การให้การส่งเสริม สนับสนุนทางด้าน การศึกษาของผู้ปกครองต่อนักศึกษา

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เกณฑ์เฉลี่ยสะสมปัจจุบัน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนา ปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนให้ควบคู่กับการสร้างคุณธรรม และจริยธรรมให้กับนักศึกษาในรายวิชาคณิตศาสตร์ธุรกิจ (BUS-106) สถิติธุรกิจ (BUS-107) และ วิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (BUS-101) ในคณะบริหารธุรกิจ

บทที่ 2

แนวคิดทางทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ทฤษฎีทางจริยธรรมที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

1) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์ (Piaget's three stages of moral development) หรือพัฒนาการทางศีลธรรม 3 ขั้น ของ เพียเจท์ ได้ได้จัดแบ่งการพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ไว้เป็นลำดับขั้นอย่างง่าย โดยเรียงลำดับจากขั้นเริ่มต้น หรือขั้นต่ำสุดไปจนถึงขั้นสูงสุด ไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1) ขั้นก่อนมีจริยธรรม (Pre-moral Stage) เป็นขั้นการพัฒนาการทางศีลธรรมของเด็ก โดยเริ่มตั้งแต่เด็กแรกเกิด (ทารก)จนถึงอายุ 1 ขวบ โดยทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ เพียเจท์ เชื่อว่าเด็กวัยนี้ไม่มีความรู้ถึงศีลธรรม จริยธรรมจรรยาบรรณ และมารยาทใด ๆ คือไม่มีประสบการณ์หรือความรู้เรื่องอะไรทั้งสิ้น เด็กในวัยนี้จะมีความเห็นแก่ตัว เอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric)

(2) ขั้นเริ่มมีจริยธรรม (Heteronomous Stage) เป็นขั้นที่ยึดหลักการของกฎเกณฑ์พิจารณาช่วงอายุเด็กวัย 1 ถึง 5 ขวบ เด็กในวัยนี้เริ่มให้ความสนใจสิ่งแวดล้อม เข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม และยอมรับกฎเกณฑ์นั้น ๆ แต่ไม่รู้ว่ากฎเกณฑ์เหล่านี้มีไว้เพื่อประโยชน์อย่างไร แต่ทำตามเพราะไม่ต้องการให้ถูกลงโทษ โดยทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ เพียเจท์ กล่าวว่า เด็กในวัยนี้มีความคิดเกี่ยวกับเรื่องศีลธรรม ในลักษณะที่ไม่มีเหตุผล แต่มีลักษณะความเป็นจริงมากขึ้น คือเข้าใจผิดคิดว่าไปตามผิด ไม่มีการยืดหยุ่น เด็กในวัยนี้ถือว่าเป็นวัยเริ่มมีจริยธรรม นี้ยังไม่มีศีลธรรมของตัวเอง ยังไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าถูก หรือ ไม่ถูก เด็กในวัยนี้ จะมีความคิดเกี่ยวกับกฎเกณฑ์หรือระเบียบต่างๆ ด้วยความเชื่อมั่น 3 ประการ คือกฎเกณฑ์นั้นมีอยู่และละเมิดไม่ได้ เปลี่ยนแปลงไม่ได้ และเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์

(3) ขั้นมีจริยธรรม (Autonomous Stage) เริ่มพิจารณาเด็กอายุตั้งแต่ 5 ขวบขึ้นไป เด็กจะเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม เริ่มมีจริยธรรมเกิดขึ้นในตนเอง จะมีความคิดเห็นเป็นของตนเอง

รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง รู้จักคำนึงถึงความเกี่ยวข้องของสิ่งต่าง ๆ เริ่มใช้หลักความยุติธรรม ความเท่าเทียมกัน และมีความคิดด้านความเสมอภาคกับบุคคลอื่น ๆ ที่มาเกี่ยวข้อง เริ่มพิจารณาเห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ตนเองเห็น และความตั้งใจหรือเจตนาที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่าได้ เด็กเริ่มตัดสินใจจริยธรรมได้อย่างถูกต้องและใช้เหตุผลจากความตั้งใจ หรือเจตนาที่อยู่ภายในใจเป็นเกณฑ์ตัดสินใจได้ เด็กในวัยนี้จะรู้จักเหตุผล เด็กจึงมีพัฒนาการทางจริยธรรมไปได้อย่างถูกต้อง คิดถึงการเปลี่ยนแปลง และผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน รู้จักนับถือซึ่งกันและกัน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เคารพในสิทธิของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์และยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคม และปฏิบัติตามเพราะเห็นว่าทำให้สังคมเรียบร้อย โดยไม่มีใครข่มขู่บังคับ เข้าใจดีว่ากฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นนั้นอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เหมาะสมได้

2) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg's six stages of moral development) หรือ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม 6 ขั้น ของโคลเบอร์ก โคลเบอร์ก ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับแยกออกเป็น 2 ขั้น ตามลักษณะการใช้เหตุผลทางจริยธรรม โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นต่ำสุดถึงขั้นสูงสุด ดังนี้

ระดับ	ขั้น
1.ระดับก่อนเกณฑ์ หรือก่อนมีจริยธรรม	ขั้นที่ 1 ขั้นหลบหลีกการถูกลงโทษ
	ขั้นที่ 2 ขั้นหลักการแสวงหารางวัล
2.ระดับตามกฎหมายเกณฑ์	ขั้นที่ 1 ขั้นหลักการทำตามที่คนอื่นเห็นว่าดี
	ขั้นที่ 2 หลักการทำตามหน้าที่
3. ระดับเหนือกฎหมายเกณฑ์	ขั้นที่ 1 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา
	ขั้นที่ 2 หลักการทำตามอุดมคติสากล

ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์ หรือก่อนมีจริยธรรม เป็นระดับต่ำสุด จริยธรรมของเด็กในระดับนี้จะถูกควบคุมด้วยการลงโทษหรือการให้รางวัล แบ่งเป็น 2 ขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นหลบหลีกการถูกลงโทษ เป็นขั้นของการกระทำตามเพื่อหลบหนีการถูกทำโทษ พิจารณาเด็กตั้งแต่เด็กวัยแรกเกิด จนถึงวัย 7 ขวบ เด็กที่อยู่ในช่วงนี้จะมีแรงกระตุ้นทำให้เกิดพฤติกรรม หรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ

ขั้นที่ 2 ขั้นหลักการแสวงหารางวัล พิจารณาเด็กตั้งแต่ช่วงอายุ 7 ถึงวัย 10 ปี เป็นขั้นที่เด็กมีแรงกระตุ้นเข้ามาเกี่ยวข้องในการที่จะกระทำให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อให้เป็นที่ถูกใจและพอใจแก่ตนเอง เลือกระกระทำจาก พฤติกรรม จริยธรรมในส่วนที่จะนำมาซึ่งความสุข ความพอใจ ผลประโยชน์มาสู่ตน มุ่งความพึงพอใจของตนเองเป็นสำคัญ ดังนั้นพฤติกรรมทางจริยธรรมก็ต้องการให้ได้ประโยชน์ ทำเพื่อต้องการรางวัล เช่น คำชมเชย สิ่งตอบแทน เห็นความสำคัญของรางวัลมากกว่าการถูกลงโทษ

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ คือการพิจารณา เห็นด้วยหรือ คล้อยตามกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นการกระทำตามระเบียบประเพณีที่สังคมกำหนดขึ้นและถือปฏิบัติร่วมกัน แต่ก็ต้องอาศัยการควบคุมจากภายนอกในการที่จะประพฤติดี แบ่งออกเป็น 2 ขั้นคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นหลักการทำตามที่คนอื่นเห็นว่าดี พิจารณาเด็กตั้งแต่ช่วงอายุ 10 ถึง 13 ปี เป็นขั้นของการเป็นเด็กดี มีแรงกระตุ้นให้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ไม่กระทำพฤติกรรมซึ่งคาดหวังว่าคนอื่นจะเห็นว่าไม่ดี น่าติเตียน และมีจิตสำนึกว่าจะต้องทำในสิ่งที่คนอื่นเห็นว่า ต้องการเป็นที่ยกย่องของคนอื่น

ขั้นที่ 2 หลักการทำตามหน้าที่ พิจารณาเด็กตั้งแต่ช่วงอายุ 13 ถึง 16 ปี เป็นขั้นของการปฏิบัติตามหน้าที่เป็นสำคัญ เป็นการกระทำเพื่อหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบ เช่น นักเรียนมีหน้าที่ในการเรียนหนังสือ เป็นต้น

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ คือการมีจริยธรรมเกิดขึ้นภายในตน เป็นระดับจริยธรรมสูงสุด ผู้มีจริยธรรมขั้นนี้ถือว่าเป็นผู้มีความคิดสูงและจริยธรรมสูง แบ่งออกเป็น 2 ขั้นคือ

ขั้นที่ 1 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา พิจารณาเด็กตั้งแต่ช่วงอายุ 16 ปีขึ้นไป เป็นขั้นของการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นขั้นของการมีเหตุผลและเคารพตนเอง

ขั้นที่ 2 หลักการทำตามอุดมคติสากล คือขั้นของการกระทำเพื่อชีวิต เป็นขั้นยึดอุดมคติ ผู้มีจริยธรรมในขั้นนี้ถือว่าเป็นผู้ใหญ่โดยสมบูรณ์เป็นจริยธรรมขั้นสูงสุด โดยอาจจะไม่ต้องพิจารณาช่วงอายุเข้ามาเกี่ยวข้อง

3) ทฤษฎีจริยศาสตร์ของ อริสโตเติล (Aristotle) อริสโตเติล มองว่า คุณธรรมจริยธรรมทำให้นักศึกษามองเห็นแต่สิ่งที่มีคุณค่าเป็นลักษณะคุณธรรมเชิงพุทธิปัญญา ซึ่งเกิดจากการเรียนการสอน การได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดจากพฤติกรรมที่อยู่ในธรรมชาติของมนุษย์ ต้องอาศัยการอยู่ร่วมกัน ประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องร่วมกันคุณธรรมจริยธรรมจะต้องมีลักษณะสภาวะความเป็นกลาง ความดีหรือลักษณะทางสายกลางเป็นสิ่งที่ทำได้ยากเพราะต้องสลัดสิ่งที่ติดอยู่ที่ปลายทั้งสองด้านที่เป็นความเข้มข้นและความอ่อนด้อยออก

เสียก่อน การทำได้ก็จะเข้าถึงความดี ความดีที่ อริสโตเติล กล่าวถึง คือ การอยู่ดี ทำดีและชีวิต ปรารถนาความสุขโดยมุ่งหวังให้ทุกอย่างเป็นไปตามสภาวะการณ์หรือเป็นไปตามธรรมชาติอย่าง แท้จริง หลักทฤษฎีทางจริยธรรมของ อริสโตเติล สามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารการศึกษาได้ เป็นอย่างดี โดยเฉพาะหลักการว่าด้วยความดี ความสุขและทางสายกลาง เป็นต้น การนำมาใช้เพื่อ ปลุกฝังให้ นักเรียน ครู อาจารย์ ผู้ได้บังคับบัญชาให้ฝึกฝนในความดีก็จะทำให้สังคมมีความสุข

4) ทฤษฎีสัมพัทธนิยมทางจริยธรรม ยึดถือว่าหลักการทางจริยธรรมทั้งหลายขึ้นอยู่กับ การยึดถือของสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ กลุ่มบุคคลในสังคมอื่นอาจจะไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง การยึดถือของคนในสังคมมีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรม ประเพณี วิถีประชา วิถีทางการชีวิต ซึ่ง ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา ช้านานดังนั้นจริยธรรมของสังคมนั้นจึงเป็นเรื่องปรากฏต่อสายตาของผู้ ยึดถือซึ่งเป็นสิ่งที่ในสังคมนั้นยึดถือร่วมกัน ดังเช่น การที่ภรรยาหม้ายต้องกระโดดกองไฟตายตามสามี เป็นพฤติกรรมที่แสดงความรักและซื่อสัตย์ต่อสามีของคนในสังคมหนึ่งซึ่งสังคมอื่น อาจมอง ว่าเป็นความโหดร้าย การยึดถือจริยธรรมแบบสัมพัทธนิยมอาจจะมีลักษณะของการตัดสินใจด้วย ตนเองหรือให้กลุ่มคนในสังคมเป็นผู้ตัดสินใจซึ่งถือว่าเป็นข้อยุติไม่สามารถโต้แย้งได้ ซึ่งไม่อาจนำเอา แนวความคิดของสังคมอื่น ๆ มาเป็นข้อโต้แย้งได้ เพราะการตัดสินใจของกลุ่มคนในสังคมเป็น ความตั้งใจ แม้ว่าจะเกิดจากความไม่เข้าใจหรือก่อให้เกิดอันตรายก็ตามก็ถือว่าเป็นสิทธิอันชอบ ธรรมของสังคมนั้นในเวลานั้น นักบริหารจึงต้องมีความระมัดระวังที่จะต้องมียุทธวิธีบนฐาน ความคิดที่ถูกต้อง

5) ทฤษฎีอัตนิยม เป็นแนวคิดทฤษฎีทางจริยศาสตร์ ที่มีหลักการในการมุ่งเน้นตนเองเห็น หลักหรือยึดถือประโยชน์ส่วนตัวเป็นประการสำคัญ และถือว่เป็นหลักการที่ถูกต้องตามหลัก จริยธรรมแม้จะไม่เป็นที่ยอมรับเพราะถือว่าไม่สมเหตุสมผลของอีกฝ่ายหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่า ทฤษฎีอัตนิยมจะยึดตนเองเป็นสำคัญแต่ก็มีลักษณะของความสมเหตุสมผลในเชิงความคิดด้าน จริยธรรมในมุมมองที่เป็นการส่งเสริมตนเองซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความดีให้แก่คนส่วน ใหญ่ด้วย อัตนิยมมีการประเมินทางเลือกไว้ว่าจะยึดถือในสิ่งที่ตนเองชอบใจและทำในสิ่งที่ตนชอบ ถ้าไม่ขัดต่อหลักศีลธรรมจริยธรรมอันดี และเลือกที่จะไม่ทำในสิ่งที่ตนไม่ชอบ การได้รับความสุข จากสิ่งที่ตนทำและการช่วยเหลือผู้อื่นเนื่องจากเกิดความต้องการที่จะช่วยเหลือซึ่งเป็นแรงผลักดัน ให้ทำพฤติกรรมนั้นก็หลักการของอัตนิยมเช่นกัน ดังนั้นอัตนิยมจึงมีลักษณะที่ยึดถือตนเอง เป็นหลักเพื่อเลือกแนวทางซึ่งแนวทางที่เลือกก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและในทางกลับกัน ตนเองได้รับประโยชน์จากการให้ประโยชน์แก่สังคมด้วย นักบริหารที่ยึดอัตนิยมจะมีความเชื่อว่า

ทุกคนมีความคิดเห็นเป็นของตนเอง และยึดถือความคิดเห็นของตนเองในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ โดยคิดว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ซึ่งอาจจะทำให้ขาดความเคารพในความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน แต่อย่างไรก็ตามการบูรณาการความคิดที่พึ่งพาตนเองและการเปิดใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจจึงเป็นหัวใจสำคัญของทฤษฎีอัตนิยม

6) ทฤษฎีอรรถประโยชน์เชิงการกระทำและเชิงระเบียบ อรรถประโยชน์เชิงการกระทำ แลงว่า การกระทำจะถูกหรือผิดขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่าผลของการกระทำนั้นก่อให้เกิดประโยชน์มากน้อยเพียงใด การกระทำที่ถูก คือการกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขหรือหลุดพ้นจากความทุกข์ และเป็นการกระทำที่ให้ผลแห่งความสุขแก่คนจำนวนมากด้วย เรียกการกระทำที่ถูกต้องนี้ว่าเป็นความดี การกระทำที่ผิด คือ การกระทำที่นำความทุกข์ความเดือดร้อนมาสู่คนจำนวนมาก การวัดการกระทำดังกล่าวต้องพิจารณาจากสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาคำนวณค่าของความสุขและความทุกข์เป็นเชิงปริมาณ ดังนั้นการกระทำทั้งหลายย่อมมีผลเป็นประโยชน์หรือโทษแก่ผู้ทำตามมาเสมอ ทฤษฎีอรรถประโยชน์เชิงระเบียบ เป็นการมองถึงการจัดระเบียบทางสังคม โดยใช้กฎระเบียบทางสังคม กฎหมายบ้านเมืองมาใช้เพราะสิ่งเหล่านี้จะให้ความสำคัญของรูปแบบการกระทำที่ต้องเป็นไปตามหลักจริยธรรมโดยมีกฎระเบียบรองรับ ซึ่งต้องเป็นกฎระเบียบที่ต้องได้รับการยอมรับตามหลักตรรกวิทยาด้วย นักบริหารอรรถประโยชน์ต้องคำนึงถึงหลักการที่จะนำมาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด แต่นักจริยศาสตร์ยังเชื่อว่า กฎระเบียบจะเกิดผลดีต่อสังคมในลักษณะของการประนีประนอมอีกด้วย

7) ทฤษฎีสุขนิยม เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าความสุขเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับมนุษย์ ดังนั้น สิ่งที่ดีคือสิ่งที่พาไปสู่ความสุข และแนวทางในการนำไปสู่ความสุขตามทัศนะของสุขนิยมนี้เน้นไปที่ความสุขที่สัมผัสได้อย่างเป็นรูปธรรม บุญมี แท่นแก้ว (2541) กล่าวว่า ความสุขที่เป็นจุดหมายของชีวิตตามความเชื่อนี้แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง ความสุขส่วนตน ได้แก่ ความสุขที่เน้นตัวเองเป็นสำคัญ และให้คุณค่าของสิ่งนั้นมากที่สุด ความสุขส่วนนี้ได้จากการสัมผัสถูกต้องด้วยอวัยวะสัมผัส เช่น ตาหู จมูกได้กลิ่น ลิ้นรับรส และผิวหนังรับรู้สัมผัส ประการที่สอง ความสุขส่วนรวม ได้แก่ ความสุขที่เน้นคนส่วนรวมเป็นสำคัญ การแสดงพฤติกรรมที่คนส่วนใหญ่กระทำจึงเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นการช่วยให้สังคมมีความสุขด้วย หลักธรรมที่สุขนิยมนำเสนอว่าเป็นความดีสูงสุดและเป็นแนวทางที่นำไปสู่ความสุขหลายประการ เช่น ทางสายกลาง อริยทรัพย์ เบญจศีลเบญจธรรม มงคลชีวิต บุญกิริยาวัตถุ อิทธิบาท อริยทรัพย์ เป็นต้น โดยเฉพาะธรรมที่เป็นอริยทรัพย์นั้น จำเริญรัตน์ เจือจันทร์ (2548) กล่าวว่า นักบริหารการศึกษาสามารถจะนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกประเด็น ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

- (1) ศรัทธา การมีความเชื่ออย่างมีเหตุผล
- (2) ศิล การควบคุมพฤติกรรมทางกาย วาจา ใจให้อยู่ในกฎระเบียบอันดีงามของสังคมซึ่งได้แก่การมีศีล
- (3) หิริ การมีความละอายต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น คิดชั่วร้ายชั่วช้า
- (4) โอตตัปปะ การมีความอดกลั้นโดยเกรงกลัวที่จะไม่ทำชั่ว
- (5) พาหุสัจจะ การรอบรู้ รู้ลึกโดยใช้หลักการรับฟังข้อเสนอแนะ รู้จักโต้แย้งด้วยหลักการที่เป็นเหตุเป็นผล รู้จักวิธีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำไปสู่การบูรณาการเป็นข้อมูล สำหรับการบริหารจัดการการศึกษา
- (6) จาคะ การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเสียสละ มีน้ำใจต่อผู้ได้บังคับบัญชาและผู้อื่น
- (7) ปัญญา การมีความรู้ที่กว้างและเห็นจริง มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเหตุผล รู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว ถูก ผิด มีคุณ มีโทษ มีประโยชน์หรือไม่ประโยชน์ เป็นต้น นักบริหารหากต้องการจะประสบความสำเร็จและมีความสุขทั้งในส่วนตัวและในส่วนรวม จะต้องเป็นผู้ที่มีอริยทรัพย์ในตน โดยมุ่งยึดหลักการแห่งวิชาชีพของตนว่าองค์กรทางการศึกษาเป็นองค์กรที่บ่มเพาะภูมิปัญญาตลอดจนมุ่งสร้างและส่งเสริมความดี เป็นแหล่งปลูกฝังคุณธรรมเพื่อความสุขในการดำรงชีวิต
- 8) ทฤษฎีจริยธรรมของคานท์ (Kant) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงคุณค่าของการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ว่าต้องเป็นเจตนาที่ดีและเกิดจากความตั้งใจจริง หรือมีมูลเหตุที่จงใจให้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยเริ่มจากเหตุการณ์จริงที่ดีจะเป็นเงื่อนไขในการกระทำดีและผลจากการกระทำดีนั้นจะเป็นผลดีและมีประโยชน์ การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นหลักสากล เป็นลักษณะของการกระทำตามหน้าที่และการให้ความเคารพยำเกรง มีเงื่อนไขและมีความเด็ดขาด โดยใช้ คติบท (Maxim) เป็นลักษณะการบรรยายการกระทำเชิงอัตนัยโดยมีพื้นฐานที่ดี และมีความรู้สึกแ่งด้วยเจตนาดีเสมอ ตามหลักการของ คานท์ ผู้บริหารจะต้องทำตามหน้าที่บริหารการศึกษาให้ก่อประโยชน์ต่อบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องในทางการศึกษา และสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ต้องรู้ว่าหน้าที่ของตนคืออะไร
- 9) ทฤษฎีอภิปรัชญาของคานท์ เป็นหลักการที่กล่าวถึงความหมายในรายละเอียดด้วยการวิเคราะห์เชิงลึกในสิ่งที่ปรากฏว่าคืออะไร เพื่อนำมากำหนดให้ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและความไม่เข้าใจที่ตรงกัน โดยเฉพาะในความหมายของคำว่า ความดี ความเลว ความถูกต้องและความผิด การกำหนดนิยามที่เฉพาะลงไปให้ชัดเจนตรงกันโดยเฉพาะในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ปรากฏใน ขณะนั้น แต่ตามหลักการแล้ว ธรรมชาติ คือความจริงและความดีความงามเป็นคุณสมบัติของธรรมชาติและมีคุณค่าอยู่ในตัวเองอยู่เสมอ จำเริญรัตน์ เจือจันทร์ (2548) อ้างถึงนักจริยศาสตร์ มัวร์ (Moore) ว่าได้กล่าวถึงคุณค่าทางจริยธรรมว่าไม่อาจนิยามได้ด้วยสิ่งที่

ปรากฏให้เห็นชัดเจนไม่ว่าจะเป็นวัตถุดิบของหรือปรากฏการณ์ และความดีไม่อาจนิยามได้เพราะเป็นคุณสมบัติที่ไม่ใช่เป็นธรรมชาติ ความดีเป็นความจริงที่อยู่ในตัวมันเอง สามารถรับรู้จินตนาการและสัมผัสได้จากจิตสำนึก ทฤษฎีนี้ยังมีความคิดที่ลึกซึ้งในเรื่องของธรรมชาติจึงเกิดเป็นหลักในการศึกษาขึ้น เรียกว่า ทฤษฎีธรรมชาตินิยมในอภิปรัชญา เนื่องจากนักธรรมชาตินิยมไม่ได้มองธรรมชาติในแง่ดีเสมอไป เพราะความดีและความไม่ดีของธรรมชาติมีอยู่ในตัวเองและแยกออกจากกันไม่ได้ ดังนั้น มนุษย์จึงมองสิ่งที่เป็นวัตถุดิบเดียวกันไม่เหมือนกัน บางคนอาจจะมองว่าดีและบางคนอาจจะมองว่าไม่ดีก็ได้ นักบริหารการศึกษาต้องเรียนรู้ในเรื่องธรรมชาติของคน เพราะการรู้ธรรมชาติเป็นกลยุทธ์ของการบริหารอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

10) ทฤษฎีแบบแผน จากแนวความคิดของ รอสส์ (Ross) กล่าวว่า จากหลักของพหุนิยม นั้น คุณลักษณะที่หลากหลายสามารถก่อให้เกิดความถูกต้องได้ ดังนั้นแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับหน้าที่จึงเป็นหลักเด่นสำคัญที่ต้องพิจารณาก่อน โดยกำหนดให้หน้าที่เป็นเงื่อนไขซึ่งผูกพันกับข้อเท็จจริง ถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ความซื่อสัตย์ การซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความยุติธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องมีการจัดลำดับความสำคัญและตรวจสอบการกระทำว่าตกอยู่ในรายการใด ดังตัวอย่างเช่น (1) หน้าที่ที่ต้องรักษาคำมั่นสัญญา (2) หน้าที่ที่ต้องซื่อสัตย์หรือซื่อสัตย์ (3) หน้าที่ที่ต้องกตัญญูรู้คุณ (4) หน้าที่ที่ต้องให้ความยุติธรรม (5) หน้าที่ที่ต้องได้รับประโยชน์ (6) หน้าที่ที่ต้องปรับปรุงตนเอง (7) หน้าที่ที่ไม่ประทุษร้ายคนอื่น ดังนั้นการได้ประโยชน์จากการกระทำ การพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรมการมีเจตนาที่จะไม่ทำร้ายผู้อื่น ความมีเมตตา กรุณา และความพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์ ดังนั้นการกระทำที่ถูกต้องคือการกระทำตามหน้าที่ โดยเฉพาะในกรณีที่ไม่มีทางเลือก แต่ถ้ามีทางเลือกก็ต้องจัดลำดับทางเลือกที่ให้ประโยชน์สูงสุดเป็นอันดับแรกในการกระทำ (จำเริญรัตน์ เจือจันทร์, 2548)

11) ทฤษฎีอาเวค เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึง จริยภาษา เนื่องจากมนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสะท้อนความคิดและอารมณ์ ความสำคัญของจริยภาษาจึงเป็นภาษาที่แสดงถึงจริยธรรม การออกคำสั่ง คำขอร้อง ทั้งที่เป็นภาษาเขียนและภาษาพูดต่างแฝงด้วยอารมณ์ทั้งสิ้น ดังนั้นการแสดงออกจึงเป็นความรู้สึกของผู้สื่อสารซึ่งอาจจำไม่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงและไม่ยังสามารถแยกภาษาและการกระทำออกจากกันได้ ดังนั้นผู้บริหารต้องตระหนักว่า อารมณ์ของบุคคลต่อสถานการณ์ในขณะนั้นจะมีทั้งทางบวกและทางลบในประเด็นเดียวกัน ถ้าเห็นเหตุการณ์ในทางลบ การตัดสินใจจริยธรรมโดยอาศัยภาษาที่แสดงอารมณ์ ก็จะใช้ภาษาแสดงอารมณ์ชักชวนให้คนอื่นหยุดการกระทำนั้น แล้วผลของการกระทำก็เป็นความดี การแสดงอารมณ์ในทางบวกต่อสิ่งใดก็จะเกิดอารมณ์ดีต่อสิ่งนั้น

เพราะความเชื่อและความรู้สึกทางอารมณ์เป็นสิ่งแยกกันไม่ออกจึงทำให้เกิดอารมณ์ที่รุนแรงต่อสิ่งที่ไม่ดีและสิ่งที่ดีได้เสมอ ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละบุคคล หรือกลุ่มบุคคล

12) ทฤษฎีบัญญัตินิยม เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงเรื่องการสื่อสารด้วยการใช้ภาษา การบัญญัติความใด ๆ ต้องใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจ เป็นการกำหนดหรือชี้แนะที่เป็นแนวทางเลือก ผู้บริหารต้องตระหนักว่า ข้อบัญญัติไม่ใช่เป็นข้อห้ามแต่เป็นข้อเสนอแนะว่าไม่ควรทำ เพื่อให้การใช้ลักษณะของการบัญญัติเป็นข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ถือเป็นกติกาขององค์กรหรือสังคมที่จะต้องรับรู้ร่วมกัน เนื่องจากแนวทางเลือกอาจมีมากมายหลายประการ การมองมุมมองในเชิงเปรียบเทียบอย่างหลากหลาย และประเมินให้ได้ว่าแนวทางที่เลือกแล้วนี้ดีกว่าแนวทางทางเลือกอื่น ๆ มนุษย์มีอิสรภาพในการเลือกเป็นอำนาจที่อยู่ในตนเอง นอกจากการรู้จักตนเองแล้วมนุษย์ยังมีจินตนาการที่สามารถที่จะพาตนเองให้หลุดไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สร้างขึ้นด้วยตนเอง ซึ่งอาจจะห่างไกลจากความเป็นจริงก็ได้ แต่ส่วนที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ คือ การมีมโนธรรม การตระหนักรู้ลึกลับที่อยู่ในจิต การแยกแยะความผิดชอบชั่วดี และหลักของการควบคุมมโนพฤติกรรม และการปรับแนวทางของความคิดให้สอดคล้อง กับมโนธรรมที่ตนยึดถือและสังคมยอมรับได้

1.2 ความหมายของจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรมมีทั้งจริยธรรมทางธุรกิจ จริยธรรมในทางพระพุทธศาสนา องค์ประกอบของจริยธรรม ประเภทของจริยธรรม โดยโครงสร้างในด้านคุณลักษณะของจริยธรรม หมายถึง ข้อที่ควรประพฤติปฏิบัติ เป็นธรรมะทางใจที่ควบคุมพฤติกรรม ความประพฤติที่ดีที่ชอบที่ถูกที่ควร เป็นเรื่องของความรู้สึกในการพัฒนาตนเอง ที่มุ่งหมายให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดำรงชีวิตอยู่อย่างบริบูรณ์เปี่ยมไปด้วยความดีทั้งกายวาจาและใจจริยะหรือ จริยา คือ ความประพฤติ การกระทำ เมื่อสมรสกับคำว่า ธรรม หรือ ธรรมะ จึงเป็นความประพฤติที่ถูกต้องตามครรลองครองธรรม ชอบธรรม เป็นธรรมชาติจริยธรรมเป็นเรื่องสำคัญในการทำงาน ควบคู่กับ วินัย อันเป็นข้อห้ามหรือข้อบังคับให้ต้องปฏิบัติ สำหรับข้าราชการก็ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ดังนั้น จริยธรรม จึงเป็นความประพฤติ การกระทำและความคิดที่ถูกต้องดีงาม รวมถึงการทำหน้าที่ของตนให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เว้นในสิ่งที่ควรละเว้น ประกอบการและดำรงชีวิตอย่างฉลาด ด้วยสติและปัญญา รู้เหตุรู้ผลรู้กาลเทศะ กระทำทุกอย่างด้วยความรอบคอบ เสียสละอุทิศตน มุ่งมั่นและบากบั่นจริยธรรมจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นยิ่งสำหรับทุกคน ทุกหมู่เหล่าและทุกอาชีพ สังคมจะอยู่รอดและเป็นสุขได้ ก็ด้วยจริยธรรม ถึงสูงศักดิ์ อัครฐาน สักปานใด ถึงวิไล เลิศฟ้า สง่าศรี ถึงฉลาด กากล้ำ ปัญญาดี ถ้าไม่มี คุณธรรม ก็ต่ำคน ดังนั้นความสำคัญของจริยธรรม จริยธรรม จึงเป็นเครื่องมือยุทธศาสตร์ของชาติ และ สังคมเครื่องชี้วัดความเจริญความเสื่อมของสังคมหัวใจของการพัฒนาที่

ยั่งยืน การพัฒนาที่เหนือกว่าความเจริญทางวัตถุรากฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การยอมรับนับถือซึ่งกันและกันของคนและทุกกลุ่มในสังคมรากฐานของความเข้มแข็งของชาติ กองทัพ และกลุ่มอาชีพเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นอำนาจกำลังรบที่ไม่มีตัวตน และเป็นตัวคูณอำนาจกำลังรบ โดยจริยธรรมทางธุรกิจ ก็จะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพจิตที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของมนุษย์ในสังคม การบริหารธุรกิจอย่างมีจริยธรรมมีองค์ประกอบหรือเกณฑ์ที่วัดได้อย่างไรเป็นประเด็นที่ต้องสร้างให้ชัดเจนและเป็นหลักสากล ให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ผู้บริหารกับจริยธรรมทางธุรกิจเป็นเรื่องของการเตือนสติในการประกอบอาชีพของตนว่า สิ่งใดพึงกระทำสิ่งใดพึงละเว้น แม้ข้อกำหนดทางจริยธรรมจะเป็นปกติวิสัยที่องค์กรทั่วไปต้องสร้างความตื่นตัวในเรื่องจริยธรรมทางธุรกิจของประเทศไทยเป็นไปค่อนข้างช้า จนเมื่อเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540 ธุรกิจต่างล้มเป็นจำนวนมากซึ่งส่วนหนึ่ง เป็นเพราะการบริหารงานที่ขาดจริยธรรมและความโปร่งใส จากนั้นจึงได้มีการรณรงค์ในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ไม่เพียงเพราะต้องการกลไกที่จะป้องกันธุรกิจหรือองค์กรที่ปราศจากความรับผิดชอบต่อกลุ่มผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน แต่ยังเป็นการจัดระบบการบริหารเพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของการประกอบกิจการที่ดีของประเทศทางตะวันตกที่ประเทศไทยจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยตามกระแสของโลกาภิวัตน์ องค์กรธุรกิจในยุคใหม่ต้องบริหารงานโดยคำนึงถึงจริยธรรม รับผิดชอบต่อผู้บริโภคด้วยการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ รับผิดชอบต่อพนักงานด้วยการปฏิบัติต่อพนักงานอย่างเป็นธรรม และรับผิดชอบต่อการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังต้องดำเนินกิจการด้วยความโปร่งใสพร้อมจะให้สาธารณชนตรวจสอบเสมอ จริยธรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทุกด้านขององค์กร การทำงานภายใต้ระบบทุนนิยมและกระแสเศรษฐกิจใหม่ถ้าไม่คำนึงถึงเรื่องจริยธรรมจะสร้างผลกระทบในทางลบได้อย่างรุนแรงและกว้างขวางมากกว่ายุคใด ๆ ในปัจจุบันมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของ “จริยธรรม” กันมากขึ้น เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ได้แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดถึงความบกพร่อง และความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมหรือจริยธรรมของผู้คนโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว วัฒนธรรมตะวันตกซึ่งเน้นการสร้างสรรคทางวัตถุ และการแสวงหาความสุขสบายให้แก่ชีวิตด้วย การพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องอำนวยความสะดวก และรูปแบบของความเป็นไปในลักษณะต่าง ๆ ได้แพร่กระจายเข้าสู่สังคมเมืองของไทยอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว อิทธิพลของการติดต่อสื่อสารและเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้คนในชนบทหลงใหลกันอพยพเข้าสู่เมืองหลวงอย่างมากและต่อเนื่อง จิตใจของผู้คนที่ยึดเอาประโยชน์ของตนเป็นหลักไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากเดือดร้อนของผู้อื่น การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนไทยลดน้อยลงไปทุกทีและ

จะเพิ่มพูนปัญหาให้แก่สังคมมากขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต ความหมายของจริยธรรม(ethics) สามารถใช้คำไทยได้หลายคำนอกเหนือจากคำว่าจริยธรรม เช่น หลักจรรยา หรือ จรรยาบรรณ หรือ ธรรมะ หรือ คุณธรรม ซึ่งมีความหมายว่า ข้อพึงปฏิบัติตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 คำว่า ธรรม หมายถึงความดี ส่วนคำว่า จริย หมายถึง ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ ดังนั้นความหมายของ จริยธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติมีนักปราชญ์ของวงการศึกษไทย หลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าจริยธรรม (วริยา ชินวรรณโณ 2541) ไว้ดังนี้ พรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) อธิบายว่า จริยธรรม ตามหลักพุทธศาสนา คือ มรรค หรือมัชฌิมาปฏิปทา พรหมจารี หรือผู้ประพฤติธรรม หรือ ผู้มีจริยธรรม ตามหลักพุทธศาสนา คือ ผู้ดำเนินชีวิตตามมรรค หรือปฏิบัติ ตาม มัชฌิมาปฏิปทา (หลักการครองชีวิตที่ถูกต้องสมบูรณ์ของมนุษย์ที่จะนำไปสู่จุดหมาย คือ ความดับทุกข์) กระมล ทองธรรมชาติ อธิบายว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรม หรือหลักความประพฤติที่ควร แก่การยึดถือและปฏิบัติตาม ก่อ สวัสดิพานิชย์ อธิบายว่า จริยธรรม คือ ประมวลความประพฤติและ ความนึกคิดในสิ่งที่ดีงามเหมาะสม ความคิดในเชิงจริยธรรมมีกำเนิดขึ้นมาตั้งแต่ในสมัยโบราณ นักปราชญ์ในยุคโบราณหลายต่อหลายท่านต่างกล่าวถึงและพยายามสั่งสอนให้ผู้คนประพฤติปฏิบัติ กันในแนวทางที่ถูกต้องชอบธรรม กระทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิด ขึ้นกับตนเองและสังคม จนถึงปัจจุบันแนวความคิดในเรื่องจริยธรรมได้พัฒนามาเป็นลำดับ มีผู้ กล่าวถึง "จริยธรรม" ในความหมายที่แตกต่าง ๆ กันหลายลักษณะ ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน กล่าวว่า จริยธรรม เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมี คุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่ง ใน 2 ประเภท คือ 1) เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ใน สมาชิกของสังคมนั้น เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิด ความพอใจว่า กระทำนั้นเป็นสิ่งถูกต้องเหมาะสม 2) เป็นลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ใน สมาชิกของสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ หรือ พยายามกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วน มารู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูงคือผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรม ประเภทแรกมากและประเภทหลังน้อย ลักษณะของมนุษย์ ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมแบ่งออกได้เป็น ความรู้เชิงจริยธรรม ทศนคติเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

สุนน อมรวิวัฒน์ สรุปความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม คือ แบบแผนของความ ประพฤติที่ยึดหลักของศีลธรรม ลักษณะที่แตกต่างระหว่าง “ศีลธรรม” และ “จริยธรรม” ก็คือศีลธรรม เป็นหลักการของคุณงามความดีที่มนุษย์ยึดถือปฏิบัติ จึงหลักศาสนาและมีหลักเป็นสากล ส่วน จริยธรรมนั้นแม้จะมีความหมายบางส่วนคล้ายคลึงกับคำว่าศีลธรรม แต่มักเป็นคำที่ใช้ในสาขาวิชา

พฤติกรรมศาสตร์ เน้นลักษณะของความประพฤติที่สังคมนิยมชมชอบว่าถูกต้องเหมาะสม สำหรับนักคิดในประเทศตะวันตก ก็ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับจริยธรรมและพฤติกรรมทางจริยธรรมไว้ ดังนี้

อาเจต์ (Piaget 1960) กล่าวว่า จริยธรรม คือ องค์ประกอบของกฎเกณฑ์ที่บุคคลยอมรับว่าถูกต้องดีงามควรประพฤติปฏิบัติตนเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม

บราวน์ (Brown 1965) ได้อธิบายว่า จริยธรรมหมายถึงระบบของกฎเกณฑ์ใช้ในการวิเคราะห์ความประพฤติที่ผิดหรือถูกของบุคคล จริยธรรมมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาจากประสบการณ์ของบุคคล โดยจริยธรรมประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ความรู้ (knowledge) ความประพฤติ (conduct) และ ความรู้สึก (feeling)

โดลเบอร์ (Kohlberg 1969) ให้การอธิบายว่า จริยธรรมเป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดีเป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานพฤติกรรมในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนมีจริยธรรมของตนเอง โดยอาศัยกฎเกณฑ์จากสังคมเป็นสิ่งตัดสินว่าการกระทำนั้นถูกหรือผิด

ฮอฟแมน (Hoffman 1979) ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกับที่บราวน์ได้กระทำ กล่าวคือ เขาเชื่อว่า จริยธรรมเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายใน (internalization) ขององค์ประกอบจริยธรรม 3 ประการ ที่เป็นอิสระจากกัน คือ ความคิดทางจริยธรรม (moral thought) ความรู้สึกทางจริยธรรม (moral feeling) และพฤติกรรมจริยธรรม (moral behavior)

โดยการประมวลจากความหมายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ขอสรุปนิยามความหมายของ “ จริยธรรม ” ไว้คือ จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติ แนวทาง แบบแผน หรือหลักการที่ว่าด้วยความดีงามซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักการของศาสนา หรือสิ่งที่คนในสังคมยอมรับว่าเป็นความดีความถูกต้อง เป็นต้นว่า หลักของศีล สมาธิ หลักของการยึดประโยชน์ส่วนรวม หรือหลักของการพัฒนาประเทศ ฯลฯ เพื่อความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การปลูกฝังจริยธรรม จึงเปรียบเสมือนการพัฒนาคุณภาพจิตที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของมนุษย์ในสังคม

พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในวิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนานั้นมีความเป็นเหตุเป็นผล สามารถตอบคำถามหรือข้อสงสัยที่สลับซับซ้อนได้เป็นอย่างดี จึงสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา เกี่ยวกับจริยธรรมได้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทฤษฎีทางจริยธรรมที่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง ดังนั้นเราจึงศึกษาแนวคิดในพระพุทธศาสนาเพื่อที่จะนำหลักและวิธีการมาพัฒนาจริยธรรมตามแนวทางของพระพุทธศาสนา

องค์ประกอบของจริยธรรม จริยธรรมนั้นถือได้ว่าเป็นเครื่องกำหนดหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิต เป็นแนวทาง ในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย ซึ่งในสังคมหรือในทุกองค์กรต้องมีข้อปฏิบัติ ปฏิบัติร่วมกันจึงจะสามารถอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะได้มีดังนี้

1) ระเบียบวินัย (Discipline) เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะต้องมีในองค์กร ซึ่งถ้าองค์กร ใดขาดกฎเกณฑ์ หรือระเบียบวินัย ที่จะเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันแล้ว โดยแต่ละคน ต่างคนต่างทำอะไร ได้ตามความต้องการ ไม่มีผู้นำ ไม่มีระเบียบแบบแผนให้ยึดถือ ในแนวเดียวกัน ถ้าหาเป็นเช่นนี้จะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิหน้าที่ เกิดความเดือดร้อน และความไม่สงบในองค์กรจึงอาจทำให้องค์กรไม่สามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรได้ ดังนั้นองค์กรทุกองค์กรต้องมีระเบียบวินัย

2) สังคม (Society) เป็นการรวมกลุ่มกัน ประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบ แบบแผนจะก่อให้เกิด ความเรียบร้อย ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามซึ่งการ รวมกลุ่ม กันประกอบกิจกรรมในด้านธุรกิจนั้น หากทุกองค์กร สามารถที่จะ ให้ ความ ร่วมมือ ให้เกิดการพัฒนาสังคมหรือตอบแทนคืนให้สังคมโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนตน จะทำให้สังคมเกิดสิ่งดี ๆ เช่น เกิดเหตุการณ์ คลื่นยักษ์สึนามิที่ภาคใต้ จะเห็นได้ว่าหน่วยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน หรือแม้กระทั่งคนไทยทั่วประเทศ ได้ร่วมกันสร้างสรรค์สังคม ด้วยการบริจาคทั้ง ทุนทรัพย์ และกำลังเท่าที่ สามารถช่วย ได้ในการทำกิจกรรมให้การช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆซึ่งจะเห็นได้จากกิจกรรม ทางสังคมนี้ ที่จะปฏิเสธไม่ได้เลยว่า สังคมไทย นั้น เป็นสังคมที่เปี่ยมด้วย น้ำใจที่ บริสุทธิ์อย่างแท้จริง

3) อิสระเสรี (Autonomy) โดยทั่วไปแล้ว บุคคลผู้สำนึกในมโนธรรมและมี ประสบการณ์ชีวิตย่อมจะเป็นบุคคลที่ความสุข ที่จะอยู่ในระเบียบวินัย สำหรับ คนไทยไทยนั้นค่านิยม ยังหมายรวมถึง อิสระ เสรีภาพ ซึ่งเมื่อได้รับการขัดเกลาแล้ว สามารถปกครองตนเองให้อยู่ในทำนองคลองธรรมได้ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ คณะกรรมการ โครงการศึกษาจริยธรรม ได้ทำการกำหนดจริยธรรมที่ควรปลูกฝังแก่คนไทยไว้ 8 ประการดังนี้ (1) การใฝ่สัจจะ คือ การยึดถือความจริง ศรัทธาในสิ่งที่มีหลักฐานข้อมูลรองรับ ที่สามารถพิสูจน์ ตรวจสอบได้ แสวงหาความรู้ ความจริงได้ (2) การใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา คือ การใช้กระบวนการค้นหาความรู้ ความจริงเป็นทางออกอย่างมีเหตุผลที่เหมาะสม เพื่อแก้ปัญหาหรือจัดอุปสรรคข้อ ขัดแย้ง ต่าง ๆ ที่เผชิญอยู่ (3) เมตตากรุณา คือ การเสียสละเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น โดยการเสียสละนั้นไม่ ก่อให้เกิดเดือดร้อนต่อตนเอง แต่ช่วยให้ผู้อื่นได้พ้นจากความทุกข์กังวล (4) สติ- สัมปชัญญะ คือ การที่บุคคลนั้นมีความรู้ตนเองอยู่เสมอว่า ตนกำลังทำอะไรอยู่ และสามารถที่จะเตือนตนเองให้สามารถตัดสินใจที่แสดงออกมาทางด้าน การประพฤติ ปฏิบัติ ในทางที่ถูกต้องที่ด้วยสติ (5) ไม่ประมาท คือ การที่จะกระทำอะไรก็ตาม จะต้องมีการวางแผน เพื่อเตรียมพร้อม โดยต้องมีการคาดการณ์ เพื่อรับผลที่ตามมาของการกระทำใด ๆ ของตนเองอยู่อย่าง

สม่ำเสมอจนเกิดเป็นนิสัย (6) ชื่อสัตย์สุจริต คือ การมีจิตใจและการปฏิบัติหน้าที่ตรงต่อความเจริญ ความถูกต้อง ความดีงาม ตรงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ ตรงตามระเบียบแบบแผนและ กฎเกณฑ์ต่อ คำมั่นสัญญา ซึ่งหากปฏิบัติแบบนี้แล้ว จะก่อให้เกิดการยอมรับในที่อยู่ ร่วมกันในสังคมได้ (7) ขยันหมั่นเพียร คือ การมีความพอใจต่อหน้าที่การงานของตนที่ได้รับมอบหมายจนสิ้นสุดกระบวนการใน การทำงาน (8) หิริ – โอตตัปปะ คือ การละอาย และเกรงกลัวต่อการประพฤติดุชั่ว การผิด ศีลธรรม ต่อมาได้มีการเพิ่มคุณลักษณะจริยธรรมไทย 11 ประการ คือ (1) การมีเหตุผล (2) ความซื่อสัตย์ (3) ความรับผิดชอบ (4) ความเสียสละ (5) ความสามัคคี (6) ความกตัญญูกตเวที (7) การรักษาระเบียบ วินัย (8) การประหยัด (9) ความยุติธรรม (10) ความอดุสาหะ (11) ความเมตตากรุณา

ประเภทของจริยธรรม จากการศึกษาเราสามารถสรุปประเภทของจริยธรรมได้ 2 ระดับคือ

- 1) จริยธรรมภายใน เป็นสิ่งที่อยู่ภายในอาจจะไม่แสดงออกซึ่งเป็นจริยธรรม ที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้สึกนึกคิด เจตคติ ของบุคคล และสภาวะของจิตใจของแต่ละ บุคคล และบุคคล เช่น ความ ปราศจากอคติ ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวที มีความเมตตากรุณาเป็นต้น
- 2) จริยธรรมภายนอก คือ พฤติกรรมภายนอกที่บุคคลแสดงออกมาซึ่งสามารถ สังเกตเห็นได้ ด้วยตาเปล่าว่ามีความซื่อตรง มีสัจจวาจา มีระเบียบวินัย รับผิดชอบ เอาใจใส่ต่อหน้าที่การงาน มี ความขยันหมั่นเพียร ความประณีต สุภาพอ่อนน้อม ให้ความช่วยเหลือ เอื้ออาทร เคารพกฎกติกา มี มารยาท เป็นต้น

การแบ่งประเภทของจริยธรรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (พิภพ วัชเงิน : 2545,5)

- 1) จริยธรรมภายนอก เป็นจริยธรรมที่บุคคลแสดงออกทางพฤติกรรมภายนอกที่ปรากฏให้ เป็นที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน เช่น ความรับผิดชอบ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยความมีวินัย การ ตรงต่อเวลา เป็นต้น
- 2) จริยธรรมภายใน เป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลิตาม สภาพของจิตใจและสภาวะแวดล้อม เช่น ความไม่ซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา ความ กตัญญูกตเวที เป็นต้น

คุณลักษณะของจริยธรรม เป็นสิ่งที่แสดงลักษณะเฉพาะของจริยธรรมเพื่อให้เห็นเด่นชัดใน ด้านหนึ่งและมีความแตกต่างจากจริยธรรมด้านอื่น ๆ ทั้งนี้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้าน การศึกษาหลายหน่วยงาน ได้กำหนดโครงสร้างจริยธรรม พร้อมทั้งกำหนดคุณลักษณะของจริยธรรม ไว้ดังนี้

- 1) ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่อย่างตั้งใจ มีความละเอียดรอบคอบ มีความ พากเพียรพยายามเพื่อให้งานหรือภาระที่ได้รับมอบหมายบรรลุผลสำเร็จตรงตามเป้าหมาย

2) ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนอย่างตรงไปตรงมา ตรงต่อความเป็นจริง ทั้งการ วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

3) ความมีเหตุผล หมายถึง การรู้จักใช้สติปัญญา ไตร่ตรอง คิดใคร่ครวญ หรือพิสูจน์สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประจักษ์โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์ และความยึดมั่นในความคิดของตนเอง

4) ความกตัญญูทเวที หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในบุญคุณของบุคคลผู้มีอุปการะคุณหรือสิ่งอันมีคุณต่อมนุษยเรา และแสดงออกถึงความสำนึกในบุญคุณนั้นด้วยการตอบแทนคุณอาจกระทำด้วยสิ่งของหรือการกระทำอย่างนอบน้อม

5) ความอดุสาหะ หมายถึง ความพยายามอย่างยิ่งยวด เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในการทำงานหรือกิจกรรมที่ทำด้วยขันนขั้นแข็งกระดือหรืออ้น อดทน ถึงแม้จะประสบปัญหาหรืออุปสรรคขัดขวางก็ไม่ยอมแพ้และไม่ย่อท้อ

6) ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การให้ความร่วมมือในการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว รวมทั้งมีความรักในหมู่คณะของตน

7) ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติของตนเองให้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณทางสังคม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายและศีลธรรม

8) ความเสียสละ หมายถึง การลดละความเห็นแก่ตัว การแบ่งปันแก่คนที่ควรให้ด้วยทรัพย์สิน กำลังกาย และกำลังปัญญาของตนเอง

9) ความประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งของหรือใช้จ่ายอย่างระมัดระวังและพอเหมาะพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ทุ่มเทจนเกิดฐานะของตน

10) ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยความเที่ยงตรง การพิจารณาเรื่องราวต่างๆ จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ไม่มีความลำเอียงหรือเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

11) ความเมตตากรุณา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาจะให้อื่นเป็นสุข และมีความสงสาร อยากจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ แหล่งที่มาของจริยธรรม หรือต้นกำเนิดที่เป็นแหล่งที่มาของจริยธรรม มีด้วยกันหลายทาง มีผู้กล่าวถึงแหล่งที่มาอันเป็นบ่อเกิดของจริยธรรม ดังนี้ (อมรา เล็กเริงพันธุ์: 2542, 13 - 14)

1) ปรัชญา วิชาปรัชญาเป็นผลที่เกิดจากการใช้สติปัญญาของผู้ที่เป็นนักปราชญ์หรือนักปรัชญา จนเกิดเป็นหลักแห่งความรู้และความจริงที่พิสูจน์ได้สาระโดยทั่วไปของปรัชญามักจะกล่าวถึงลักษณะของชีวิต และธรรมชาติของมนุษย์ในแง่ที่พึงปรารถนา หลักการและเหตุผลของ

ปรัชญามักเป็นเรื่องเกี่ยวกับความดี ความถูกต้อง ความเหมาะสม ซึ่งสามารถยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้

2) ศาสนา เป็นคำสอนที่เป็นหลักประพฤติปฏิบัติหรือแนวทางในการดำเนินชีวิตของบุคคล ตามแต่ศาสนาของเจ้าลัทธิหรือศาสนาจะเป็นผู้กำหนดหรือวางแนวทาง คำสอนของแต่ละศาสนา ถึงแม้จะแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม แต่ทุกศาสนาก็มีหลักคำสอนและวิถีทางที่คล้ายคลึงกัน คือมุ่งเน้นที่จะให้เกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันใน สังคมและเกิดสันติสุขแก่ชาวโลก ดังนั้นศาสนาจึงเป็นตัวกำหนดศีลธรรม จรรยา เพื่อให้คนในสังคมได้นำไปประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผล และบรรลุจุดหมาย

3) วรรณคดีวรรณคดีของทุกชาติทุกภาษาย่อมมีแนวคิด และคำสอนที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ชาติที่มีความเจริญทางวัฒนธรรม ย่อมมีแนวคิดและคำสอนที่เป็นแนวทางสำหรับประพฤติปฏิบัติโดยถูกเก็บรักษาและเผยแพร่ในรูปของวรรณคดีฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าวรรณคดีนับเป็นแหล่งกำเนิดหรือรวบรวมแนวคิดทางจริยธรรมได้อีกทางหนึ่ง แนวคิดหรือคำสอนในวรรณคดีไทยที่นำมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ยกตัวอย่าง เช่น สุภาสิต พระร่วง โคลงโลกนิติ สุภาสิต สอนหญิง เป็นต้น

4) สังคม การที่มนุษย์อยู่รวมกันเป็นสังคมได้ก็เนื่องมาจากมีข้อกำหนดที่เป็นที่ยอมรับและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันเพื่อความมั่นคงอันหนึ่งอันเดียวกัน และถือปฏิบัติสืบทอดกันมายาวนาน อันได้แก่ จารีต ประเพณี ขนบธรรมเนียมต่างๆ ข้อกำหนดทางสังคมเหล่านี้จึงเป็นที่มาและเป็นตัวกำหนดมาตรฐานและคุณค่าทางจริยธรรมของแต่ละสังคม

5) การเมืองการปกครอง หลักในการปกครองที่นำมาใช้ในแต่ละสังคม โดยทั่วไปมักเกิดจากการผสมผสานกันของหลักการต่างๆ ทั้งที่เป็นหลักศาสนา และหลักปรัชญา จารีตประเพณี แล้วพัฒนาขึ้นเป็นกฎข้อบังคับของสังคม ตลอดจนตราเป็นกฎหมายต่างๆ ทั้งนี้เพื่อต้องการให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรม

สรุป จริยธรรมเป็นหลักหรือแนวทางของความประพฤติของมนุษย์ในสังคม ช่วยทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เป็นสิ่งจำเป็นทั้งคุณค่าและประโยชน์อย่างมากมายแก่บุคคลทั้งในระดับครอบครัวไปจนถึงระดับประเทศชาติจริยธรรมประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ ระเบียบวินัย สังคม และอิสระเสรี การแบ่งประเภทของจริยธรรมแบ่งได้แบบกว้างๆ เป็น 2 ประเภท คือ จริยธรรมภายนอก และ จริยธรรมภายใน จริยธรรมมีแหล่งที่มาจากต้นกำเนิดหลายสาขาด้วยกัน คือ ด้านปรัชญา ศาสนา วรรณคดี สังคม การเมืองการปกครองและจากรากฐานที่กล่าวมาจึงค่อยๆ พัฒนามาเป็นจริยธรรม คุณลักษณะของจริยธรรมเป็นสิ่งที่แสดงลักษณะเฉพาะ

ของจริยธรรมเพื่อให้เห็นเด่นชัดในด้านหนึ่งและมีความแตกต่างจากจริยธรรมด้านอื่น ๆ ทั้งนี้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านการศึกษาหลายหน่วยงาน ได้กำหนดโครงสร้างจริยธรรม พร้อมทั้งกำหนดคุณลักษณะของจริยธรรม ไว้ดังนี้

- 1) ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่อย่างตั้งใจ มีความละเอียดรอบคอบ มีความพากเพียรพยายามเพื่อให้งานหรือภาระที่รับผิดชอบอยู่บรรลุผลสำเร็จตรงตามเป้าหมาย
- 2) ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนอย่างตรงไปตรงมา ตรงต่อความเป็นจริง ทั้งการ วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น
- 3) ความมีเหตุผล หมายถึง การรู้จักใช้สติปัญญา ไตร่ตรอง คิดใคร่ครวญ หรือพิสูจน์ สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประจักษ์ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์ และความยึดมั่นในความคิดของตนเอง
- 4) ความกตัญญูทวาที หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในบุญคุณของบุคคลผู้มีอุปการะคุณ หรือสิ่งอันมีคุณต่อมนุษยเรา และแสดงออกถึงความสำนึกในบุญคุณนั้นด้วยการตอบแทนคุณ อาจกระทำด้วยสิ่งของหรือการกระทำอย่างนอบน้อม
- 5) ความอดุสาหะ หมายถึง ความพยายามอย่างยั้งยวด เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในการทำงาน หรือกิจกรรมที่ทำด้วยขันขันแข็งกระตือรือร้น อดทน ถึงแม้จะประสบปัญหาหรืออุปสรรคขัดขวางก็ไม่ย่อมนแพ้และไม่ย่อท้อ
- 6) ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การให้ความร่วมมือในการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว รวมทั้งมีความรักในหมู่คณะของตน
- 7) ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติของตนเองให้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณทางสังคม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายและศีลธรรม
- 8) ความเสียสละ หมายถึง การลดละความเห็นแก่ตัว การแบ่งปันแก่คนที่ควรให้ด้วยทรัพย์สิน กำลังกาย และกำลังปัญญาของตนเอง
- 9) ความประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งของหรือใช้จ่ายอย่างระมัดระวังและพอเหมาะพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ฟุ้งเฟ้อ พุ่มเพื่อยจนเกิดฐานะของตน
- 10) ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยความเที่ยงตรง การพิจารณาเรื่องราวต่างๆ จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ไม่มีความลำเอียงหรือเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
- 11) ความเมตตากรุณา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข และมีความสงสาร อยากจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์

ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมจึงนับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของคนทุกคนและทุกวิชาชีพ หากบุคคลใดหรือวิชาชีพใดไม่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักยึดเบื้องต้นแล้วก็ยากที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จแห่งตนและแห่งวิชาชีพนั้นๆ ที่ยิ่งกว่านั้นก็คือการขาดคุณธรรมจริยธรรมทั้งในส่วนบุคคลและในวิชาชีพ อาจมีผลร้ายต่อตนเอง สังคมและวงการวิชาชีพในอนาคตได้อีกด้วย ดังจะพบเห็นได้จากการเกิดวิกฤติศรัทธาในวิชาชีพหลายแขนงในปัจจุบัน ทั้งวงการวิชาชีพครู แพทย์ ตำรวจ ทหาร นักการเมืองการปกครอง ฯลฯ จึงมีคำกล่าวว่าเราไม่สามารถสร้างครูดีบนพื้นฐานของคนไม่ดี และไม่สามารถสร้างแพทย์ ตำรวจ ทหารและนักการเมืองที่ดี ถ้าบุคคลเหล่านั้นมีพื้นฐานทางนิสัยและความประพฤติที่ไม่ดี ดังพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระมหากษัตริยาธิราช ณ ท้องสนามหลวง

เมื่อวันจันทร์ที่ 5 เมษายน พ.ศ.2525 ไว้ ดังนี้ “..การจะทำงานให้สัมฤทธิ์ผลที่พึงปรารถนา คือให้เป็นประโยชน์และเป็นธรรมด้วยนั้น จะอาศัยความรู้แต่เพียงอย่างเดียวมิได้ จำเป็นต้องอาศัยความสุจริต ความบริสุทธิ์ใจ และความถูกต้องเป็นธรรม ประกอบด้วย เพราะเหตุว่าความรู้ที่นั้นเหมือนเครื่องยนต์ที่ทำให้รถยนต์เคลื่อนที่ไปได้ประการเดียว ส่วนคุณธรรมดังกล่าวแล้ว เป็นเหมือนหนึ่งพวงมาลัยหรือหางเสือ ซึ่งเป็นปัจจัยที่นำทางให้รถยนต์ดำเนินไปถูกทางด้วยความสวัสดิ คือ ปลอดภัย บรรลุจุดประสงค์”

จริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญในสังคม ที่จะนำความสุขสงบและความและความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมนั้นๆ เพราะเมื่อคนในสังคมมีจริยธรรม จิตใจก็ย่อมสูงส่ง มีความสะอาด และสว่างในจิตใจ จะทำการงานใดก็ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ไม่ก่อให้เกิดทุกข์แก่ตนเองและผู้อื่น เป็นบุคคลมีคุณค่ามีประโยชน์ และสร้างสรรค์คุณงามความดี อันเป็นประโยชน์ต่อบ้านเมืองต่อไป : วศิน อินทสระ (2541 : 6-9) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของจริยธรรมดังจะกล่าวโดยย่อ ดังนี้

1) จริยธรรมเป็นรากฐานอันสำคัญแห่งความเจริญรุ่งเรือง ความมั่นคงและความสงบสุขของปัจเจกชน สังคมและประเทศชาติอย่างยิ่ง รัฐควรส่งเสริมประชาชนให้มีจริยธรรมเป็นอันดับแรก เพื่อให้เป็นแกนกลางของการพัฒนาด้านอื่นๆ ทั้งเศรษฐกิจ การศึกษา การเมืองการปกครอง ฯลฯ การพัฒนาที่ขาดจริยธรรมเป็นหลักยึดย่อมเกิดผลร้ายมากกว่าดี เพราะผู้มีความรู้แต่ขาดคุณธรรม ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายได้มากกว่าผู้ด้อยความรู้ โดยท่านกล่าวว่า “ ผู้มีความรู้แต่ไม่รู้วิธีที่จะประพฤติตน ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายได้มากกว่าผู้มีความรู้น้อย ถ้าเปรียบเทียบความรู้เหมือนดิน จริยธรรมย่อมเป็นเหมือนน้ำ ดินที่ไม่มีน้ำยึดเหนี่ยวเกาะกุมย่อมเป็นฝุ่นละอองให้ความ

รำคาญมากกว่าให้ประโยชน์ คนที่มีความรู้แต่ไม่มีจริยธรรมจึงมักเป็นคนที่ก่อความรำคาญหรือเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นอยู่เนืองๆ”

2) การพัฒนาบ้านเมือง ต้องพัฒนาจิตใจคนก่อน หรืออย่างน้อยก็ให้พร้อมๆไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาวิชาการอื่นๆ เพราะการพัฒนาที่ไม่มีจริยธรรมเป็นแกนนำนั้นจะสูญเปล่าและเกิดผลเสียเป็นอันมากทำให้บุคคลลุ่มหลงในวัตถุและอบายมุข การที่เศรษฐกิจต้องเสื่อมโทรม ประชาชนทุกข์ยาก เพราะคนในสังคมละเลยจริยธรรม กอบโกยทรัพย์สินเป็นประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไปขาดความเมตตาปราณี แล้งน้ำใจในการดำเนินชีวิตซึ่งกันและกัน

3) จริยธรรม มิได้หมายถึง การถือศีล กินเพล เข้าวัดฟังธรรม จำศีลภาวนา โดยไม่ช่วยเหลือทำประโยชน์ให้แก่สังคม แต่จริยธรรมหมายถึงความประพฤติ การกระทำและความคิดที่ถูกต้องเหมาะสมการทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องสมบูรณ์ เว้นสิ่งควรเว้น ทำสิ่งควรทำ ด้วยความฉลาดรอบคอบ รู้เหตุรู้ผลถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล ดังนั้นจะเห็นว่าจริยธรรมจึงจำเป็นและมีคุณค่าสำหรับทุกคนในทุกวิชาชีพทุกสังคม สังคมจะอยู่รอดด้วยจริยธรรม

4) การทุจริต คดโกง การเบียดเบียนกันในรูปแบบต่างๆอันเป็นเหตุให้สังคมเสื่อมโทรม มีสาเหตุมาจากการขาดจริยธรรมของคนในสังคม ทรัพยากรธรรมชาติในโลกนี้น่าจะพอเลี้ยงชาวโลกไปได้อีกนาน ถ้าชาวโลกช่วยกันละทิ้งความละโมภโลภมาก แล้วเรามีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย ช่วยกันสร้างสรรค์สังคม ยึดเอาจริยธรรมเป็นทางดำเนินชีวิต ไม่ใช่ยึดเอาลาภยศความมีหน้ามีตาในสังคมเป็นจุดหมาย ถ้าสิ่งนั้นจะเกิดขึ้นก็ถือเป็นเพียงผลพลอยได้และนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการประพฤติดุกรรม เช่น อาศัยลาภผลเป็นเครื่องมือในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์อาศัยยศและความมีหน้ามีเกียรติในสังคมเป็นเครื่องมือในการจูงใจคนผู้เคารพนับถือเข้าหาธรรม

5) จริยธรรมสอนให้เราเลิกละความเห็นแก่ตัวของคนจน ให้เอาใจใส่ดูแลเอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นบุพการีของชาติ สอนให้เราถ่อมตัวเพื่อเข้าหากันได้ดีกับคนทั้งหลาย และไม่วางโตโอหังอวดดีหรือก้าวร้าวผู้อื่น สอนให้เราลดทิฐิมานะลงให้มากๆเพื่อจะได้มองเห็นสิ่งต่างๆตามความจริง ไม่หลงสำคัญตัวว่ารู้ดีกว่า มีความสามารถกว่าใคร ผู้นำที่มีจริยธรรมสูงย่อมเป็นที่เคารพกราบไหว้ของทั้งหลายได้อย่างสนิทใจ เราควรเลือกผู้นำที่สามารถนำความสงบสุขทางใจมาสู่มวลชนได้ด้วย เพื่อสันติสุขจะเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก ความแข็งแกร่งทางกำลังกายกำลังทรัพย์และอาวุธนั้น ถ้าปราศจากความแข็งแกร่งทางจริยธรรมเสียแล้ว บุคคลหรือประเทศชาติจะมั่นคงอยู่ได้ไม่นาน สังคมที่เจริญมั่นคงต้องมีจริยธรรมเป็นเครื่องรับรองหรือเป็นแกนกลาง เหมือนถนนที่มั่นคงหรือตึกที่แข็งแรง เขาใช้คอนกรีตเสริมเหล็กแม้เหล็กจะไม่ปรากฏออกมาให้เห็นภายนอก แต่มีความสำคัญอยู่ภายในนายช่างย่อมรู้ดี ทำนองเดียวกันกับบัณฑิตย่อมมองเห็นอย่างแจ่มแจ้งว่าจริยธรรมมี

ความสำคัญในสังคมเพียงใด จากข้อความที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ พอสรุปได้ว่าคุณธรรมจริยธรรม เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคน ปัญหาของสังคมไทยที่ประสบพบเห็นอยู่ทุกวันนี้เกิดจาก “คน” ปัญหาเริ่มต้นที่ “คน” และมีผลกระทบถึง “คน” การแก้ปัญหาสังคมไทยจึงต้องแก้ด้วย “การพัฒนาคน” เพื่อให้คนมีปัญญา มีความรู้มีคุณธรรมและมีทักษะในการแก้ปัญหาชีวิต ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าเราจะพัฒนาคนอย่างไรเพื่อให้คนมีชีวิตที่ดีงามสามารถใช้ความรู้และแก้ปัญหาได้ สร้างสรรค์ ได้ ปฏิบัติต่อเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง อยู่ในระบบการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้ บริโภคผลผลิตด้วย ปัญญา รู้อะไรดี อะไรชั่ว มีทัศนคติทางจริยธรรมที่เหมาะสม ฯลฯ ทั้งหมดนี้เป็นคุณสมบัติของคนที่มีคุณธรรม การจัดการศึกษาจะต้องยึดหลักสำคัญคือ “ให้ความรู้คู่คุณธรรม” สังคมไทยจึงจะมีสมาชิกของสังคมที่เป็นทั้งคนเก่งและคนดี ดังคำกลอนของอำไพ สุจริตกุล (2534 : 186) กล่าวไว้ ดังนี้ เมื่อความรู้ยอดเยี่ยมสูงเทียมเมฆ แต่คุณธรรมต่ำเฉกยอดหญ้า

อาจเสกสร้างมิจฉาสารพัน	ด้วยจิตอันไร้อายในโลกา
แม้คุณธรรมเยี่ยมถึงเทียมเมฆ	แต่ความรู้ต่ำเฉกเพียงยอดหญ้า
ย่อมเป็นเหยื่อทรชนจนระอา	ด้วยปัญญาอ่อนด้อยน่าน้อยใจ
หากความรู้สูงล้ำคุณธรรมเลิศ	แสนประเสริฐก็อปริกจิวิจฉัย
จะพัฒนาประชากรชาวไทย	ต้องฝึกให้ความรู้คู่คุณธรรม

คุณธรรมพื้นฐานของผู้นำ ในฐานะที่เป็นครูอาจารย์ หัวหน้างานจำเป็นต้องมีความสุจริตยุติธรรม ทำตัวให้เป็นตัวอย่าง เป็นที่พึ่งของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาไม่ยอมแพ้ยายต่อความโลภความลืมหุน ความริษยา ความแตกร้าง ต้องมุ่งมั่นในประโยชน์อันรุ่งเรืองไพศาล ของส่วนรวมเป็นเป้าหมายจึงจะได้ชื่อว่าประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงเกียรติคุณทุกประการดังที่ปรารถนา พระบรมราชาบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

1.3 องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 18) สรุปว่า จริยธรรมของบุคคลประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1. องค์ประกอบด้านความรู้ คือ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงามสามารถตัดสินใจ แยกความถูกผิดได้ด้วยความคิด 2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก คือ ความพึงพอใจ ศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับจริยธรรมนั้นมาเป็นแนวปฏิบัติ 3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม การแสดงออก คือ พฤติกรรมที่บุคคลตัดสินใจในการที่จะกระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ กัน แต่จริยธรรมที่แท้จริงนั้นจะต้องมีความเป็นอิสระไม่ตกอยู่ในเงื่อนไขภายนอก เช่น ทำงานเพื่อผลของงานไม่ใช่เพื่อเงินและแนวคิดของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉนีก (2520 : 4-6) แบ่งจริยธรรมออกเป็น 4 ด้าน คือ

1) ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การบอกได้ว่าการกระทำใดเลวควรดเว้น ซึ่งความรู้เชิงจริยธรรมของคนเราจะมีมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และสติปัญญา

2) ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมว่าชอบหรือไม่ชอบ ลักษณะนั้นเพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น และในเวลาต่างกัน ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงไป

3) เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การยกเหตุผลมาอ้างถึงการตัดสินใจที่จะกระทำ หรือไม่กระทำ พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

4) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือดเว้นไม่ไปแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืน ค่านิยม หรือกฎเกณฑ์ในสังคมนั้น

บราวน์ (Brown 1965 : 411-412) มีความเห็นว่า จริยธรรม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ (knowledge) ความรู้สึก (feeling) และความประพฤติ (conduct) ซึ่งสอดคล้องกับการจำแนกของ ฮอฟแมน (Hoffman 1979: 958-966) ที่ว่ากระบวนการซึมซาบทางจริยธรรม (moral internalization) มี 3 กระบวนการที่เป็นอิสระจากกัน คือ ความคิดทางจริยธรรม (moral thought) ความรู้สึกทางจริยธรรม (moral feeling) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (moral behavior) องค์ประกอบของจริยธรรมข้างต้นนี้ คือลักษณะต่างๆ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ องค์ประกอบด้านสติปัญญา องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก และองค์ประกอบด้านพฤติกรรมที่แสดงออกมา

จริยธรรม คือ การตัดสินใจทางจริยธรรม (moral judgment) บุคคลจะมีหลักการของตนเอง เพื่อตัดสินใจการกระทำของผู้อื่น มีลักษณะ 3 ประการ

1) หลักการของจริยธรรมและการตัดสินใจเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลก่อนที่จะปฏิบัติกรต่าง ๆ ลงไป

2) หลักการทางจริยธรรมเป็นหลักการสากลที่บุคคลใช้ตัดสินใจในการการกระทำสิ่งต่าง ๆ

3) ทศนะเกี่ยวกับจริยธรรมได้มาจากความคิดของบุคคลหรืออุดมคติของสังคมจนเกิดเป็นทศนะในการดำรงชีวิตของตน และของสังคมที่ตนอาศัยอยู่

การปลูกฝังและหล่อหลอมให้เด็ก นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมครบถ้วน สมควรตามความมุ่งหมายของการศึกษาในแผนการศึกษา แห่งชาติจะต้องมีการดำเนินการให้ครบถ้วนทั้งระบบ ทั้งนอกโรงเรียนและในโรงเรียน จะยกภาระ ให้แก่โรงเรียนหรือสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ แนวทางการวิธีการตลอดจนหัวข้อธรรมหรือ สังคัป ของคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ ก็จะต้องตรงกันทั้งสังคมนอกโรงเรียนและในโรงเรียนด้วย แหล่ง หล่อหลอมจริยธรรมแก่เด็กนักเรียน

นักศึกษา โดยส่วนรวมนี้นี้ 1) บิดามารดา บ้าน หรือสถาบันครอบครัว เป็นแหล่งแรกที่ทำการปลูกฝังหล่อหลอมตลอดจนถ่ายทอดลักษณะอันทรงคุณธรรมและจริยธรรมแก่สมาชิกในครอบครัว และต้องทำหน้าที่นี้ต่อไป แม้เด็กจะเข้าไปรับการศึกษาอบรมในโรงเรียนระดับต่าง ๆ อยู่แล้วก็ตาม นักการศึกษา ได้ศึกษาผลกระทบของการเลี้ยงดูเด็กแบบต่าง ๆ ต่อความมีคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กปรากฏว่า เด็กที่ได้รับความรักจากการเลี้ยงดูมาก มีลักษณะความรับผิดชอบวินัยทางสังคมและความความ เชื่อเพื่อสูงกว่าเด็กที่ได้รับความรักจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองน้อย เด็กที่ถูกเลี้ยงดูแบบควบคุม มากจะมีลักษณะ เชื่อฟัง สุภาพ เชื่อเพื่อ แต่มีลักษณะขี้อาย เก็บตัวใจน้อย และชอบพึ่งพาผู้ใหญ่ส่วน เด็กที่เลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยไม่เชื่อฟังไม่มีความรับผิดชอบและขาดสมาธิ เด็กที่ถูกเลี้ยงดูแบบให้ เหตุผลเป็นเด็กที่ไม่ก้าวร้าวรู้จักรับผิดชอบชั่วดีรู้สึกอายเมื่อทำผิด 2) ญาติผู้ใหญ่และสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัว เป็นผู้มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและ หล่อหลอมจริยธรรมให้แก่เด็กในครอบครัวเช่นเดียวกันโดยปกติเด็กจะเรียนรู้เจตนาเชิงจริยธรรมจาก ผู้ใหญ่ด้วยการสังเกตละเอียดแบบ มากกว่าที่จะได้มาจากการฟังคำสั่งของผู้ใหญ่โดยตรง ถ้าหาก ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีลักษณะเด่นเป็นที่ยกย่องบูชาแก่เด็กมา เด็กมีแนวโน้มเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ขึ้นมาเท่านั้น 3) เพื่อนๆ ของเด็กเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดค่านิยมทางคุณธรรม และจริยธรรมบางอย่างให้เด็กได้รับรู้ รับผิดชอบต่อปฏิบัติเพื่อให้เกิดพฤติกรรมคล้ายตามเพื่อนๆ ได้โดยเฉพาะในวัยรุ่นการทำอะไรตามเพื่อนจะเห็นได้ชัดที่สุด การเรียนรู้เชิงจริยธรรมของเด็กมิใช่มาจากเพื่อนเพียง ฝ่ายเดียว แต่ยังได้มาจากการได้กระทำ กิจกรรมร่วมกัน การเข้าใจกันและกันในระหว่างเด็กวัยเด็ก เดียวกันเองด้วย ซึ่งเพื่อนๆ ดังกล่าวนี้นี้รวมทั้งเพื่อนในโรงเรียนและนอกโรงเรียนด้วย 4) พระสงฆ์หรือผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรมในหมู่บ้าน ตำบลหรืออำเภอ หรือ ท้องถิ่นที่เด็กนักเรียนอยู่นั้น เป็นที่เคารพนับถือของผู้ใหญ่ในสังคมนั้น และได้มอบให้เป็นผู้อบรมสั่ง สอนด้านจริยธรรมแก่ประชาชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบของพระสงฆ์หรือผู้นำทาง ศาสนาในท้องถิ่นนั้น มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กนักเรียนนักศึกษาในท้องถิ่นนั้นด้วย 5) สื่อมวลชนหรือสื่อมวลชนทุกรูปแบบในปัจจุบันนี้มีบทบาทสำคัญยิ่ง ต่อการ ปลูกฝังหรือเปลี่ยนแปลงเจตนา ค่านิยมตลอดจนรูปแบบของพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน นักเรียน นักศึกษา หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจนไปถึงภาพยนตร์ บทเพลง หนังสืออ่านเป็นทั้งเครื่อง ปลูกฝังค่านิยมทางคุณธรรม ให้แก่เด็กและเยาวชนทุกวัย และในขณะเดียวกัน ถ้าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้รับ ความสนใจด้านที่ช่วยปลูกฝังความมีจริยธรรมที่ดีแก่เยาวชนแล้ว ยังอาจเป็นเครื่องมือทำเล่นหรือขวางกั้นการปลูกฝังหล่อหลอมให้เด็กนักเรียนนักศึกษาให้เป็นผู้คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงปรารถนาได้ด้วย 6) โรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งรวมอยู่ถึงการจัดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมใน สถานศึกษา การ

บริหารและการให้บริการต่างๆ ในสถานศึกษา การเป็นตัวอย่างที่ดีงามของครู อาจารย์ การเรียน การสอนวิชาต่างๆ ตามหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาการที่เกี่ยวกับจริยศึกษา โดยเฉพาะการจัดการกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมนั้น ใช้วิธีการหล่อหลอมดังที่กล่าวมาในข้างต้นด้วยวิธีการใช้นิทานวรรณคดีหรือข่าวสารจากชีวิตจริง การใช้วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ แอลบั้มทีกเสียง ภาพนิ่ง แผ่นโปสเตอร์การอธิบาย การเทศนา การดัดเตีอนการสนทนา การ ยกย่อง สรรเสริญ การชมเชย การแก้ไขและวิจารณ์ข้อบกพร่อง ชัยพร วิชชาวุธ และธีระพร อุวรรณโณ (2525 : 24-35) ได้กล่าวอ้างถึงว่ายังมี แนวความคิดและพัฒนาการใหม่ในการปลูกฝังจริยธรรม ที่เสนอโดยนักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่ แตกต่างกัน 4 วิธีซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการกระจำงค่านิยม ถือว่าค่านิยมคือหลักการประพฤติ ปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคล ถือว่าดีงามถูกต้อง และควรแก่การยึดถือ กระบวนการปลูกฝังจริยธรรม ด้วยการกระจำงค่านิยม มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนพบด้วยตนเองว่าหลักการประพฤติปฏิบัติของตนเอง ต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างไร และหลักการที่ดีที่ถูกที่ควรตามทรรศนะของตนเป็นอย่างไร วิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวความคิดพื้นฐานของนักทฤษฎีการกระจำงค่านิยม คือ การช่วยให้นักเรียนเกิดความกระจำงในความเชื่อในทัศนคติในพฤติกรรมและในความรู้สึกของ ตนเอง หน้าที่ของครูในการปลูกฝังค่านิยมคือการชี้นำ หรือจัดการให้มีการชี้นำเพื่อให้นักเรียนเกิดการ จดคิดขึ้นมาว่า ความเชื่อทัศนคติ พฤติกรรม และความรู้สึกของตนที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ๆ 2. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล มีแนวคิดพื้นฐานตามทรรศนะของโคลเบอร์ก จริยธรรมหมายถึง กฎเกณฑ์ในการตัดสินความถูกผิดของการกระทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์นี้ ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางปัญญาข้อผูกพันกับอายุของบุคคล วิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามทรรศนะของทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีกฎเกณฑ์การตัดสินควรถูกผิดด้วยเหตุในระดับสูง และอย่างน้อยก็ให้อยู่ในระดับกฎเกณฑ์สังคมตามทรรศนะนี้การพัฒนาจริยธรรมไม่อาจกระทำด้วยการสอน ไม่อาจกระทำด้วยการ แสดงตัวอย่างให้ดู จริยธรรมพัฒนาขึ้นมาด้วยการนึกคิดของแต่ละคนตามลำดับขั้น และตามระดับ พัฒนาการทางปัญญาซึ่งผูกพันกับอายุกิจกรรมที่เป็นหัวใจของการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีในการ ปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลในชั้นเรียนคือ การอภิปรายแลกเปลี่ยนทรรศนะ 3. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการปรับพฤติกรรม วิธีการของการปรับพฤติกรรมตั้งอยู่ บนรากฐานของความเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเราถูกควบคุมโดยเงื่อนไขการเสริมแรงและเงื่อนไขการ ลงโทษ วิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามความคิดนี้ หากต้องการปลูกฝังพฤติกรรมใดก็ต้องจัด เงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้การกระทำ พฤติกรรมนั้นได้รับแรงเสริม และถ้าหากต้องการลดพฤติกรรมใดก็ต้องจัด เงื่อนไขเพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นไม่ได้รับแรงเสริม 4.การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการเรียนรู้ทางสังคม ถือ

ว่าจริยธรรมเป็นความเข้าใจ เกี่ยวกับเกณฑ์สำหรับการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม มีแนวความคิดพื้นฐานว่าการเรียนรู้ของ มนุษย์ส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรงของตนเอง ส่วนหนึ่งเกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น อีกส่วนหนึ่งจากการฟังคำบอกเล่าและการอ่านบันทึกของผู้อื่น การเรียนรู้ประเภทหลังนี้ช่วยให้มนุษย์ มีความรู้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง วิธีการปลูกฝังจริยธรรม โดยการจัดประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งได้แก่ ตัวอย่างและคำบอกให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อว่าพฤติกรรมอะไรนำไปสู่ผลกระทบอะไร และผลกระทบนั้นน่า ประารถนาเพียงไร การจัดเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมทางสังคมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จริยธรรมนี้จะต้องจัดให้มี ความสอดคล้องกันทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ตัวอย่างและคำบอก และถ้าหากคำบอกมีลักษณะเป็นการชี้แนะให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ต่าง ๆ จากประสบการณ์ตรงและจากตัวอย่างที่ประสบด้วยแล้ว การเรียนรู้ก็จะเกิดในลักษณะที่ตรงเป้าและมีประสิทธิผลมากขึ้น

1.4 การวัดและการประเมินผลของคุณธรรมจริยธรรม

การวัดและการประเมินผลของคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่เป็นามธรรม การกำหนดหลักเกณฑ์ในการประเมินพฤติกรรมจริยธรรมเกิดจากความพยายามที่จะตัดสินความถูกต้อง นักปรัชญาในยุคเริ่มแรกได้ให้แนวคิดตามหลักธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองและสิ่งแวดล้อมและตามหลักธรรมชาติของการกระทำซึ่งเป็นหลักสากลของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

โปรทาโกรัส (Protagoras) นักปรัชญาให้ข้อคิดในทางปรัชญาว่า มนุษย์แต่ละคนจะเป็นผู้ตัดสินดีชั่ว ถูกผิดกันเอง ดังนั้น สิ่งที่มนุษย์ได้สัมผัสจากประสาทสัมผัสทั้งห้า นั้นจะเป็นตัวบ่งบอกว่าถูกต้องหรือไม่ และนั่นคือสัมผัสโดยตรงที่ทำให้มนุษย์มีประสบการณ์กับสิ่งนั้น อวัยวะรับสัมผัสทั้งห้า คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย จึงเป็นอินทรีย์พิเศษที่มีอยู่ในตัวแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งบ่งบอกความจริงภายในความคิดของบุคคล ความจริงที่เป็นสากลตายตัว สำหรับทุกคนในโลกนี้จึงไม่มี ความดี ความชั่ว ความถูกต้อง เป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบของแต่ละคนที่จะเป็นผู้ตัดสินเอาเอง และเป็นสิทธิอันชอบธรรมของคนในสังคมนั้น

โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes 1588-1679) เป็นนักปรัชญาอีกผู้หนึ่งที่ที่มีความเชื่อว่าสิ่งที่บอกได้ว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งถูก หรือผิดนั้นขึ้นอยู่กับตัวบุคคลผู้ทำการตัดสิน เนื่องจากผู้ตัดสินความถูกต้องคือมนุษย์ ซึ่งก็มักจะมีกรอบของความรู้สึกของตนต่อสิ่งนั้นอยู่ด้วย เช่นชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ สิ่งเหล่านี้บ่งบอกถึงความเป็นจริงในโลกนี้ว่าไม่มีอะไรเป็นสิ่งที่แท้จริงอยู่ในตัวของมันเอง คนที่เกลียดสิ่งใดก็มักจะกล่าวว่าสิ่งนั้นไม่ดี ชั่ว หรือเลว จึงเชื่อได้ว่าความคิดในการตัดสินความดี ชั่วถูกผิดนี้สอดคล้องกับ ลักษณะสัมพัทธนิยม

โสกราตีส (Socrates 470-399 B.C.) เป็นนักปรัชญาที่ให้แนวความคิดที่แตกต่างว่า ความถูกต้อง เป็น สิ่งที่มีอยู่ในโลกนี้อย่างแน่นอน ไม่ได้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างหรือกำหนดขึ้นมาเอง และไม่ใช่ว่าเรื่องที่มนุษย์แต่ละคนจะเป็นผู้ตัดสินถูกผิดเอาเองตามอารมณ์และความรู้สึก ตามความชอบใจหรือไม่ชอบใจที่เกิดขึ้นเป็นเฉพาะตน แม้ว่าบุคคลจะยังไม่รู้อย่างแน่นอนว่า ความจริงคืออะไร ความดีคืออะไร หรือความควรหรือไม่ควรกระทำคืออะไร และหลักเกณฑ์ ที่จะตัดสินความถูกต้องดีชั่วจะยังไม่มีแน่นอน ก็เป็นการไม่ควรอย่างยิ่ง ที่จะรีบตัดสินลงไปทันที ควรที่จะต้องใช้หลักเหตุผลและใช้สติปัญญาวิเคราะห์พิจารณาหาความจริงที่ถ่องแท้ตามหลักสัจธรรมและคุณธรรม ตามหลักเหตุผลที่จะบอกความจริง ความถูกต้องที่แน่นอนตลอดไป ดังนั้นต้องเชื่อว่าความจริงความถูกต้องเป็นสิ่งที่มีอยู่จริงอย่างแน่นอนตายตัว ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของมนุษย์

คานท์ (Kant 1724-1802) มีปรัชญาที่เป็นความเชื่อว่ามีมนุษย์ไม่ได้เกิดมาเพื่อแสวงหาความสุขแต่เพียงอย่างเดียวแต่เกิดมาเพื่อการกระทำที่ดีมีศีลธรรม และศีลธรรมความสุขเป็นคนละสิ่งกัน เพราะการกระทำที่ผิดหลักศีลธรรมแม้จะทำให้เกิดประโยชน์สุขแก่มหาชนมากมายเพียงใดก็ยังเป็นการกระทำที่ชั่วร้ายอยู่เช่นนั้น การกระทำดี ตามความคิดของ คานท์ คือ การใช้มนุษย์เป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุเป้าหมายใด ๆ ของตนเป็นสิ่งที่ผิดศีลธรรม โดยคานท์ มีความคิดแย้งกับปรัชญาประโยชน์นิยมที่มุ่งการกระทำที่ก่อให้เกิดความสุข โดยมีเกณฑ์การตัดสินว่าการกระทำนั้นจะถูกหรือผิดหรือเป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่า ถ้าการกระทำสิ่งนั้นได้ผลดีและทำให้มนุษย์มีความสุขการกระทำสิ่งนั้นก็เป็นการกระทำที่ควรทำ แต่ถ้าทำแล้วเกิดผลเสียมากกว่าผลดี ทำให้มนุษย์มีความทุกข์การกระทำนั้นก็ผิดและไม่ควรกระทำ คานท์ กล่าวว่า ศีลธรรมมีคุณค่าอยู่ในตัวเองและมีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเองเช่นกัน การกระทำดีก็ไม่ใช่ว่าทำให้มีความสุขแก่ใครคนดีไม่จำเป็นต้องเป็นคนมีความสุขหรือทำให้คนอื่นมีความสุข แต่คนดี คือ คนที่ทำตามกฎศีลธรรมโดยมิได้หวังประโยชน์อะไร ไม่ว่าจะเป็นเพื่อตนเองหรือผู้อื่น คานท์ จึงเห็นว่าการทำดี คือ การทำตามกฎศีลธรรมย่อมเป็นสิ่งที่ดีเสมอ ตัวอย่างเช่น การโกหกของหมอเพื่อประโยชน์แก่คนไข้ก็ยิ่งถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดศีลธรรม แม้ว่าการพูดความจริงของหมอทำให้คนไข้ช็อคตาย คานท์ ก็ยังถือว่าการพูดความจริงของหมอเป็นความกระทำที่ถูกต้องตามศีลธรรม เพราะการพูดความจริงเป็นสิ่งที่ดีและมีคุณค่าในตนเอง ผลที่เกิดขึ้นจากการพูดความจริงไม่ทำให้ความดีของความจริงเปลี่ยนแปลงไป (พระเทวินทร์ เทวินโท, 2544 : 146) คานท์ กล่าวว่า การที่บุคคลมีแรงจูงใจให้อยากทำอะไรหรือไม่อยากทำอะไรขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการคือ ประการแรก คือเหตุผลที่เกิดจากปัญญา ซึ่งจะเป็นตัวตัดสินว่าควรทำหรือไม่ควรทำ ผิดหรือถูกการกระทำตามแรงกระตุ้นนี้เป็นการกระทำตามกฎศีลธรรม เป็นสิ่งที่มีอยู่ภายในตัวมนุษย์ซึ่งเป็นคุณค่าที่แท้จริงของมนุษย์ ประการที่

สอง คือ อารมณ์และความรู้สึก ซึ่งเรียกว่ากิเลสตัณหา สิ่งนี้มักจะทำให้มนุษย์กันเหวี่ยงไปจากหลักการที่ถูกต้องสำหรับมนุษย์ไป คิดถึงแต่ผลประโยชน์ที่เกิดจากการกระทำ คานท์ สรุปว่า คนที่ใช้หลักเหตุผลทุกคนจะต้องเห็นด้วยกับกฎศีลธรรมสากลสำหรับทุกคน 2 ประการ ได้แก่

- 1) คนทุกคนจะทำตามหลักการที่คนทุกคนจงใจจะให้ เป็นกฎสากลสำหรับทุกคน
- 2) คนทุกคนจะไม่ใช้มนุษย์เพื่อเป็นเครื่องมือทำการใด ๆ แก่ตนเองและผู้อื่น เช่น การโกหก หลอกลวงเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือในกรณีที่หมอโกหกคนไข้ก็เป็นการใช้คนที่เป็นคนไข้เป็นเครื่องมือ แม้จะเพื่อคนไข้เอง

โคห์ลเบิร์ก (Kohlberg) กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลว่ามีแนวคิดที่มีความแตกต่างกันซึ่งสามารถประเมินระดับขั้นของจริยธรรมได้ด้วยการประเมินความคิดของบุคคลต่อผลกระทบที่ใช้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม (สุภัททา ปิณฑะแพทย์, 2527) ดังนี้ ระดับที่ 1 เกณฑ์การตัดสินความถูกผิดอยู่ที่ผลกระทบที่เป็นการลงโทษ เช่น ต้องทำตามที่คุณบังคับบัญชาสั่ง มิเช่นนั้นจะถูกลงโทษ หรือต้องข้ามถนนตรงทางม้าลายมิฉะนั้นจะโดนตำรวจจับ ซึ่งพฤติกรรมด้านจริยธรรมนี้ใช้สิ่งเร้าภายนอกเป็นตัวกำกับ ดังนั้นถ้าเห็นตำรวจก็จะไม่กล้าข้ามถนนตามอำเภอใจ ระดับที่ 2 เกณฑ์การตัดสินความถูกผิดอยู่ที่ ผลกระทบที่ตอบสนองความต้องการของตนเอง หรือบางครั้งเพื่อความต้องการของคนอื่น และถือเกณฑ์ของกรรมสนองกรรมโดยตรง เช่น รดน้ำต้นไม้แม่จะได้ชมว่าเป็นเด็กดี อย่ารังแกสุนัขเพราะสุนัขเฝ้าบ้านให้อย่าตีคนอื่นเพราะเขาจะตีเราตอบ ระดับที่ 3 เกณฑ์การตัดสินความถูกผิดอยู่ที่การยอมรับของคนอื่นเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นได้ เช่น เป็นผู้หญิงไม่ควรแสดงความรักต่อผู้ชายในที่สาธารณะหรือในที่เปิดเผยจะเป็นที่ดูหมิ่นของผู้พบเห็น ระดับที่ 4 เกณฑ์การตัดสินความถูกผิดอยู่ที่ความเป็นระเบียบของสังคม และการทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม พฤติกรรมที่ถูกต้อง คือ การทำหน้าที่ของตน และการรักษาระเบียบและกฎเกณฑ์ทางสังคม ระดับที่ 5 เกณฑ์การตัดสินความถูกผิดอยู่ที่การให้สัญญา โดยเฉพาะสัญญาสังคมพฤติกรรมที่ถูกต้อง คือ พฤติกรรมที่ตนส่วนใหญ่ในสังคมได้พิจารณาแล้วเห็นว่าดี มาตรฐานต่าง ๆ ไม่ตายตัวแน่นอนเหมือนจริยธรรมในระดับที่ 4 แต่เปลี่ยนแปลง จริยธรรมประชาธิปไตยเป็นจริยธรรมที่อยู่ในระดับที่ 5 นี้ ระดับที่ 6 เกณฑ์การตัดสินความถูกผิดเป็นหลักการสากล เช่น ความยุติธรรม ความเสมอภาค และ ความเคารพในความเป็นมนุษย์ จริยธรรมในระดับที่ 1 และ 2 เป็นจริยธรรมที่อยู่ในระดับต่ำ ยังเป็นเกณฑ์ที่ถูกพันโดยตรงกับการเสริมแรงและการลงโทษ จริยธรรมในระดับที่ 3 และ 4 เป็นเกณฑ์ที่มีการสั่งสอนอบรมในสังคม ส่วนระดับที่ 5 และที่ 6 อาจจะไม่พบเลยในบางสังคม เพราะเป็นระดับที่เกินเลยจากกฎเกณฑ์ส่วนใหญ่ที่ยึดถือปฏิบัติในสังคม

1.5 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ สามารถใช้การศึกษาเรียนรู้ กระทำได้หลายวิธี ดังนี้

1) การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการหาความรู้จากการอ่านหนังสือเกี่ยวกับปรัชญา ศาสนา วรรณคดีที่มีคุณค่า หนังสือเกี่ยวกับจริยธรรมทั่วไปและ จริยธรรมวิชาชีพ

2) การเข้าร่วมประชุมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม และการคบหาบัณฑิตผู้ใส่ใจด้านจริยธรรม

3) การเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตและจากประสบการณ์ในสถานที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์จริงเป็นโอกาสอันประเสริฐในการเรียนรู้จริยธรรมแห่งชีวิต ที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งทั้งด้านเจตคติและทักษะการแก้ปัญหาเชิง จริยธรรม อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับความพร้อมของบุคคล ผู้มีความพร้อมน้อยอาจจะไม่ได้ประโยชน์จากการเรียนรู้อันมีค่านี้เลย การวิเคราะห์ตนเอง บุคคลผู้มีความพร้อมจะพัฒนามีความตั้งใจและเห็นความสำคัญของการวิเคราะห์ตนเองเพื่อทำความรู้จักในตัวตนเอง ด้วยการพิจารณาเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมการแสดงออกของตนเอง จะช่วยให้บุคคลตระหนักรู้คุณลักษณะของตนเอง รู้จุดดีจุดด้อยของตน รู้ว่าควรคงลักษณะใดไว้การวิเคราะห์ตนเอง กระทำได้ด้วยหลักการต่อไปนี้ 1) การรับฟังความคิดเห็นเชิงวิพากษ์จากคำพูดและอากัปกริยาจากบุคคลรอบข้าง เช่น จากผู้บังคับบัญชา จากเพื่อนร่วมงาน จากผู้ใกล้ชิดหรือบุคคลในครอบครัว 2 วิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับความคิด ความต้องการเจตคติการกระทำ และผลการกระทำ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน 3) ค้นหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น จากตำรา บทความ รายงานการวิจัยด้านพฤติกรรมศาสตร์หรือศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4 เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจ (จิตใจและพฤติกรรมมนุษย์เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ เช่นเดียวกับสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก) ทำให้จิตใจได้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดปัญญารับรู้ตนเองอย่างลึกซึ้งและแท้จริง

การฝึกตน เป็นวิธีการพัฒนาด้าน คุณธรรมจริยธรรมด้วย ตนเองขั้นสูงสุด เพราะเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคล ในการ ควบคุมการประพฤติปฏิบัติของตนให้อยู่ในกรอบของพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของสังคม ทั้งในสภาพการณ์ปกติและเมื่อเผชิญปัญหาหรือขัดแย้ง การฝึกตน เป็นวิธีการพัฒนาด้าน คุณธรรม จริยธรรมด้วยตนเองขั้นสูงสุด เพราะเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคล ในการควบคุมการประพฤติปฏิบัติของตนให้อยู่ในกรอบของพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของสังคม ทั้งในสภาพการณ์ปกติและเมื่อเผชิญปัญหาหรือขัดแย้ง

1) การฝึกวินัยขั้นพื้นฐาน เช่น ความขยันหมั่นเพียร การพึ่งตนเอง ความตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การรู้จักประหยัดและออม ความซื่อสัตย์ ความมีสัมมาคารวะ ความรักชาติฯ

2) การรักษาศีลตามความเชื่อในศาสนาของตน ศีลเป็นตัวกำหนดที่จะทำให้งดเว้นในการที่จะกระทำชั่วร้ายใด ๆ อยู่ในจิตใจ ส่งผลให้บุคคลมีพลังจิตที่เข้มแข็งรู้เท่าทันความคิดสามารถควบคุมตนได้

3) การทำสมาธิ เป็นการฝึกให้เกิดการตั้งมั่นของจิตใจทำให้เกิดภาวะมีอารมณ์หนึ่งเดียวของกุศลจิต เป็นจิตใจที่สงบผ่องใสบริสุทธิ์เป็นจิตที่เข้มแข็ง มั่นคง แน่วแน่ ทำให้เกิดปัญญาสามารถพิจารณาเห็นทุกอย่างตรงสภาพความเป็นจริง

4) ฝึกการเป็นผู้ให้ เช่น การรู้จัก ให้อภัย รู้จักแบ่งปันความรู้ ความดีความชอบ บริจาคเพื่อสาธารณะประโยชน์ อุทิศแรงกายแรงใจช่วยงานสาธารณะประโยชน์โดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ

สรุปได้ว่า การพัฒนาจริยธรรมด้วยวิธีพัฒนาตนเองตามขั้นตอนดังกล่าว เป็นธรรมภาวะที่บุคคลสามารถปฏิบัติได้ควบคู่กับการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่มิใช่เป็นการกระทำในลักษณะเสร็จสิ้น ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย เพราะจิตใจของมนุษย์เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เนก เช่น กระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (เอกสารอ้างอิง : ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. 2520.จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพมหานคร: รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร)

1.6 สิ่งอื่นๆที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม สิ่งที่น่าสนใจในอันดับต่อไปคือ จริยธรรมเกิดขึ้น ได้อย่างไร ต้นกำเนิดของจริยธรรมที่เป็นแหล่งที่มาที่สำคัญของจริยธรรมด้วย เพราะวรรณคดีเป็นที่รวบรวมแนวคิดทางจริยธรรม ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดจริยธรรม ดังรายละเอียดที่กล่าวต่อไปนี้ แหล่งที่มาของจริยธรรม แหล่งที่เป็นบ่อเกิดของจริยธรรมที่เป็นแหล่งสำคัญ มีดังนี้

1) ปรัชญา วิชาปรัชญาคือวิชาที่ว่าด้วยหลักแห่งความรู้และความจริง สารของปรัชญาจะกล่าวถึงลักษณะของชีวิตที่พึงปรารถนาควรเป็นอย่างไร ธรรมชาติของมนุษย์ สภาพสังคมที่ดี ความคิดเชิงปรัชญาจะแถลงออกมาเป็นความเชื่ออย่างมีเหตุผล จนคนต้องยอมรับว่าเป็นความคิดที่ได้รับการพิจารณาไตร่ตรองรอบคอบแล้วปรัชญาจะกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับความดี ความงาม ค่านิยม เพื่อจะได้ยึดเป็นหลักปฏิบัติประจำตัวต่อไป

2) ศาสนา คำสอนของศาสดาในศาสนาต่างๆ ตามที่ศาสดาเหล่านั้นท่านได้ปฏิบัติเองและสั่งสอนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม จนเกิดผลดีงามของการปฏิบัตินั้นเป็นที่ประจักษ์มาแล้ว เช่น หลักคำสอนของพระพุทธศาสนา คำสอนของศาสนาคริสต์ หรือข้อปฏิบัติของศาสนาอิสลาม เป็นต้น

3) วรรณคดี หนังสือวรรณคดีเป็นหนังสือที่มีมาตรฐานทั้งด้านเนื้อหาสาระ คุณค่าและวิธีแต่ง จนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ชาดที่เจริญด้วยวัฒนธรรมย่อมมีวรรณคดีเป็นของตนเองในหนังสือวรรณคดีจะมีแนวคิด คำสอนที่เป็นแนวปฏิบัติได้ เช่น สุภาสิตพระร่วง โคลงโลกนิติ สุภาสิตสอนหญิง จึงกล่าวได้ว่าวรรณคดีก็เป็นแหล่งกำเนิดหรือเป็นที่รวบรวมแนวคิดทางจริยธรรมด้วย

4) สังคม สิ่งที่สังคมกำหนดนับถือร่วมปฏิบัติด้วยกัน อันได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่ถือปฏิบัติกันในสังคมและยอมรับสืบทอดกันมา

5) การเมืองการปกครอง ในระบอบการเมืองการปกครอง ได้กำหนดข้อบังคับระเบียบกฎหมายของบ้านเมือง จรรยาบรรณต่างๆ ซึ่งเป็นข้อบังคับหรือแนวปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเพื่อความยุติธรรมโดยทั่วกัน การเกิดจริยธรรมในมนุษย์แต่ละคน อาจเกิดได้จากลักษณะต่อไปนี้ เกิดจากการเลียนแบบ เป็นกระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้ การยอมรับ การเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ที่แวดล้อมตนอยู่แล้วนำมาปรับเข้ากับตนเอง กระบวนการนี้จัดเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก ส่วนใหญ่จะเกิดในครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อนและชุมชน การสร้างจริยธรรมในตนเอง โดยตัวเองเป็นผู้กำหนดขึ้น ซึ่งอาจเป็นเรื่องของมโนธรรม เหตุผลหรืออารมณ์ของมนุษย์ นักปรัชญาบางคนเช่นคานต์ (Kant) เชื่อว่า มนุษย์มีกฎจริยธรรมเกิดขึ้นในตนเอง โดยรู้จักปรับตัวในสภาพธรรมชาติ (natural self) เข้าด้วยกัน แล้วเลือกเอาแนวทางที่ดีมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตเกิดจากการเรียนรู้ระบบสังคม จริยธรรม ค่านิยม ที่ได้จากการวิเคราะห์คุณค่า ความถูกผิดชั่วดี จนกลายเป็นหลักการ กฎเกณฑ์ ข้อกำหนด แนวศีลธรรม ให้ยึดถือปฏิบัติการบำเพ็ญประโยชน์และพันธสัญญาประชาคม (utility and social contract) เป็นการปฏิบัติตามระเบียบก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชาติมีความสัมพันธ์เป็นมิตรไมตรี ต่างปฏิบัติตามบทบาท ใช้สิทธิหน้าที่ทำให้เกิดความสงบสุขและสามัคคีการปฏิบัติตามหลักสากลธรรม (universal) หลักมโนธรรมสากลที่ครอบคลุมได้ทั้งโลก เป็นข้อยืนยันคุณค่าความดีของทุกศาสนาว่าล้วนวางแนวทางให้คนหรือศาสนิกชนของตนบำเพ็ญตนอยู่ในคุณงามความดีตามที่ได้สร้างสรรค์หลักธรรมไว้ มีการกล่อมเกลาจิตใจให้ศรัทธาแน่วแน่ในการบำเพ็ญตนให้มีสาระ มุ่งถึงเป้าหมายของความเชื่อสูงสุดที่ยึดมั่น ซึ่งล้วนเป็นสัจดีหรือหนทางดีงาม หลักจริยธรรมที่ขยายขอบเขตจากจุดเล็กสุดคือเฉพาะตนไปจนถึงสากล ระดับจริยธรรม เป้าหมายของคุณงามความดีที่บุคคลได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องแล้วนั้น จะได้รับผลมากน้อยขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาของบุคคลนั้น ๆ ในทางพระพุทธศาสนาแบ่งระดับจริยธรรมไว้เป็น 2 ระดับ คือ

1) ระดับโลกียธรรม โลกียธรรม ได้แก่ ธรรมอันเป็นวิสัยของโลก สภาวะเนื่องในโลก เช่น ศีล 5 เป็นต้น โลกียธรรมเป็นธรรมขั้นต้นสำหรับผู้มีสติปัญญาไม่แก่กล้า การปฏิบัติตามโลกียธรรมมุ่งให้บุคคลในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสันติสุขไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ไม่ทำชั่วสร้างแต่คุณงามความดีและทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส เป็นการน้อมนำเอาพุทธโอวาทมาปฏิบัติในฐานะที่ยังเป็นปุถุชนอยู่ จริยธรรมในระดับโลกียธรรม จะถูกกำหนดออกมาในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากคำสอนของศาสนาแล้วยังมีองค์กรทางสังคม เช่น ระเบียบ กติกา จารีต ประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ องค์กรทางการเมือง อันได้แก่ กฎหมาย พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด เป็นต้น

2) ระดับโลกุตตรธรรม โลกุตตรธรรม ได้แก่ ธรรมอันมิใช่โลก สภาวะพ้นโลก ได้แก่ มรรค 4 ผล 4 นิพพาน 1 ผู้บรรลุจริยธรรมระดับนี้จัดเป็นอริยบุคคล คือผู้พ้นจากกิเลส ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระดับ จากระดับต่ำไปสู่ระดับสูง ดังนี้ ระดับโสดาบันอริยบุคคล สกทาคามีอริยบุคคล อนาคามีอริยบุคคลและอรหันตอริยบุคคล

จริยธรรมทั้งสองระดับนี้ ความสำคัญอยู่ที่การประพฤติปฏิบัติ การปฏิบัติตามหลักโลกียธรรมโดยเฉพาะส่วนที่เป็นพุทธโอวาทอย่างสมบูรณ์โดยชอบ ก็สามารถยกขึ้นสู่โลกุตตรธรรมได้ อาจถือได้ว่าโลกียธรรมนั้นเป็นธรรมขั้นต้น หากค่อยปฏิบัติฝึกฝนไปตามลำดับก็จะบรรลุถึงโลกุตตรธรรม ดังที่พระพุทธทาสภิกขุ (2529 : 203-204) ได้อธิบายว่า “คำว่า โลกียธรรมกับโลกุตตรธรรม มักจะยึดถือกันเป็นหลักตายตัวว่า โลกียะอยู่ในโลกอีกระบบหนึ่งต่างจากโลกุตระอยู่นอกโลกอีกระบบหนึ่งต่างหากอย่างนี้ไม่ถูก โลกียะ มันเป็นขั้นต้น เป็นของมีอยู่แล้วของบุคคลที่ยังไม่รู้อะไร อยู่ในวิสัยของโลกอยู่แล้ว มีแต่จะเลื่อนไปหาโลกุตระ ไม่ใช่หันหลังให้กันแล้วเดินกันไปคนละทิศละทาง โลกียะก็แปลว่า มันยังทำอะไรมากไม่ได้ มันยังอยู่บ้านมันยังมีความรู้ต่ำ ยังมีตัวตน ยังมีของตน แต่แล้วมันค่อย ๆ ไปทางของโลกุตระเพื่อจะไม่มีตัวตน เพื่อจะอยู่เหนือปัญหาทั้งปวง คือเหนือโลก”

องค์ประกอบของจริยธรรม กรมวิชาการ (2555 : 5) ได้จัดทำเอกสารการประชุมเกี่ยวกับจริยธรรมไทย สรุปว่า จริยธรรมของบุคคลมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ด้านความรู้ (moral reasoning) คือ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินใจแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้ด้วยการคิด ด้านอารมณ์ความรู้สึก (moral attitude and belief) คือ ความพึงพอใจ ความศรัทธาเลื่อมใส ความนิยมยินดี ที่จะรับจริยธรรมมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน ด้านพฤติกรรม (moral conduct) คือการกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเชื่อว่าเกิดจากอิทธิพลของทั้งสององค์ประกอบข้างต้น เนื่องจากองค์ประกอบของจริยธรรมประกอบด้วย 3 ส่วน ดังกล่าวข้างต้น การพัฒนาคนในด้านจริยธรรมจึงต้องพัฒนา 3

ด้านไปด้วยกัน ในการดำเนินชีวิตของคนนั้น องค์ประกอบทั้ง 3 ประการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ พฤติกรรมของคนที่แสดงออกมาทั้งทางกายและทางวาจา นั้น จะมีความสัมพันธ์กับทางจิตใจและสติปัญญา คนที่มีอารมณ์โกรธจะแสดงพฤติกรรมออกมาทางการก้าวร้าวรุนแรง และยังเป็นคนที่มึนปัญญาน้อยด้วยแล้ว พฤติกรรมที่แสดงออกก็จะก้าวร้าวรุนแรงยิ่งกว่าบุคคลที่มีสติปัญญาซึ่งจะสามารถควบคุมจิตใจของตนได้โดยไม่แสดงพฤติกรรมไม่ดีให้ออกมาปรากฏ นั่นก็แสดงว่าผู้ที่มีสติปัญญาดีย่อมสามารถควบคุมอารมณ์และความประพฤติได้ดีกว่าผู้ด้อยปัญญานั้นเอง แนวคิดในการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลโดยพัฒนาองค์ประกอบของจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน กล่าวคือ เริ่มจากการพัฒนาองค์ประกอบสำคัญอันดับแรก ได้แก่ ปัญญาหรือความรู้ ด้วยเห็นว่า “ปัญญา” เป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมให้บุคคลแสดงพฤติกรรมในทางที่ถูกต้องและเป็นตัวควบคุมอารมณ์และความรู้สึกให้เป็นอิสระ เป็นสุขจากแรงกระทบกระทั่งทั้งปวงนั้น นักปราชญ์ทางการศึกษาได้เห็นพร้อมกันดังนี้

พระธรรมปิฎก (2549 : 15-21) กล่าวไว้พอนามาสรุปความได้ว่า มนุษย์นั้นเมื่อรับรู้ประสบการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ก็จะมีความรู้สึกหรือเวทนาเกิดขึ้น ความรู้สึกนี้อาจเป็นได้ทั้งสุขเวทนา หรือทุกข์เวทนา เมื่อมีเวทนาอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วมนุษย์ที่ยังมีอวิชชา ก็จะมีปฏิกิริยาแตกต่างจากผู้มีปัญญา คือถ้าผู้มีอวิชชา ก็จะมีความรู้สึกยินดียินร้ายต่ออารมณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเรียกว่า “ตัณหา” ตัณหาจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การใช้ตัณหาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ก็เพราะมนุษย์ยังไม่พัฒนา ยังไม่มีความรู้ ยังไม่มีปัญญา การใช้ตัณหาเป็นตัวนำพฤติกรรมอาจทำให้เกิดโทษหลายประการ คือ เป็นอันตรายต่อตนเองทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เป็นอันตรายต่อการอยู่ร่วมกันของมนุษย์หรือสังคม เป็นอันตรายต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเกิดปัญหาเช่นนี้ เนื่องจากมนุษย์ปล่อยให้ตัณหาเป็นตัวนำพฤติกรรมการแก้ปัญหา ก็คือ เราจะปล่อยให้ตัณหาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมไม่ได้ มนุษย์จะต้องกำหนดรู้อะไรเป็นคุณค่าที่แท้จริงของชีวิตของตนแล้วทำตามความรู้ นั่น คือเอาความรู้เป็นตัวกำหนดนำพฤติกรรม

ดังนั้น ในการศึกษา จึงต้องฝึกคนให้พัฒนาปัญญา เมื่อมีปัญญาเกิดขึ้นแล้วพฤติกรรมก็จะเปลี่ยนไป เช่น การบริโภคอาหาร ก็จะกำหนดรู้ด้วยปัญญาว่าเรากินเพื่อบำรุงร่างกายให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ ให้มีความสุขภาพดี เพื่อให้เรามีชีวิตที่ผาสุก หรือเป็นเครื่องเกื้อหนุนชีวิตที่ดีงามเพื่อการบำเพ็ญกิจอันประเสริฐคือการทำหน้าที่และประโยชน์ต่างๆ นั่นก็คือใช้ปัญญาในการทำหน้าที่รู้คุณค่าของอาหาร รู้ความประสงค์ในการกินการบริโภคและ “ปัญญา” นี้จะมาเป็นตัวนำพฤติกรรมตัวใหม่ “ปัญญา” จะมากำหนดพฤติกรรมแทน “ตัณหา” นี่ก็คือจุดเริ่มต้นของการศึกษาหรือการพัฒนาคน คือพัฒนาปัญญาหรือความรู้ก่อน นอกจากแนวคิดของพระธรรมปิฎก

แล้ว ยังมีแนวคิดของนักการศึกษาตะวันตกที่เห็นพ้องต้องกันกับแนวคิดนี้คือ โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1974 : 385-390) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาทางสติปัญญาและอารมณ์เป็นรากฐานของการพัฒนาทางจริยธรรม โคลเบอร์กเชื่อว่าจริยธรรมของมนุษย์มีพัฒนาการตามระดับวุฒิภาวะ เพราะเกิดจากกระบวนการทางปัญญา ซึ่งมีการเรียนรู้มากขึ้น ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กจะสอดคล้องกับทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากการปรับตัวและการสร้างสมดุลระหว่างสติปัญญากับสภาวะแวดล้อมที่จะทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ พัฒนาการของมนุษย์มีความต่อเนื่องและเจริญขึ้นตามวุฒิภาวะ นักการศึกษาทั้งสองท่านเชื่อว่าจริยธรรมของมนุษย์มีพัฒนาการตามระดับวุฒิภาวะ เพราะเกิดจากกระบวนการทางปัญญา ซึ่งมีการเรียนรู้มากขึ้น และจากการศึกษาและวิจัยของโคลเบอร์ก (Kohlberg) ยืนยันว่าจริยธรรมมีการพัฒนาการตามวุฒิภาวะและมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา คุณธรรมถือว่าเป็นสิ่งที่ทุกคนควรมี เพราะคุณธรรมเป็นคุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ทั่วไป คุณธรรมตามแนวคิดของนักปราชญ์ทั้งหลายจึงจำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนความรู้ความเข้าใจ ส่วนอารมณ์ความรู้สึกและส่วนที่เป็นพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกมา เช่น การปฏิบัติตามศาสนา การควบคุมตนเอง ความกล้าหาญ ความยุติธรรม ฯลฯ ผู้มีคุณธรรมจึงเป็นผู้ที่ถึงพร้อมด้วยความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างถูกต้องดีงาม การที่ผู้บริหารจะพัฒนาตนเองทางด้านคุณธรรม หรือการที่ผู้บริหารจะพัฒนาผู้อื่นที่แวดล้อมใกล้ชิดและเกี่ยวข้อง อยู่ในความดูแล เพื่อให้เป็นบุคคลผู้มีคุณธรรมจึงต้องเริ่มจากการพัฒนาปัญญา พัฒนาจิตใจ อารมณ์ เพื่อให้ทั้งสองส่วนนี้เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมของบุคคลผู้นั้นต่อไป องค์ประกอบของจริยธรรมทั้ง 3 ส่วน คือ ปัญญา จิตใจ และพฤติกรรมนี้ คนส่วนใหญ่จะเข้าใจกันว่า จิตใจเป็นส่วนสำคัญที่สุด เป็นตัวที่ควบคุมพฤติกรรมของคนดังคำกล่าวที่ว่า “ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว” คำกล่าวนี้ไม่ผิด เพราะมีหลักฐานให้พบเห็นเสมอว่า ความอดุสหาหะ ความกล้าหาญ ความรัก ความซิง ฯลฯ ล้วนเป็นความรู้สึกทางจิตใจที่มีผลให้คนแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกัน หากแต่ถ้าพิจารณาให้ลึกลงไปแล้ว จิตใจของคนเราย่อมอ่อนไหวผันแปรได้ง่าย หากไม่มีปัญญาเป็นตัวกำกับ อาจมีสิ่งจูงใจให้จิตใจอ่อนไหวไปตามโลกธรรม คือ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ทุกข์ เมื่อจิตใจผันผวนแปรปรวนแปรพฤติกรรมของคนก็จะเปลี่ยนแปลง เพราะเกิดค้นหาเป็นตัวนำจิตใจ แต่ถ้าหากบุคคลผู้นั้นเป็นผู้มีปัญญา รู้แจ้งในความเป็นจริงของโลกและชีวิต ปัญญาก็จะเป็นตัวชี้แนะไม่ให้จิตใจอ่อนไหวไปตามสิ่งที่มากระทบ จิตใจก็จะเข้มแข็งไม่อ่อนไหวแปรปรวนแปร จนเกิดผลกระทบไปถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เคยประพฤติปฏิบัติ ทั้งนี้ เพราะมีปัญญาเป็นตัวควบคุมจิตใจไว้อีกระดับหนึ่ง จึงสรุปได้ว่า ในองค์ประกอบของจริยธรรมทั้ง 3 ส่วนนี้ “ปัญญา” เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ

ที่สุด ที่จะชี้้นำให้จิตใจและพฤติกรรมของคนดำเนินไปอย่างถูกต้องตามครรลองครองธรรม ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ สพฺเพ ธมฺมา ปญฺญตฺตา ” แปลว่า “ ธรรมทั้งหลายมีปัญญาเป็นเยี่ยมยอด ” แนวคิดของพุทธปรัชญา “เนื้อหาสาระและกฎเกณฑ์ของพระพุทธศาสนา เกิดจากการค้นหาความจริงของชีวิตด้วยปัญญามนุษย์ พระพุทธศาสนาแสดงความจริงของชีวิต แสดงทางปฏิบัติที่จะให้บรรลุความสูงสุดของชีวิต มีวิธีการสั่งสอนที่ยึดหลักเหตุผลว่าทุกสิ่งเกิดจากเหตุ ผู้ใดประกอบเหตุอย่างเพียงใด ก็จะได้ผลอย่างนั้นเพียงนั้น.” พระบรมราชาบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

1.7 ความมีวินัย หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ สำหรับควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา ของคนในสังคมให้เรียบร้อยดีงาม เป็นแบบแผน อันหนึ่งอันเดียวกัน จะได้อยู่ร่วมกันด้วยความสุขสบาย ไม่กระทบกระทั่งซึ่งกันและกัน วินัยช่วยให้คนในสังคมห่างไกลจากความชั่วทั้งหลาย การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า ถ้าขาดระเบียบวินัย ต่างคนต่างทำตามอำเภอใจ ความขัดแย้งและดกดันก็จะเกิดขึ้น ยิ่งมากคนก็ยิ่งมากเรื่อง ไม่มีความสุขสงบสุข การงานที่ทำก็จะเสียผล ดอกไม้จำนวนมากที่วางรวมกัน หากวางอยู่ระเกะระกะจะจัดกระจาย ก็จะด้อยค่าลง ทั้งยังทำให้กรูกรังอีกด้วย แต่เมื่อเรานำดอกไม้เหล่านี้มาร้อยรวมเข้าด้วยกันด้วยเส้นด้าย ดอกไม้เหล่านี้ก็จะกลายเป็นพวงมาลัยอันงดงาม เหมาะที่จะนำไปประดับตกแต่งให้เจริญตาเจริญใจ ถ้าประชาชนแต่ละคนเป็นเสมือนดอกไม้แต่ละดอก เส้นด้ายที่ใช้ร้อยดอกไม้ให้รวมกันอยู่อย่างมีระเบียบงดงามนั้นก็เปรียบเสมือนวินัย วินัยจึงเป็นสิ่งที่ใช้ควบคุมคน ให้คนเราใช้ความรู้ความสามารถไปในทางที่ถูกที่ควร คือทำคนให้เป็นคน “ฉลาดใช้”นั่นเอง ชนิดของวินัย คนเรามีส่วนประกอบสำคัญอยู่ ๒ อย่าง คือ ร่างกาย ของเราขึ้นอยู่กับระบบโลก ต้องพึ่งโลก ร่างกายจึงจะเจริญ กับจิตใจ ของเราขึ้นอยู่กับระบบธรรม ต้องพึ่งธรรม จิตใจจึงจะเจริญ เพื่อให้ชีวิตและจิตใจเจริญทั้ง ๒ ทาง เราจึงต้องดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกันทั้ง ๒ ด้านด้วย ผู้ที่ฉลาดรู้ ก็ต้องศึกษาให้รู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ผู้ที่ฉลาดทำ ก็ต้องทำให้เป็นให้ถูกต้อง ทั้งทางโลกและทางธรรม เช่นกัน ผู้ที่ฉลาดใช้ ก็ต้องมีวินัยทางโลกและวินัยทางธรรมคอยช่วยกำกับความรู้และความสามารถเอาไว้ วินัยทางโลก หมายถึง ระเบียบสำหรับควบคุมคนในสังคมแต่ละแห่ง เป็นข้อตกลงของคนในสังคมนั้นที่จะให้ทำ หรือไม่ให้ทำบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งบางครั้งเราเรียกชื่อแยกแยะออกไปหลายอย่าง เช่น กฎหมาย พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ข้อบังคับ ระเบียบ ธรรมเนียม ประเพณี คำสั่ง ประกาศ กติกา ฯลฯ สิ่งเหล่านี้รวมเรียกว่าวินัยทางโลกทั้งสิ้น

วินัยทางธรรม เนื่องจากเราชาวพุทธมีทั้งคุณุศลและบรรพชิต ดังนั้นวินัยทางพระ-พุทธศาสนาจึงมี ๒ ประเภท คือ 1) อนุคาริยวินัย วินัยสำหรับผู้คฤหัสถ์ ได้แก่ วินัยของพระภิกษุสามเณร 2) อาคาริยวินัย วินัยสำหรับผู้ครองเรือน ได้แก่ วินัยของชาวพุทธชายหญิงทั่วไป มงคลชีวิต 38 ประการ ฉบับทางก้าวหน้า มงคลที่ 9 มีวินัย ดาบคมที่ไร้ฝัก ลูกกระเบิดที่ไม่มีสลัก นิรภัยย่อมเกิดโทษแก่เจ้าของได้ง่ายฉันใด “ความรู้” และ “ความสามารถ” ถ้าไม่มีวินัยกำกับแล้ว ก็จะมีโทษแก่ผู้เป็นเจ้าของได้ฉันนั้น ช่างดาบทำฝักดาบไว้กันอันตราย ช่างทำระเบิดก็ทำสลักนิรภัยไว้เช่นกัน เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนพุทธศาสนิกชนให้เป็นคนฉลาดรู้ฉลาดทำแล้ว จึงทรงสั่งกำกับด้วยว่า “ต้องมีวินัย”

1.8 ความรับผิดชอบ ตรงกับคำศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า Responsibility อันเนื่องจากศัพท์ 2 คำ คือ Response กับ Ability (สุโท เจริญสุข .2548:45) ทั้งนี้มีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้อย่างสอดคล้องกันว่า หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลซึ่งแสดงออกโดยมีความสนใจเอาใจใส่ ตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายด้วยความพากเพียร พยายาม อดทนต่ออุปสรรคใดๆ ที่ขัดข้อง มีการวางแผนงานอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ขวัญฤดี ขำซ้อนสัตย์. 2542: 21 และ อมรรวรรณ แก้วผ่อง . 2542 :65) รวมถึงให้ความสำคัญที่จะกระทำตามสิ่งที่ตนเอง ได้เคยพูดหรือให้คำมั่นสัญญาไว้(อนุวัติ คุณแก้ว .2548: 51) อีกทั้งมีความซื่อสัตย์ เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์และมีวินัยในตนเอง (ยินดี ศรีศักดิ์ศิริธัญ .2542:40) ยอมรับผลกระทำของตนด้วยความเต็มใจโดยรับทั้งความผิดและความชอบจากการกระทำนั้นๆ (ปรียา ชัยนิยม . 2542:9) ถึงแม้ว่าผลที่ปรากฏออกมาจะประสบความล้มเหลวก็ยอมรับผลนั้นด้วยความเต็มใจ พร้อมทั้งมุ่งมั่นพยายามที่จะแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น (นิคม ชนะไพฑูรณย์. 2545 : 17 และ สุทธิพงศ์ บุญผดุง.2541: 22) ทั้งนี้ความรับผิดชอบจะเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม จรรยาและตามกฎเกณฑ์ของสังคม แม้ว่าจะไม่มีการใช้อำนาจในการบังคับควบคุมก็ตาม (ลักษณะ สะแกคุ่ม . 2543:34) ประเภทของความรับผิดชอบ กระทรวงศึกษาธิการ(อมรรวรรณ แก้วผ่อง 2542: 65-67; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 22-23) พิจิตรา พงษ์จินดากร(รุ่งทิวา กันหาทิพย์.2543 : 141-146 ; อ้างอิงจาก พิจิตรา พงษ์จินดา .2545: 141-146) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบตามลักษณะความหมายไว้อย่างสอดคล้องดังนี้ 1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2. ความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึงการรับรู้ฐานะและบทบาทของตนที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งจะต้องดำรงตนอยู่ในสภาพที่ช่วยเหลือตนเองได้ โดยที่บุคคลควรพิจารณาและแยกแยะว่าสิ่งใดถูกหรือผิดเหมาะสมหรือไม่ และมีความสามารถที่จะเลือก

ตัดสินใจในการเป็นที่ยอมรับของสังคม ความรับผิดชอบต่อตนเองแบ่งได้เป็น 1.1 ความรับผิดชอบในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองคือ สามารถเอาใจใส่และระมัดระวังสุขภาพอนามัยของตนเอง ให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ 1.2 ความรับผิดชอบในการหาเครื่องอุปโภคบริโภคคือ สามารถจัดหาและดูแลเครื่องใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบเรียบร้อย อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้เหมาะสม 1.3 ความรับผิดชอบในด้านสติปัญญาและความสามารถคือ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนใฝ่หาความรู้ต่างๆ การฝึกฝนตนเองในด้านประสบการณ์ต่างๆ 1.4 ความรับผิดชอบในด้านความประพฤติคือรู้จักประพฤติให้เหมาะสม เป็นผู้มีความประพฤติดี ดำรงตนให้อยู่ในคุณธรรม จริยธรรม 1.5 ความรับผิดชอบในด้านมนุษยสัมพันธ์คือ รู้จักที่จะปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสม 1.6 ความรับผิดชอบในด้านเศรษฐกิจส่วนตัวคือรู้จักวางแผนและประมาณการใช้จ่ายของตน โดยยึดหลักการประหยัดและอดออม 1.7 ความรับผิดชอบเรื่องการทำงาน คือ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำกิจใดก็ต้องทำให้เรียบร้อยภายในเวลาที่กำหนด 1.8 ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน คือยอมรับผลการกระทำของตนทั้งผลดีหรือ ในด้านที่เกิดผลเสียหาย 2 ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ภาระและหน้าที่ของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก ด้วยเหตุที่บุคคลทุกคนเป็นส่วนประกอบของสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมขนาดเล็ก จนถึงสังคมขนาดใหญ่ได้แก่ครอบครัว ชั้นเรียน สถานศึกษา ชุมชน และประเทศชาติตามลำดับ ดังนั้นการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมต้องส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมไม่มากก็น้อย เมื่อบุคคลทุกคนมีภาระหน้าที่ที่จะเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของสังคม ที่ตนดำรงอยู่บุคคลจึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบต้องปฏิบัติต่อสังคม 5 ประการดังนี้ 2.1 ความรับผิดชอบต่อ บิดามารดาและครอบครัวได้แก่ให้ความเคารพและเชื่อฟัง ช่วยเหลือการทำงานให้เต็มความสามารถในแต่ละโอกาสอันสมควร ประพฤติตนเป็นคนดี ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัวและช่วยกันรักษา และเชิดชูชื่อเสียงวงศ์ตระกูล 2.2 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ได้แก่การให้ความรักแก่เพื่อนเปรียบเสมือนพี่น้องของตน ตักเตือนเมื่อเพื่อนกระทำผิดคอยแนะนำให้เพื่อนกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ช่วยเพื่อนอย่างเหมาะสมและถูกต้อง ไม่เอาัดเอาเปรียบ ให้อภัยในกรณีที่เกิดความผิดพลาดหรือบาดหมางกัน ใช้ถ้อยคำสุภาพต่อกันด้วยความอ่อนโยน 2.3 ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษาครูอาจารย์ได้แก่การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ไม่หนีเรียน เคารพและเชื่อฟังครูอาจารย์ช่วยเหลือกิจกรรมงานของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด รักษาความสะอาดไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของสถานศึกษา รักษาและสร้างชื่อเสียงเกียรติยศของสถานศึกษา 2.4 ความรับผิดชอบต่อชุมชน ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชน ได้แก่ เคารพ และปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ หรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือภายในชุมชนของตน ช่วยรักษาสาธารณสมบัติและ

ให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชน ไม่ละเลยต่อพลเมืองดี 2.5 ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติได้แก่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ ของสังคมรักษาสถาบันสมบัติของชาติ ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของชาติจงรักภักดีต่อชาติศาสนา พระมหากษัตริย์รักษาความสามัคคีของคนในชาติดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมแห่งความเป็นไทย ความสำคัญของความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติที่ดีอย่างหนึ่ง ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชนไทย นอกจากความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยัน มั่นเพียร มีมานะอดทน และความเสี่ยงละอันเป็นคุณลักษณะของพลเมืองดี(จันทรา พวงยอด: 2543: 15; อ้างอิงจาก กรมศาสนา 2545: ไม่ปรากฏหน้า) ซึ่งเป็นลักษณะนิสัย และการกระทำที่สอดคล้องกับมาตรฐานและกฎเกณฑ์ข้อบังคับของกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ของศาสนา อีกทั้งคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าการฉวยโอกาสเพื่อตนเอง ความรับผิดชอบจะเป็นกลไกที่สำคัญในการผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้ มีความเคารพสิทธิของผู้อื่น ซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกในสังคมสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข(สุนทรเจียรกลาง . 2545 : 28) หากสมาชิกทุกคนในสังคมเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ปัญหาความวุ่นวายต่างๆ ที่สังคมกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน คงไม่เกิดขึ้นดังที่สัญญา สัญญาวิวัฒน์กล่าวไว้ว่า สังคมจะขาดความสงบสุขเนื่องจากมีบุคคลส่วนหนึ่งของสังคม เป็นผู้ที่ขาดคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อความสม่ำเสมอความเชื่อมั่นในตนเองความซื่อสัตย์ ความพยายามที่จะพึ่งพาตนเองและลดความต้องการที่จะพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยลง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง หรือSelf – Confidence หมายถึง มีความมั่นใจ

1.9 ความซื่อสัตย์ คือ ประพฤติตรง ไม่เอนเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรง ทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง คนที่มีความซื่อสัตย์จะเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักความจริงและความถูกต้องในการดำเนินชีวิต ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด คนมีศีลธรรมหรือมีมนุษยธรรม ที่สามารถเรียกได้ว่า เป็นอารยชน จะมีความประพฤติดี ประพฤติชอบ และมีความซื่อสัตย์ สุจริต 3 ประการ ดังนี้คือ

1) กายสุจริต เป็นความสุจริตทางกาย ทำสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยกาย ละเว้นการบีบคั้น เบียดเบียน มีเมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูลสงเคราะห์กัน ไม่แย่งชิงลักขโมย หรือเอาัดเอาเปรียบ แต่เคารพสิทธิในทรัพย์สินของกันและกัน ไม่ประพฤติผิดล่วงละเมิดในของรักของหวงของผู้อื่น ไม่ข่มเหงจิตใจ หรือทำลายลบหลู่เกียรติและวงศ์ตระกูลของกัน

2) วจีสุจริต เป็นความสุจริตทางวาจา ทำสิ่งที่ต้องห้ามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยวาจา ละเว้น การพูดเท็จ โกหกหลอกลวง กล่าวแต่คำสัตย์ ไม่จงใจพูดให้ผิดจากความจริง เพราะเห็นแก่ ผลประโยชน์ใดๆ ไม่พูดส่อเสียด ยุยง สร้างความแตกแยก พูดแต่คำที่ส่งเสริมสามัคคี ละเว้นจาก การพูดคำหยาบคาย สกปรกเสียหาย พูดแต่คำสุภาพ นุ่มนวลควรฟัง รวมถึงละเว้นจากการพูด เหลวไหลเพื่อเจ้อ พูดแต่คำจริง มีเหตุมีผล มีสารประโยชน์ และถูกกาลเทศะ

3) มโนสุจริต เป็นความสุจริตทางใจ ทำสิ่งที่ต้องห้ามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยใจ ไม่ละโมภ ไม่ เพ่งเล็งคิดหาทางเอาแต่จะได้ คิดให้ คิดเสียสละ ทำใจให้ผ่องแผ้วว่างขวาง ไม่คิดร้ายมุ่งเบียดเบียน หรือเพ่งมองในแง่ที่จะทำลาย แต่ตั้งความปรารถนาดี แม้ไม่ตรี มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่กัน มีความเห็นถูกต้อง เป็นสัมมาทิฐิ เข้าใจในหลักกรรมว่า ทำดีมีผลดี ทำชั่วมีผลชั่ว รู้เท่าทันความจริงที่ เป็นธรรมชาติของโลกและชีวิต มองเห็นความเป็นไปตามเหตุปัจจัย

มนุษย์เราเป็นสิ่งแวดล้อมของกันและกัน ตัวเราก็เป็นสิ่งแวดล้อมของผู้อื่น เราจึงควรมีจิตใจ เกื้อกูลต่อผู้อื่น มีเมตตาไมตรีต่อกัน ในฐานะที่เราเป็นสิ่งแวดล้อมของเพื่อนมนุษย์ เราจึงต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม นับตั้งแต่การอยู่ร่วม กันในครอบครัว เราทุกคนควรเป็นผู้ที่มีวินัยในการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามัคคี รับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตน ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถแก้ปัญหาและจัดการความขัดแย้งได้ การที่ถูกเป็นคนซื่อสัตย์ พูดจริง ทำจริง เป็นคนจริงใจ เป็นคนตรง จะทำให้เขาเป็นที่เชื่อถือ เคารพ นับถือของคนอื่น และเป็นผู้ที่เคารพนับถือตัวเองได้ การรักความจริง การทำทุกสิ่งทุกอย่างให้ตรงกับความจริง จะทำให้เขาปลอดภัยจากกิเลส สัจจะ คือ การพูดจริง ทำจริง จริงใจ เป็นความ เข้มแข็งของจิตใจ การเสียสัจจะเป็นเรื่องสำคัญ ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย การพูดเท็จเพราะกลัวครู กลัว ผู้ใหญ่จะลงโทษ หรือว่ากลัวคนอื่นจะดูถูก เป็นนิสัยที่มักจะเกิดขึ้นในเด็กที่ยังไม่เป็นที่พึ่งของตน ยังอ่อนแอ ยังต้องอาศัยคนอื่น จึงจะมีชีวิตได้ ต้องพึ่งพ่อ พึ่งแม่ พึ่งครู กรณีนั้นก็ป็นธรรมชาติ สำหรับผู้ที่ยังไม่เป็นอิสระ จึงต้องระแวงว่าสิ่งที่ตนพึ่งอาศัยนั้นจะทอดทิ้งหรือจะหายไป นั่นจะเป็น เหตุอย่างหนึ่งที่นำไปสู่การพูดเท็จของเด็ก วิธีแก้วิธีหนึ่งคือ การทำให้เกิดความรักสัจจะว่า สัจจะ มั่นคงอย่างไร และให้เห็นว่ามันเกิดความรู้สึกที่ดีอย่างไร ให้เห็นว่าถ้าเราไม่ปิดบังอำพราง ถ้าเรา ไม่พยายามสร้างภาพตัวเองอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อจะได้รับคำชมเชยหรือความรัก จะทำให้เราไม่ แย่อย่างที่คิด ตรงกันข้าม คนที่เกิดนิสัยที่จะต้องคิดว่าตัวเองต้องเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งตลอดเวลา จึงจะเป็นที่รักของคนอื่น หรือว่าจะไม่ถูกทอดทิ้ง จะเป็นคนที่มีความทุกข์ มีความเก็บกดตลอดเวลา เราสอนให้เด็กพูดความจริง เราทำอะไรผิด เราก็ยอมรับผิด และตั้งใจจะไม่ทำอีกในครั้งต่อไป ทั้งหมดนี้อยู่ที่ว่า เด็กเชื่อว่าครูหรือผู้ใหญ่เป็นผู้ยุติธรรม มีความหวังดีต่อเขา ให้อภัยเขาได้ และอยู่

ที่ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สอนให้ทำอะไรก็ทำจริงจัง ตั้งใจ ไม่ใช่ว่า เหลาะ แหละ ทำแบบสนุกสบาย สัจจะเป็นพระวาสาธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับการครองชีวิตของคฤหัสถ์ และเป็นบารมีข้อหนึ่ง คือ เมื่อเราตั้งใจจะทำอะไรแล้ว ก็อยู่กับสิ่งนั้นจนสำเร็จ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนในการทำงานอย่างแน่อน พระวาสาธรรม 4 ประการ ประกอบด้วย 1) สัจจะ ความจริง คือ ดำรงมั่นในสัจจะ เชื่อตรง เชื่อสัตย์ จริงใจ พูดจริง ทำจริง จะทำอะไรก็ให้เป็นที่ยึดถือไว้วางใจได้ 2) ทมะ ฝึกตน คือ บังคับควบคุมตนเองได้ รู้จักปรับตัวและแก้ไขปรับปรุงตนให้ก้าวหน้าดังงามยิ่งขึ้นอยู่เสมอ 3) ขันติ อุตุน คือ มุ่งหน้าทำหน้าที่ทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง อุตุน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อ ถอย 4) จาคะ เสียสละ คือ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ ชอบช่วยเหลือเกื้อกูลบำเพ็ญประโยชน์ สละโลก ละทิฐิมานะได้ ร่วมงานกับคนอื่นได้ ไม่ใจแคบเห็นแก่ตัวหรือเอาแต่ใจตน

1.10 ความเมตตา เป็นธรรมชาติส่วนหนึ่งของเรา เมื่อทรากรเห็นหรือได้ยินทรากรด้วยกันร้องไห้ ก็จะร้องไห้ตามไปด้วยราวกับว่ารู้สึกเป็นทุกข์แทนเขา และหากคลานได้ ก็จะพยายามเข้าไปคลายทุกข์ให้เพื่อน ถ้าโตกว่านี้ ก็จะร้องไห้น้อยลง แต่อยากช่วยเหลือเขามากกว่าเดิม ความเมตตาส่วนหนึ่งเกิดขึ้นเพราะเราสามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้ เมื่อเห็นใครเป็นทุกข์ เราจึงพลอยทุกข์ไปด้วย และอยากช่วยเหลือให้เขาได้รับความสุข ความเมตตาจึงไม่เพียงเป็นคุณต่อผู้อื่นเท่านั้น หากยังเป็นผลดีต่อเราด้วย เพียงแค่ได้เห็นรอยยิ้มของเขา เราก็มีความสุขแล้ว เป็นความสุขใจที่ส่งผลถึงความสุขกายด้วย มีการศึกษามากมาย (รวมทั้งที่หนังสือเล่มนี้เคยถึง) ยืนยันว่า ผู้มีเมตตาจิต ชอบช่วยเหลือผู้อื่นเป็นนิจ มักมีสุขภาพกายดี เสี่ยงต่อโรคร้ายน้อยกว่าคนกลุ่มอื่น เมตตาจิตนั้น แม้ทำให้เราอยู่เฉยไม่ได้เมื่อเห็นผู้อื่นมีความทุกข์ แต่ก็ทำให้เรามีความสุขได้ง่ายขึ้น ส่วนหนึ่งเพราะช่วยลดความเห็นแก่ตัวในใจเรา ใช่ว่าหรือไม่ว่า ยิ่งมีความเห็นแก่ตัวมากเท่าใด ก็ยิ่งมีความสุขยากมากเท่านั้น เพราะเสียชนิดเสียหน่อย ก็ทนไม่ได้ มีอะไรมากระทบแม้เล็กน้อย ก็กลุ้มใจ ครั้นได้อะไรมา ก็ไม่มีความสุข เพราะรู้สึกว่าได้น้อยไป อยากได้มากกว่านั้น เพียงแค่เห็นคนอื่นมีความสุขหรือได้ดี ก็อิจฉา แต่อาการเหล่านี้จะบรรเทาเบาบางลงเมื่อเรามีเมตตาจิต เราจะนึกถึงคนอื่นมากกว่าตัวเอง ความทุกข์ของเราจะเป็นเรื่องเล็กเพราะรู้สึกว่าคนอื่นทุกข์หนักกว่าเรา หลายคนพบว่าเมื่อได้ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นแล้ว ชีวิตจิตใจของตนเองเปลี่ยนไป เช่น ใจเย็นมากขึ้น อุดก้นหนักแน่นกว่าเดิม เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น ทำตามอารมณ์น้อยลง นั่นเป็นเพราะเมื่อเราตั้งใจช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ เราจะเอาตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง และให้ความสำคัญแก่ผู้อื่นมากขึ้น นี่เป็นวิธีการลดละตัวตนอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่ต่างจากการปฏิบัติธรรมในพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น ตามคำสอนของพุทธศาสนา เมตตา เป็นคุณภาพจิตอย่างหนึ่ง อยู่ในหมวดที่ชื่อว่า “พรหมวิหาร” ซึ่งคนไทย

รู้จักดี แต่มักลืมนึกไปว่ามีธรรมอีกหมวดที่คู่กัน นั่นคือ “สังคหวัตถุ” พรหมวิหารนั้น เป็นเรื่องของการพัฒนาจิตใจให้มีคุณภาพ (เรียกง่าย ๆ ว่า “ทำจิต” ส่วน สังคหวัตถุ เป็นเรื่องของการกระทำเพื่อเกื้อกูลผู้อื่น (หรือ “ทำกิจ”) นั้นหมายความว่า เมื่อมีเมตตากรุณาแล้ว ก็ต้องลงมือกระทำด้วย เริ่มจาก การแบ่งปันสิ่งของ (ทาน) การพูดด้วยคำสุภาพเกื้อกูล (ปิยวาจา) การชวนช่วยเหลือ (อรรถจริยา) และการปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเสมอต้นเสมอปลาย (สมานัตตตา) หากทำเต็มที่แล้ว ไม่สามารถช่วยเหลือเขาให้พ้นทุกข์ได้ จึงค่อยทำใจปล่อยวาง เป็นอุเบกขา อันเป็นข้อสุดท้ายของพรหมวิหารธรรม เมตตาที่แท้จะกระตุ้นให้เราออกไปช่วยเหลือผู้อื่น ถ้าเพียงแต่นั่งแผ่เมตตาเฉย ๆ ในห้องนอน ยังไม่อาจเรียกว่าเป็นเมตตาที่แท้ หรือเป็นเมตตาที่มากพอ จึงไม่ช่วยลดละตัวตนได้มากนัก ดังนั้น ถ้าเราต้องการบ่มเพาะเมตตาให้เจริญงอกงาม จึงต้องทำมากกว่าการแผ่เมตตา จะทำอะไรได้บ้าง เพื่อเสริมสร้างเมตตาให้งอกงามในใจเรา หนังสือเล่มนี้ให้คำตอบได้เป็นอย่างดี พลังแห่งความเมตตา ได้พูดถึงเมตตาที่มากกว่าการแผ่ความปรารถนาดีอยู่คนเดียวในห้อง แต่เป็นเมตตาที่กลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของเรา โดยเฉพาะในความสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ว่าคนใกล้หรือคนไกล ผู้เขียนชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เมตตานี้ต้องมีความจริงใจเป็นพื้นฐาน แสดงออกด้วยการให้อภัย ใฝ่ใจผู้อื่น และรู้สึกเชื่อมโยงกับผู้คนทั้งหลาย เมตตาหมายถึงความใส่ใจกับผู้อื่นที่อยู่เบื้องหน้าเรา มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และรู้สึกชื่นชมเห็นคุณค่าของทุกสิ่ง ยังมีสำนึกรู้คุณมากเท่าใด ความเมตตาปรารถนาดีก็จะท่วมท้นใจมากเท่านั้น หนังสือเล่มนี้ย้ำว่า ความเมตตาต่อคนอื่น กับความเมตตาต่อตนเอง เป็นเรื่องเดียวกัน พูดอีกอย่าง ถ้าเรารักตนเอง เราก็ควรรักผู้อื่นด้วย เพราะความสุขและสิ่งดีงามต่าง ๆ ที่เรามอบให้แก่ผู้อื่นนั้น ในที่สุดก็จะย้อนกลับมาที่ตัวเราเอง ในทางตรงข้ามการเอาเปรียบผู้อื่นก็คือการทำร้ายตนเอง เพราะสิ่งเลวร้ายที่เรากระทำแก่ผู้อื่นนั้น ไม่ช้าก็เร็วจะย้อนกลับมาที่ตัวเราเอง เช่น ปณจิตของเราให้เป็นคนมักโกรธ หยาบกระด้าง และทำให้สุขภาพเราย่ำแย่ลง ยังไม่ต้องพูดถึงเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจอื่น ๆ ที่จะตามมา พุทธศาสนานี้สอนว่า เรากับผู้อื่นไม่ได้แยกขาดจากกัน ต่างเชื่อมโยงผูกพันกันทั้งในฐานะเพื่อนร่วมทุกข์ และเพื่อนร่วมโลกในเครือข่ายความสัมพันธ์อันซับซ้อน ที่ต่างส่งผลต่อกันและกันอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ตามหลักอิทัปปัจจยตา (“เพราะสิ่งนั้นมี สิ่งนี้จึงมี”) ดังนั้นความสุขของเรา กับความสุขของผู้อื่นจึงแยกจากกันไม่ออก ถ้าเราอยากมีความสุข ก็ต้องช่วยให้ผู้อื่นมีความสุขด้วย และยิ่งเราช่วยผู้อื่นโดยไม่ปรารถนาผลตอบแทนเลย เรายิ่งมีความสุขได้ง่ายขึ้น เพราะนั่นแสดงว่าเรานึกถึงตัวเองหรือมีความสุขยึดติดถือมั่นในตัวตนน้อยมาก ดังที่หนังสือเล่มนี้ได้สรุปในตอนท้ายว่า เราจะมีสุขอย่างยิ่งหากเราปลดปล่อยตัวเอง คือไม่ยึดติดถือมั่นหรือหวงแหนในสิ่งใดว่าเป็นของเราเลย สำหรับชาวพุทธ หนังสือเล่มนี้จะช่วยให้เข้าใจหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาหลายประการได้แจ่มชัดขึ้น ไม่

จำเพาะเมตตาธรรมเท่านั้น แต่ถึงแม้ท่านจะไม่นับถือพุทธศาสนาหรือศาสนาใดเลย หนังสือเล่มนี้ก็มีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะช่วยให้เห็นศักยภาพหรือพลังบวกที่มีอยู่แล้วในใจท่าน ศักยภาพดังกล่าวไม่ควรถูกปล่อยทิ้งให้สูญเปล่า แต่ควรพัฒนาให้ออกมา เพราะล้วนเป็นกุญแจเปิดใจเราให้พบกับความสุขซึ่งมีอยู่แล้วในตัวเรา เป็นเพราะผู้คนเป็นอันมากละเลิกเพิกเฉยศักยภาพดังกล่าว จึงอยู่อย่างมีความสุข อับจนความสุข แม้รวยทรัพย์ก็ตาม

1.11 ความอดทนอดกลั้น หมายถึงชีวิต คือ การต่อสู้ เป็นคำพูดที่ได้ยินกันบ่อยครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากตั้งแต่แรกเริ่มในการกำเนิดมาในสภาพของทารก มนุษย์ต้องต่อสู้กับการอยู่รอด ต่อสู้กับความหนาว ความหิวโหย โรคภัยไข้เจ็บ ในแง่หนึ่งมนุษย์เป็นสัตว์ที่อ่อนแอที่สุด จะเห็นได้ว่ามนุษย์เกิดมาไม่มีเขี้ยวเล็บ ฟันของมนุษย์ไม่สามารถจะออกไล่เหยื่อได้เช่น เสือ หรือสิงโต หรือจระเข้ มือไม้ของมนุษย์ไม่มีเล็บที่แข็งแรงเหมือนเสือ สิงโต หมี หรือสัตว์อื่น กำลังของมนุษย์มีไม่เท่าเทียมเหมือนที่จะรัดสัตว์ให้ตาย มนุษย์ไม่มีเขาคันแหลมคมเหมือนแรดหรือกระต่ายที่จะป้องกันตัว และมนุษย์จะต้องถูกเลี้ยงดูประคบประหงมโดยแม่และโดยครอบครัวอย่างน้อย 15 ปี จึงจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยการหากิน ด้วยการล่าสัตว์ในป่า ระหว่างทางที่จะถึง 15 ปีนั้นโอกาสของการเจ็บป่วยและเสียชีวิตมีอยู่มาก แต่โชคดีที่มนุษย์มีมันสมองคิดได้อย่างมีเหตุผลได้มากกว่าสัตว์ มนุษย์จึงรู้จักการทำเครื่องมือ เครื่องทุ่นแรง ทำอาวุธ และเครื่องจับสัตว์เพื่อเก็บไว้กินเป็นอาหาร ทำให้พักอาศัยบนที่สูงเพื่อความปลอดภัย รู้จักใช้สมุนไพรในการรักษาโรคทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าวนี้มนุษย์จะต้องต่อสู้ด้วยความมานะอดทน รักษาการอยู่รอดของเผ่าพันธุ์ จนสามารถพัฒนาจากความเป็นอยู่แบบล่าสัตว์และเก็บเกี่ยวมาเป็นการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ มาสู่การพัฒนาอุตสาหกรรม จนมาในปัจจุบันกลายเป็นสังคมข่าวสารข้อมูลตามที่ทราบกันอยู่แล้ว ความสำเร็จของมนุษย์ในการคงไว้ซึ่งเผ่าพันธุ์ก็ดี ความสำเร็จในการต่อสู้กับอุปสรรคในการดำรงชีวิตก็ดี ความสำเร็จในชีวิตการทำงาน ในสังคมที่มีการพัฒนามาตามลำดับก็ดี นอกจากต้องอาศัยสติปัญญา ข่าวสารข้อมูลและความรู้แล้ว สิ่งซึ่งขาดไม่ได้ก็คือความอดทนอดกลั้น หรือความมุ่งมั่นมานะบากบั่น เพื่อจะบรรลุเป้าหมาย สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้เช่น เครื่องไม้เครื่องมือในการจับปลาบึก การสร้างศาสนสถานหลุมฝังศพที่ยิ่งใหญ่เช่น พีระมิด กำแพงเมืองจีนเพื่อป้องกันภัยสงคราม การสร้างเขื่อนเพื่อการทดน้ำ เพื่อการชลประทานในสมัยโบราณ ตลอดจนการขุดคลองเพื่อการคมนาคมและการขนส่ง ฯลฯ ล้วนแล้วแต่ต้องใช้ความบากบั่นมานะ มุ่งมั่นเพื่อบรรลุเป้าหมาย มีความอดทนอดกลั้น ต่อความยากลำบาก ประเด็นก็คือมนุษย์แม้จะมีความรู้ความสามารถ มีความเก่งกาจ มีวิสัยทัศน์อันยาวไกล แต่ถ้าขาดความมุ่งมั่น ขาดความอดทนอดกลั้น ย่อท้อเมื่อเผชิญความลำบาก ขาดพลังความมุ่งมั่นในความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ด้วยการอุทิศทั้งพลังความคิด พลังทรัพย์

และจิตวิญญาณ งานใหญ่ก็ยากจะสำเร็จลงได้ ข้อสังเกตก็คือ ในขณะที่ศาสนาพุทธมีคำว่า “ขันติ” ซึ่งหมายถึงความอดทน ภาษาจีนก็มีตัวอักษรที่เขียนเป็นรูปมิดปากบนหัวใจ อ่านเป็นภาษาจีนกลางว่า “เหริน” ซึ่งญี่ปุ่นนำคำดังกล่าวมาใช้ว่า นินจา แสดงถึงแนวความคิดเรื่องการอดทน เปรียบเสมือนความปวดร้าวที่มีดปากบนหัวใจ ต้องทนต่อความเจ็บปวดทั้งทางใจ ทนต่อความรู้สึกที่ไม่ชอบ ทนต่อความเหนื่อยยาก และทางคติของจีนเชื่อว่าบุคคลที่สามารถทนต่อความทุกข์ยากลำบากที่สุดของชีวิตจนสามารถผ่านวิกฤตดังกล่าวได้ จะกลายเป็นคนเหนือคน จากการศึกษาของ วิลเลียม สกินเนอร์ เรื่องสังคมคนจีนในประเทศไทยได้พบว่า นักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในทางธุรกิจของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยนั้น ส่วนใหญ่จะทำงานวันละ 14-16 ชั่วโมง และทุกคนต้องผ่านความล้มเหลวมาในด้านต่างๆ แต่ก็สามารถจะต่อสู้เอาชนะอุปสรรคได้ด้วย ความอดทนอดกลั้น ไม่กลัวความยากลำบาก

ความอดทนอดกลั้นนอกจากจะหมายถึงการยืนหยัดต่อสู้กับอุปสรรค ต่อสู้กับความทุกข์ยากที่ต้องตรากตรำทำงานอย่างหามรุ่งหามค่ำ ที่ต้องทำใจกับความผิดหวัง ความปวดร้าวและความขมขื่นแล้ว ยังมีความหมายที่สำคัญคือ จะต้องมีความหวังและมีศรัทธาว่าจะมีความสำเร็จในวันหนึ่งข้างหน้า ไม่ยอมแพ้หรือยกเลิกลางคัน ตัวอย่างที่ยกมาให้เห็นก็คือ กษัตริย์องค์หนึ่งแพ้สงครามนอนทุกข์ทรมานอยู่ในถ้ำ ทรงทอดพระเนตรเห็นแมงมุมตัวหนึ่งกำลังชักใยเพื่อทำกับดักสัตว์ที่ต้องการให้ติดใยเพื่อตนจะได้กินเป็นอาหาร แมงมุมตัวดังกล่าวนั้นพยายามชักใยอยู่หลายครั้ง ประสบความล้มเหลวหลายครั้ง แต่ก็ไม่ท้อถอยพยายามชักใยต่อไปจนประสบความสำเร็จในที่สุด ภาพที่พระองค์ทรงทอดพระเนตรเห็นนั้นได้กระตุ้นให้เกิดความมุมานะ พระองค์จึงทรงลุกขึ้นและรวบรวมกองทัพต่อสู้จนเอาชนะเข้าศึก นี่คือตัวอย่างของการไม่ยอมแพ้หรือยกเลิกลางคันใดๆ กลางคันจนกว่าจะได้พิชิตจนถึงที่สุดด้วยความมานะบากบั่น และมุ่งมั่น

ความอดทนอดกลั้นยังหมายถึงการยอมรับสภาวะที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อผลที่ใหญ่กว่าในวันข้างหน้า และนี่คือกุญแจสำคัญของผู้ที่ต้องการทำงานใหญ่ มีเรื่องในประวัติศาสตร์จีนเรื่องหนึ่งโดยมีเนื้อหาล้วนๆ ว่าเจ้าครองนครรัฐหนึ่งแพ้สงครามและถูกจับไปเป็นเชลยอีกเมืองหนึ่ง เจ้าเมืองผู้แพ้ศึกต้องทนต่อความอับยศ ถูกเหยียดหยามศักดิ์ศรี ถูกดูถูกดูแคลน จนผลสุดท้ายถูกบังคับให้ทรงม้าเพื่อเป็นม้านำให้กษัตริย์ผู้ครองนครนั้นขับไล่ตามเป็นกระบวน ซึ่งถือเป็นความอับยศอย่างยิ่งคล้ายๆ เป็นลูกไล่ลากัด แต่พระองค์ก็กลืนความขมขื่นเอาไว้และคิดว่าวันหนึ่งจะต้องกอบกู้สถานการณ์ที่เป็นอยู่ให้ได้ เนื่องจากเจ้าครองนครผู้เป็นเชลยนั้นมีความรู้เรื่องทางแพทย์ จึงได้รับอาสาที่จะสั่งยาให้ผู้ครองนครที่จับตนมาเป็นเชลย เนื่องในโอกาสที่ผู้ครองนครนั้นประชวร การจะสั่งยาต้องตรวจอาการและตรวจปัสสาวะและดูจากระด้วยการใช้ลิ้นแตะดูจากระเพื่ออ่านอาการใช้

จากนั้นจึงสั่งยา ผู้ครองนครเห็นใจจึงได้ปล่อยตัวเชลยซึ่งเป็นผู้ครองนครที่แพ้ศึกกลับเมือง เมื่อผู้ครองนครที่แพ้ศึกกลับเมืองไปนั้นไม่เคยลืมความขมขื่นและความอับยศที่ได้รับ แทนที่จะบรรทมในพระราชวังกลับบรรทมในคอกม้าที่ปูด้วยฟาง ให้ทหารแขวนตีหม้อเอาไว้หนึ่งขึ้น และก็จะอมตีหม้อนั้นเพื่อให้ไม่ลืมถึงความขมขื่นเป็นระยะๆ โดยจะมีทหารคอยเตือนว่าจำความขมขื่นได้หรือไม่ ตีหม้อมีรสชาติขม เป็นการเตือนให้จำความทุกข์ยาก ความลำบาก ความอับยศแต่หนหลังทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าวนี้เพื่อไม่ให้ลืมความหลัง จากนั้นก็ชும்ผักกำลังทหาร ช่างสูมอาวุธ รวมทั้งชும்ผักกองทัพลและเมื่อโอกาสเหมาะก็ยกกองทัพออกไปโจมตีเมืองที่เคยชนะตนจนประสบความสำเร็จ นี่คือนิเวศของความเป็นมาของบ้านนี้ อดทนอดกลั้น ไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตา ตัวอย่างเป็นที่ทราบกันในปัจจุบันก็คือ ตัวอย่างของคนไทยเชื้อสายจีนที่จากมาตุภูมิด้วยเลือดฝาดหมอนใบ ทำงานหนักขยันขันแข็ง เก็บหอมรอมริบ ใช้จ่ายไม่ฟุ่มเฟือยเพื่อสร้างฐานะ กินข้าวพร้อมกับข้าวราคาถูๆ มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย สามารถทำงานด้วยความขยันขันแข็ง จัดการเรื่องการเงินจนสามารถเช่าร้านเช่าห้องแถว ขยายกิจการเล็กๆ กลายเป็นกิจการใหญ่ๆ ได้ การไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหาความสุข แต่เพื่อหวังผลความสำเร็จเรื่องและความสุขได้เมื่อถึงเวลาอันควรนั้น ก็คือการอดเปรี้ยวไว้กินหวาน หรือที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า to delay immediate gratification ความอดทนอดกลั้นจึงมีความหมายทั้งความขยันหมั่นเพียร ความมานะบากบั่น การอดออม การรอคอยเวลาที่เหมาะสม ผู้ที่ต้องการจะทำงานใหญ่ไม่ว่าจะด้านใด ผู้ที่ต้องการจะประสบความสำเร็จในชีวิต จะต้องมีความอดทนอดกลั้น มีความมานะบากบั่น และมีความมุ่งมั่นเป็นฐานสำคัญของการต่อสู้ชีวิตและการทำงาน

1.12 ความเสียสละ ความหมายและการวัด การเสียสละในภาษาไทยมีการใช้คำที่มีความหมายในลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น การไม่เห็นแก่ตัว การเสียสละ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเอื้ออาทร การเอื้อต่อสังคม การอาสาสมัคร เป็นต้น ซึ่ง มาจากคำว่า Altruism รากศัพท์มาจากภาษาละติน ประกอบด้วยคำว่า alter แปลว่า other หมายถึง ผู้อื่นและคำว่า ism หมายถึง การเข้าเผชิญหน้ากับผู้อื่น (พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์, 2528: 235 อ้างอิง จาก Severy, 1976) ส่วนกรมการวัฒนธรรม (2526: 3) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละ ประกอบด้วย 4 ลักษณะ คือ 1) เต็มใจช่วยเหลือบำบัดทุกข์ และบำรุงสุขให้แก่กันด้วยน้ำใจจริง โดยไม่เห็นแก่หน้าหรือหวังอามิสผลใดๆ เป็นเครื่องตอบแทน ไม่เป็นคนดูดาวยในเมื่อพอที่จะช่วยเหลือได้ 2) ต้องเป็นคนเผื่อแผ่ มีน้ำใจกว้างขวางไม่คับแคบได้อะไรก็ไม่ตระหนี่หวงแหนไว้ บริโภคคนเดียว อดคิดที่จะเจือจานให้ผู้อื่นเพื่อให้เขาได้กินได้ใช้มีความสุขเช่นตนบ้าง 3) รู้จักใช้เงิน ทองที่เก็บออมและประหยัดไว้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นบ้าง ตามควรแก่กำลังและฐานะ ไม่ใช่จะตั้ง หน้าเก็บออมสะสมไว้ฝ่ายเดียว ขณะเดียวกันก็ไม่เผื่อแผ่เจือจานแก่คนอื่นจนสิ้นเนื้อประดาตัว 4) ต้องรู้จักสละ คือ ยอมสละสิ่งที่ตน

มีอยู่บ้างจะเป็นทรัพย์สินเงินทอง ความสุขส่วนตัว หรือแม้แต่ชีวิต อันมีค่าของตนตามโอกาสที่เห็นสมควรและจำเป็น นอกจากนี้บาร์ทาล (สุกานดา นิมทอง ค. 2535; อ้างอิงจาก Bar-tal. 1976) ได้นิยามความหมายของ Altruism ไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันว่าเป็น พฤติกรรมเพื่อผู้อื่นที่กระทำด้วยความสมัครใจ อาจให้เงินช่วยเหลือหรือช่วยด้วยแรงกาย โดย ช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วยความตั้งใจที่จะให้ประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยไม่หวังว่าจะได้รับสิ่งตอบแทน นอกจากนี้ บาร์บารา (Barbara. 2008) เห็นว่าเป็นพฤติกรรมในการอาสาหรือตั้งใจทำประโยชน์ ให้แก่ผู้อื่น และนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ รัชตัน (Rushton. 1981: 6) บาสตัน (Batson. 1998) เบิร์นส์ (Berns. 1985: 393) จรรยา สุวรรณทัต; ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจุบัน (2521: 32) ธีระพร อุวรรณโณ (2527) พิศมัย วิบูลย์สวัสดิ์ และคนอื่นๆ (2528: 234-236) และเสาวนีย์ เสนาสู 7 (2529:4) ได้ให้ความหมายของ พฤติกรรมเสียสละในทิศทางเดียวกันว่าหมายถึง พฤติกรรมที่ผู้กระทำ กระทำ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และกระทำลงไปด้วยความสมัครใจและกระทำโดยไม่ได้อะไรหวัง ผลตอบแทนไว้ล่วงหน้า นักวิชาการได้แบ่งรูปแบบของการเสียสละเอาไว้หลากหลายเช่น คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2531: 187-188) และวัชร วงษ์สด (2526: 6-7) ได้แบ่งรูปแบบการ เสียสละ โดยใช้คำว่าเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) ทางกาย ได้แก่ การช่วยเหลือหรือถือของหนัก ช่วยจูงคนข้ามถนน สละที่นั่งบนรถประจำทาง ช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับอุบัติเหตุ ช่วยทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน ช่วยงานห้องสมุด ช่วยทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน เป็นต้น 2) ทางวาจา ได้แก่ การพูดจาปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับทุกข์ บอกทางให้กับผู้ไม่รู้จักทาง การกล่าวตักเตือนเพื่อนด้วยความจริงใจ การช่วยเหลือให้คำแนะนำเพื่อน การช่วยเจรจาธุระให้ได้ ผลสำเร็จ เป็นต้น 3) ทางใจ ได้แก่ การไม่กล่าวซ้ำเติมบุคคลอื่นที่ผิดพลาด ความรู้สึกสงสารบุคคลที่มีความทุกข์ การเอาใจใส่และสังเกตความรู้สึกของบุคคลอื่น การให้อภัยความผิดพลาดของบุคคลอื่น 4) ทางสติปัญญา ได้แก่ การช่วยแสดงความคิดเห็น การช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อน การช่วย หาแนวทางที่ถูกต้อง การช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้บุคคลอื่น เสาวนีย์ เสนาสู (2529: 4) ได้แบ่งการเสียสละโดยใช้คำว่าเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความคิด ได้แก่ การช่วยวางแผน การช่วยเสนอความคิดเห็น เป็นต้น 2) ด้านแรงงาน ได้แก่ การช่วยยกของ การช่วยถือวัสดุอุปกรณ์การช่วยสร้างสะพาน เป็นต้น 3) ด้านกำลังทรัพย์ ได้แก่ การบริจาค เป็นต้น รัตนา บำรุงญาติ (2532: 15) ได้แบ่งการแสดงออกของการเสียสละ โดยใช้คำว่าเอื้อเฟื้อไว้ 3 รูปแบบ คือ 1) ทางกาย ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย ช่วยทำธุระการงานในการ สงเคราะห์เท่าที่กำลังจะช่วยด้วยความยินดี เต็มใจ แม้งานเล็กน้อยก็ตาม 2) ทางวาจา ได้แก่ การช่วยให้คำแนะนำ เจรจาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ผู้อื่นและช่วยพูดปลอบใจเมื่อเพื่อนได้รับความลำบากหรือเดือดร้อน 3) ทางใจ

ได้แก่ การฝึกจิตใจของตนเองให้รู้จักเห็นใจผู้อื่น การให้อภัยในความคิดผู้อื่น การไม่อาฆาตจองเวร มีการแบ่งการเสียสละออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การแบ่งปันทางวัตถุ(Object-related Activity)คือการแบ่งปันทางวัตถุ เช่น การให้ ทรัพย์สินของและเงินแก่ผู้อื่น 2) การให้ความร่วมมือ (Cooperative Activity)คือการอาสาช่วยกันทำงานให้บรรลุ จุดมุ่งหมาย 3) การให้ความช่วยเหลือทั่วไป (Helping Activity)ได้แก่ การช่วยหิ้วหรือถือของ ช่วยจูง คนข้ามถนน สละที่นั่งบนรถประจำทาง เป็นต้น 4) การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathic Activity)ได้แก่ การช่วยให้คำแนะนำ เจรจาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ผู้อื่นและช่วยปลดปล่อยผู้อื่น จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับความหมายและรูปแบบของการเสียสละ ผู้วิจัยจึงได้ กำหนดให้นิยามของพฤติกรรมเสียสละตามการแบ่งพฤติกรรมเสียสละของรัสตัน (Rushton, 1981) เนื่องจาก มีความเป็นสากลและเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายซึ่งหมายถึงการกระทำเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ ผู้อื่น โดยสมัครใจ และไม่ได้คาดหวังผลตอบแทนไว้ล่วงหน้า โดยแสดงออกใน 4 รูปแบบ คือ 1) การแบ่งปันวัตถุ 2) การให้ความร่วมมือ 3) การให้ความช่วยเหลือทั่วไป 4) การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การวัดพฤติกรรมเสียสละ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละ พบว่า มีเครื่องมือในการวัดพฤติกรรมเสียสละอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ แบบวัดจริยธรรมด้านความเสียสละของนิครา ริชาร์ดสัน (2546: 56) ซึ่งมีลักษณะเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ แสดงออกถึงความเสียสละ ประกอบด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ 7 เรื่อง จำนวน 10 ข้อ แต่ละเรื่อง บรรยายถึงสถานการณ์ขัดแย้ง โดยสมมติให้ผู้ตอบกำลังอยู่ในสถานการณ์ จากนั้นให้ผู้ตอบแต่ละคน ต้องคิดหาเหตุผลว่า ทำไมจึงเลือกทำเช่นนี้ และเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดของตนเองมากที่สุด 1 คำตอบ จากตัวเลือกที่ให้ไว้ 6 ตัวเลือกและแบบวัดพฤติกรรมเสียสละของ กมลชนก ภิรมย์ศิริพร ธรณ. (2549: 44) มีลักษณะเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเสียสละ จำนวน 30 ข้อ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) การเสียสละทรัพย์สินของ 2) การเสียสละกำลังกาย 3) การเสียสละกำลังวาจา และ 4) การ เสียสละความสุขสบายส่วนตนซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประเมินรวมค่า 3 หน่วย จาก “มาก” ถึง “น้อย” แบบวัดของ ยอดวิทย์เครือวรรณ (2538: 34). แบบกำหนดตัวเลือกที่เป็นคำตอบและเหตุผลให้ จำนวน 40 ข้อ ให้ผู้ตอบเลือกตัวเลือกจาก 5 ตัวเลือก ซึ่ง 4 ตัวเลือกสอดคล้องกับระดับพัฒนาการ ทางจริยธรรมตามโครงสร้างของวัฒนธรรมสังคมไทย ได้แก่ 1) ตัวเลือกหรือเหตุผลที่อยู่ในระดับ อุดมคติสากล 2) ตัวเลือกหรือเหตุผลที่อยู่ในระดับเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ 3) ตัวเลือก หรือเหตุผลที่อยู่ในระดับเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นที่ใกล้ชิด 4) ตัวเลือกหรือเหตุผลที่อยู่ในระดับที่ 9 ยึดผลประโยชน์บางประการของตนเอง และ 5) ตัวเลือกเป็นพฤติกรรมที่แสดงว่าไม่มีความเสียสละ แบบวัดของลักขณา ศิริวงศ์ (2549: 38) มีลักษณะเป็นแบบวัดซึ่งมีข้อคำถามเกี่ยวกับการกระทำ ของ นักเรียนในการละ

ความเห็นแก่ตัว จำนวน 40 ข้อ โดยแยกเป็น 5 ด้าน คือ 1) การเสียสละทรัพย์ สิ่งของ 2) การเสียสละกำลังกาย 3) การเสียสละสติปัญญา 4) การเสียสละเวลา และ 5) การเสียสละความสุขสบายส่วนตนซึ่งแบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินรวมค่า 5 หน่วย จาก “มากที่สุด” ถึง “น้อยที่สุด” สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมเสียสละตามนิยามปฏิบัติการโดยมี ลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า 5 หน่วย ซึ่งมีข้อคำถามเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรม เสียสละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยปรับปรุงข้อคำถามจากแบบวัดของรัชตัน (Rushton. 1981) ซึ่งแบ่งการเสียสละออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การแบ่งปันทางวัตถุ 2) การให้ความร่วมมือ 3) การให้ความช่วยเหลือทั่วไปและ 4) การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น แนวคิดที่เกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมเสียสละ จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมเสียสละได้นำรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) (งามตา วินิตานนท์; และ อุษา ศรีจินดารัตน์. 2551: 17 อ้างอิงจาก Magnusson & Endler. 1977) ซึ่งเป็นหลักการหนึ่งที่เหมาะสม สำหรับการใช้เป็นพื้นฐานในการประมวลเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งเห็นว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากสาเหตุหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) ลักษณะสถานการณ์ หมายถึง สถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลประสบอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นลักษณะที่เอื้อหรือขัดขวางพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งในปัจจุบัน เช่น กฎระเบียบการเลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น 2) จิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ หมายถึง ลักษณะทางจิตที่ส่งผลผลักดันให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง เป็นลักษณะที่เกิดสะสมในตัวบุคคลจากอดีตถึงปัจจุบัน มีลักษณะค่อนข้างคงที่ไม่ตกอยู่ภายใต้ อิทธิพลของสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง เป็นต้น 3) จิตลักษณะเดิมร่วมกับสถานการณ์ ที่เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical interaction) อาจ วิเคราะห์ได้โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง โดยมีตัวแปรทางจิตและสถานการณ์เป็น ตัวแปรอิสระ 2 ตัว และพฤติกรรมเป็นตัวแปรตาม และ 4) จิตลักษณะตามสถานการณ์ หรือเรียกว่า ปฏิสัมพันธ์ในตน (Organismic interaction) เป็นลักษณะทางจิตของผู้กระทำลักษณะทางจิตนี้เป็นผล ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ปัจจุบันของบุคคลกับจิตลักษณะเดิมของเขา ทำให้เกิด จิตลักษณะตามสถานการณ์ในบุคคลนั้น อีกนัยหนึ่ง ก็คือ เป็นลักษณะทางจิตใจของผู้ที่ตกอยู่ภายใต้ อิทธิพลของสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น เจตคติที่ดีต่อสถานการณ์ เป็นต้น 10 ภาพประกอบ 1 การวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมด้วยรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ที่มา: ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2541: 105). ในงานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาพฤติกรรมเสียสละ โดยอ้างอิงสาเหตุของพฤติกรรมนี้โดยมี พื้นฐานจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมเสียสละเป็น 3 ประการตามรูปแบบทฤษฎี

ปฏิสัมพันธ์นิยม ได้แก่ 1) ลักษณะสถานการณ์กับพฤติกรรมเสียสละ 2) จิตลักษณะเดิมกับพฤติกรรมกรรมเสียสละ และ 3) จิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรม เสียสละซึ่งได้ประมวลเอกสารดังต่อไปนี้ ลักษณะสถานการณ์กับพฤติกรรมเสียสละ ลักษณะสถานการณ์คือ สภาพแวดล้อมที่บุคคลใช้ดำรงชีวิต สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ บุคคลประสบอยู่ในปัจจุบันเป็น ลักษณะที่เอื้อหรือขัดขวางพฤติกรรมปัจจุบัน ลักษณะทางสังคมจึงมี อิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือการแสดงออกของบุคคล ในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุด้าน ลักษณะสถานการณ์ทั้ง ครอบครัวและโรงเรียน ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การอบรม เลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองการมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อน

1.13 ความกตัญญูทวาทิ คือ การรู้สึกสำนึกในคุณ ด้วยแสดงความเคารพ นับถือ เชื้อพัว และช่วยเหลือในกิจการงานต่าง ๆ การกระทำเช่นนี้ ย่อมนำมาซึ่งความสุข ความเจริญ และเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตและหน้าที่การงาน ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี การที่เยาวชนไทยได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีในเรื่องของความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณถือเป็นเรื่องที่ดี เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคม การเลี้ยงดูของครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยอบรมและส่งเสริมพฤติกรรมของเยาวชนให้มีคุณลักษณะของการเป็นคนมีความกตัญญู ความตระหนักรู้ในคุณของบุคคล สัตว์ และสิ่งแวดลอมที่มีผลต่อตนเองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ปัจจุบันมีกระแสความเจริญทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วขีดจำกัด สิ่งยั่วยุให้เกิดการเบี่ยงเบนของพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของเยาวชน ตลอดจนการสร้าง ความเจริญทางวัตถุที่มากเกินไปจนลืมนึกถึงความเจริญทางด้านจิตใจ ตลอดจนความต้องการทางด้านวัตถุเพื่อมาสนองความต้องการทางกาย ทางใจในการดำรงชีวิตประจำวันของสมาชิกในสังคมนั้น ทำให้เกิดการแย่งชิงโอกาส เพื่อการประกอบการเลี้ยงชีพ โดยลืมนึกถึงเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในจิตใจ ลืมนึกถึงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนไทยที่มีความกตัญญู รู้จักตอบแทนบุญคุณ ซึ่งความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะช่วยรักษาและพยุงสังคม ไทย ผู้ที่มีความกตัญญู คือ มีจิตสำนึกในคุณท่านและคิดตอบแทน ส่วนผู้ที่ไม่มีความกตัญญูคือคนอกตัญญู ไม่รู้คุณ ย่อมถูกประณามว่า เป็นคนไม่ดี ไม่น่าคบหา ความกตัญญูเป็นคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ ในสังคมมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสิ่งอื่น ชีวิตด้านกายภาพดำรงอยู่ได้เพราะได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบุคคลต่างๆ มีพ่อแม่ ครูอาจารย์ ญาติพี่น้อง เป็นต้น ความกตัญญูนี้เป็นคุณธรรมที่มนุษย์ควรปฏิบัติไม่เฉพาะต่อมนุษย์ด้วยกันเท่านั้น แต่รวมไปถึงต่อสัตว์และพืชด้วย ผู้ที่มีความกตัญญู ย่อมจะทำตนเองให้มีความสุขและทำผู้อื่นให้มีความสุขด้วย ลักษณะของคนมีความกตัญญูตามหลักพระพุทธศาสนา มี 2 ลักษณะ ได้แก่ 1. กตัญญูชั้นสามัญ คือ กตัญญูอย่างสามัญทั่วไป หมายถึง รู้อุปการคุณที่บุคคลอื่นทำให้เรา ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดกตเวทิตี คือ การตอบแทนคุณ ซึ่งเด็กจะ

ยอมรับว่าใครมีคุณก็ต่อเมื่อเขาทำอะไรให้กับตนเท่านั้น เช่น ยอมรับว่าพ่อแม่มีพระคุณ เพราะได้เลี้ยงดูมา ยอมรับว่าครูมีพระคุณ เพราะได้อบรมสั่งสอน ยอมรับว่าญาติพี่น้องมีบุญคุณ เพราะเคยให้ข้าวให้ขนม 2. กตัญญูชั้นสัตบุรุษ เป็นความกตัญญูชั้นสูง หมายถึง การรู้จักคุณธรรมชาติที่มีอยู่ในตัวบุคคลอื่น ใครมีความดีก็รู้ว่าเขาเป็นคนดี ไม่ว่าจะทำอะไรให้เราหรือไม่ก็ตาม ไม่ยึดเอาตัวเองเป็นเครื่องวัดความดีของคนอื่น เป็นการตัดสินความดีด้วยความดี และรู้จักน้อมทั้งว่าธรรมทั้งหลายมีคุณค่าอย่างไร และพยายามถ่ายทอดคุณลักษณะที่ดีนั้นมาใส่ตัวเรา เพื่อจะได้ทำความดีเป็นแบบอย่างที่ดีเหมือนเขา ส่วนการแสดงออกต่อผู้มีพระคุณมีลักษณะ ดังนี้ ประกาศคุณท่าน คือ การประกาศว่าผู้มีพระคุณของเราคืออะไรบ้าง เช่น ถ้าผู้มีพระคุณเป็นพ่อแม่ ทำโดยพูดถึงพ่อแม่ให้คนอื่นฟังได้ว่า ท่านดีกับเราอย่างไร กิจกรรมที่นิยมทำกันมากคือ การทำบัตรอวยพรวันพ่อและวันแม่ แต่วิธีที่ดีที่สุดคือ ประกาศที่ตัวเอง เพราะเป็นลูกและได้รับการอบรมมาจากพ่อแม่ ฉะนั้น ความประพฤติของเด็กจะเป็นตัวประกาศคุณพ่อแม่ไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม และการตอบแทนคุณท่าน คือ เมื่อรู้ว่าท่านมีคุณหรือมีอุปการะ ต้องตอบแทน เช่น ถ้าผู้มีพระคุณเป็นพ่อแม่ ลูกสามารถตอบแทนได้โดย เป็นเด็กดี ช่วยงานบ้านง่ายๆ ประพฤติตนเป็นลูกที่ดี ความกตัญญูกตเวทีเป็นคุณธรรมที่สำคัญสำหรับมนุษยชาติ เป็นคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ ทำให้มีความสัมพันธ์กันในสังคมมนุษย์และเป็นบ่อเกิดแห่งความรับผิดชอบต่อความเป็นมนุษย์ และเป็นคุณธรรมเบื้องต้นของมนุษยธรรมทั้งหลาย เพราะเป็นเครื่องทำลายความเห็นแก่ตัวซึ่งเป็นศัตรูสำคัญของความดี เป็นเหตุให้เกิดความสุขุม รอบคอบ ความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบ จำแนกความสำคัญของความกตัญญูกตเวทีได้ ดังนี้ความกตัญญูกตเวทีเป็นวัฒนธรรมที่ดีงาม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทยได้สอดแทรกความกตัญญูกตเวทีไว้เกือบทุกเรื่อง เช่น การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ตาย การบวช วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันลอยกระทง เป็นต้น ความกตัญญูกตเวที ทำให้สถาบันครอบครัวและสังคมมั่นคง ซึ่งนับว่าเป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ทำให้มนุษย์รู้จักการกระทำหน้าที่อันเหมาะสมของตนเอง โดยเริ่มจากความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในสถาบันครอบครัว โดยปิตามารดาทำหน้าที่ในฐานะบุพการี และบุตรธิดาปฏิบัติหน้าที่ต่อบิดามารดาในฐานะผู้มี ความกตัญญูกตเวที อันจะขยายผลในระดับสังคมที่กว้างออกไป ความกตัญญูช่วยให้โลกอยู่รอดไม่มีปัญหา ปัญหาคนชราไม่มีคนเลี้ยง ปัญหาสงคราม ปัญหาความโหดร้ายทารุณ ปัญหาการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจ ฯลฯ ก็จะหมดไป สภาวะสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติจะสมดุลไม่ถูกทำลาย คนมีความกตัญญูย่อมระลึกถึงบุญคุณของป่าไม้ ทุ่งนา แม่น้ำ ลำธาร ถนนหนทาง และสิ่งสาธารณประโยชน์อื่นๆ ฯลฯ ช่วยกันอนุรักษ์ บำรุง รักษาให้สิ่งเหล่านั้นคงอยู่ร่วมกับมนุษย์อย่างสมดุลและกลมกลืน ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี ความกตัญญูทำให้สถาบัน

ครอบครัวและสังคมมั่นคง ซึ่งนับว่าเป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ทำให้มนุษย์รู้จักการกระทำหน้าที่อันเหมาะสมของตนเอง โดยเริ่มจากมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ในสถาบันครอบครัว โดยพ่อแม่ทำหน้าที่เป็นบุพการี และลูกปฏิบัติหน้าที่ต่อพ่อแม่ในฐานะผู้มีความกตัญญู ซึ่งจะขยายผลในระดับสังคมที่กว้างออกไป ความกตัญญูช่วยให้โลกอยู่รอดปลอดภัย ปัญหาสังคม เช่น ปัญหาคนชราไม่มีคนเลี้ยง ปัญหาสงคราม ปัญหาความโหดร้ายทารุณ ปัญหาการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจจะหมดไป สภาวะสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติจะไม่ถูกทำลาย เพราะคนมีความกตัญญูยอมระลึกถึงบุญคุณของป่าไม้ ทุ่งนา แม่น้ำ ลำธาร ถนนหนทาง และสิ่งสาธารณประโยชน์อื่นๆ ช่วยกันอนุรักษ์ บำรุง รักษาให้สิ่งเหล่านั้นคงอยู่ร่วมกับมนุษย์อย่างสมดุล การที่เด็กเป็นคนกตัญญูทวนที่ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อตัวเด็กมีดังนี้การได้รับคำสรรเสริญจากสังคมส่วนรวม การกระทำการใดๆที่ดีก็จะสำเร็จเนื่องจากได้รับการช่วยเหลือจากสังคม การได้รับการยกย่องจากสังคม และเป็นคนที่สังคมต้องการและยอมรับ ประโยชน์ของความกตัญญู และโทษของการไม่มีความกตัญญูทั้งต่อตนเองและต่อสังคม บุคคลผู้มีความกตัญญูเป็นคนดีและรักษาความดีไว้ได้ เป็นผู้น่าคบค้าสมาคม ได้รับการยกย่องสรรเสริญ ความกตัญญูยังทำให้คนในสังคมช่วยเหลือกัน พึงพาอาศัยอยู่กันด้วยดี มีความร่มเย็นเป็นสุข ส่วนโทษของการไม่มีความกตัญญู ย่อมทำให้ตนเองและสังคม มีแต่ความทุกข์ ความเดือดร้อน ความเสื่อม หากคบค้าสมาคมได้ยาก เมื่อเป็นเช่นนี้ ทั้งตนเองและสังคม ย่อมจะได้รับความเสียหายจากการไม่มีความกตัญญู

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหาอาจารย์พงษ์ คำตัน (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยด้านบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยา และปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่า t (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การวิเคราะห์

การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) และ การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม ละค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านความประหยัด อยู่ในระดับปานกลาง 2) นักเรียนที่มีเพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้น และสภาพครอบครัวที่ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน 3) ปัจจัยด้านจิตวิทยา ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ปัจจัยด้านสังคม ด้านการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษา และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สามารถร่วมกันทำนายผลการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ได้ร้อยละ 13.14 แนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 5 แนวทาง คือ 1. การพัฒนาวัฒนธรรมในการจัดการเรียนการสอน 2. การพัฒนาด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี 3. การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 4. การพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และ 5. การพัฒนาด้วยการสร้างความร่วมมือ

พระบำรุง ปญญาพล (โพธิ์ศรี) (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามเขตบางกอกใหญ่กรุงเทพมหานครมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามเขตบางกอกใหญ่กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามโดยจำแนกตามเพศอายุ ระดับชั้นปีที่เรียนอาชีพของผู้ปกครองรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองและค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษาและ 3) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และ One-Way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเมตตา นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามมีลักษณะเด่นในด้านการเป็นผู้มีความเห็นอกเห็นใจมีความสงสารเมื่อเห็นเพื่อนประสบกับความทุกข์ยากและพร้อมที่จะให้อภัยเสมอเมื่อเพื่อนทำอะไรไม่ดีต่อตนด้านความซื่อสัตย์นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนที่ตนคบหาด้วยความจริงใจและเข้าเรียนสม่ำเสมอถือว่าเป็นความซื่อสัตย์ต่อตนเองที่สำคัญยิ่งด้านความมีวินัยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาเป็นผู้มีระเบียบวินัยสูงไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัยการไม่คุยโทรศัพท์หรือแอบหลับในขณะที่อาจารย์กำลังสอน

พรณรงค์ สิงห์สำราญ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องเจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของนักศึกษา วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำแนกตามเพศ คณะ และ ระดับชั้นปี 4 2) เพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษา วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ด้านความซื่อสัตย์ ด้าน ความมีวินัย ด้านความมีน้ำใจ ด้านความประหยัด ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด และด้านความ สามัคคี และ ความรับผิดชอบต่อสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย One-Way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับเจตคติ ด้านวินัย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความประหยัด ด้านความสุภาพ ด้านความสามัคคี และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ แตกต่างกัน และนักศึกษาที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่แตกต่างกัน มีเจตคติ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคีและ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

ชลวิทย์ เจียรจิตต์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการตระหนักรู้ด้านจริยธรรมของนิสิตระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษานิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความตระหนักรู้ทางจริยธรรมของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีกรอบประเด็นในการศึกษาความตระหนักรู้ทางจริยธรรมทั้งสิ้น 5 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตมุ่งบริการ การมุ่งงานสัมฤทธิ์ผล การพัฒนาตน และทุกคนตรวจสอบได้ อีกทั้งเป็นการรวบรวมมุมมอง ทศนคติของนิสิตที่มีต่อการตระหนักรู้ทางจริยธรรม และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการทางคุณธรรม จริยธรรมให้มีมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่การหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ความตระหนักรู้ด้านจริยธรรมใน 5 กรอบจริยธรรมโดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และการทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ Independent Samples t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: One Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักรู้ทางจริยธรรมด้านการซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย และมีความตระหนักรู้ในระดับค่อนข้างมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นในเรื่องถ้านิสิตยืมของหรือเงินจากเพื่อน นิสิตจะใช้คืนเสมอที่นิสิตจะมีความตระหนักรู้ด้านการซื่อสัตย์สุจริตในระดับมาก แต่สำหรับเรื่องของการไม่มีอุปนิสัยในการนำอาหารเข้ามารับประทานในชั้นเรียน นิสิตจะมีความตระหนักรู้ทางจริยธรรมในระดับปานกลาง ความตระหนักรู้ทางจริยธรรมด้านการมีจิตมุ่งบริการของนิสิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างนิสิตมีความตระหนักรู้ทางจริยธรรมด้านการมีจิตมุ่งบริการอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักรู้ในระดับค่อนข้างมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องของการเก็บขยะในทันที

ถ้านิสิตพบเห็น ที่นิสิตจะมีความตระหนักในระดับปานกลางเท่านั้น รวมทั้งความตระหนักทางจริยธรรมด้านการงานสัมฤทธิ์ผลของนิสิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักทางจริยธรรมด้านการงานสัมฤทธิ์ผลอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักในระดับค่อนข้างมากในทุกเรื่องเช่นกัน ความตระหนักทางจริยธรรมด้านการพัฒนาตนของนิสิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างนิสิตมีความตระหนักทางจริยธรรมด้านการพัฒนาตนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักในระดับค่อนข้างมากเช่นกัน ยกเว้นเรื่องการหารายได้พิเศษเพื่อนำมาซื้ออุปกรณ์การเรียนด้วยตนเอง การเตรียมตัวอ่านบทเรียนล่วงหน้าเสมอ การพยายามศึกษาหาความรู้นอกบทเรียนเพิ่มเติมเสมอ และการที่เมื่อนิสิต โกรธ หรือไม่พอใจก็จะไม่แสดงออกทางสีหน้าหรือทางวาจา ที่จะมี ความตระหนักทางจริยธรรมด้านการพัฒนาตนอยู่ในระดับปานกลาง ความตระหนักทางจริยธรรมด้านทุกคนตรวจสอบได้ของนิสิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างนิสิตมีความตระหนักทางจริยธรรมด้านทุกคนตรวจสอบได้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักในระดับค่อนข้างมากในทุกเรื่องเช่นกันและเมื่อพิจารณาในภาพรวมความตระหนักทางจริยธรรมของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถสรุปได้ว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์มีความตระหนักทางจริยธรรมในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า นิสิตมีความตระหนักทางจริยธรรมในระดับค่อนข้างมากทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงลำดับตามระดับคะแนนเฉลี่ย คือ การซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตมุ่งบริการ ทุกคนตรวจสอบได้ การงานสัมฤทธิ์ผล

อรพินทร์ สันติชัยอนันต์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิต นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้านได้แก่ ด้านความใฝ่รู้ ความมีวินัยและรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนอดกลั้น ความประหยัด และความกตัญญูกตเวที จำแนกตามเพศ ภูมิภาคตามเพศ ภูมิภาคตามสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษา ระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวนทั้งสิ้น 1,492 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี ของเชฟเฟิลผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและต่ำ มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมสูงกว่านิสิต นักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครอบครัวของนิสิตนักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวและอาศัยอยู่ในสังคมเมืองซึ่งมีความพร้อมในปัจจัยทางด้านต่างๆ นอกจากนี้ลักษณะทางอาชีพของครอบครัวที่ทำธุรกิจการค้า ทำให้ต้องมีรูปแบบในการดำเนินชีวิตที่ซับซ้อนกว่า มีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินกิจการมากกว่าการที่จะดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย เงินได้ถูกเลือกให้เป็นปัจจัยหลักของครอบครัว ต้องมีการติดต่อธุรกิจตลอดเวลา โดยทั้งภาระในการดูแลลูกให้กับคนอื่น ๆ หรือลูกจ้าง ทำให้บุคคลในครอบครัวขาดความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ต่างคนต่างดำเนินชีวิตกันอย่างอิสระ ส่วนครอบครัวของนิสิตนักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและต่ำนั้น ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพข้าราชการ พนักงานบริษัท เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป ซึ่งมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย สอดคล้องตามอัตภาพ ทุกคนในครอบครัวมีความใกล้ชิด ดูแลและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการทำกิจกรรมในครอบครัวร่วมกัน ทำให้เด็กได้มีโอกาสได้เรียนรู้และปลูกฝังความเชื่อ ความคิด ทศนคติทั้งทางตรงโดยการสั่งสอนบอกกล่าว และทางอ้อมโดยการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี

พระมหาอาจารย์พงษ์ คำตัน (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยด้านบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยา และปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) การทดสอบค่า t (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การวิเคราะห์การ

ถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) และ การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม ละค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านความประหยัด อยู่ในระดับปานกลาง 2) นักเรียนที่มีเพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้น และสภาพครอบครัวที่ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน 3) ปัจจัยด้านจิตวิทยา ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ปัจจัยด้านสังคม ด้านการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษา และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สามารถร่วมกันทำนายผลการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ได้ร้อยละ 13.14 แนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 5 แนวทาง คือ 1. การพัฒนาวัฒนธรรมของการจัดการเรียนการสอน 2. การพัฒนาด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี 3. การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 4. การพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และ 5. การพัฒนาด้วยการสร้างความร่วมมือ

พระบำรุง ปญญาพล (โพธิ์ศรี) (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามเขตบางกอกใหญ่กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามเขตบางกอกใหญ่กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามโดยจำแนกตามเพศอายุ ระดับชั้นปีที่เรียนอาชีพของผู้ปกครองรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองและค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษาและ 3) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และ One-Way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเมตตา นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามมีลักษณะเด่นในด้านการเป็นผู้มีความเห็นอกเห็นใจมีความสงสารเมื่อเห็นเพื่อนประสบกับความทุกข์ยากและพร้อมที่จะให้อภัยเสมอเมื่อเพื่อน ๆ กระทำไม่ดีต่อตนด้านความซื่อสัตย์นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนที่ตนคบหาด้วยความจริงใจและเข้าเรียนสม่ำเสมอถือว่าเป็นความซื่อสัตย์ต่อตนเองที่สำคัญยิ่งด้านความมีวินัยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาเป็นผู้มีระเบียบวินัยสูงไม่ว่าจะเป็นกรปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัยการไม่คุยโทรศัพท์หรือแอบหลับในขณะที่อาจารย์กำลังสอน

พรณรงค์ สิงห์สำราญ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของนักศึกษา วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำแนกตามเพศ คณะ และ ระดับชั้นปี 4 2) เพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษา วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ด้านความขยัน ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านความมีน้ำใจ ด้านความประหยัด ด้านความสุขภาพ ด้านความสะอาด และด้านความสามัคคี และความรับผิดชอบต่อสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation, S.D.) และการทดสอบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย One-Way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับเจตคติ ด้านวินัย ด้าน ความขยัน ด้านความประหยัด ด้านความสุขภาพ ด้านความสามัคคี และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ เวคิน วุฒิวงศ์ (2542) ที่กล่าวว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยในภาคใต้ที่มีเพศ ต่างกัน มีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับเจตคติ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความสะอาดแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เพศหญิงมีความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์และความสะอาดมากกว่าเพศชาย และ นักศึกษาที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่แตกต่างกัน มีเจตคติ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความขยัน ด้านความสุขภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคีและ ด้านความ รับผิดชอบต่อสังคม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ เวคิน วุฒิวงศ์ (2542) ที่กล่าวว่า นักศึกษา มหาวิทยาลัยในภาคใต้ที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่แตกต่างกัน มีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวมไม่แตกต่าง กัน แสดงว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมุ่งเน้นที่จะพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า และสันติสุข และนักศึกษาที่ศึกษาในระดับชั้นปีแตกต่างกัน มีเจตคติ ด้านวินัย ด้านความ มีน้ำใจ และด้านความประหยัด แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระดับชั้นปี ที่นักศึกษา มีผลต่อความมี วินัย ความมีน้ำใจ และความประหยัด โดยนักศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นปีที่สูงกว่า มีวินัย มีน้ำใจและ ประหยัดมากกว่า นักศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นปีที่ต่ำกว่า

ชลวิทย์ เจียรจิตต์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การตระหนักด้านจริยธรรมของนิสิตระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษานิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาระดับความตระหนักทางจริยธรรมของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีกรอบประเด็นในการศึกษาความตระหนักทางจริยธรรมทั้งสิ้น 5 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตมุ่งบริการ การมุ่งงานสัมฤทธิ์ผล การพัฒนาตน และทุกคนตรวจสอบได้ อีกทั้งเป็นการรวบรวมมุมมอง ทศนคติของนิสิตที่มีต่อการตระหนักคิดทางจริยธรรม และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการทางคุณธรรม จริยธรรมให้มีมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการ

วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่การหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ความตระหนักด้านจริยธรรมใน 5 กรอบจริยธรรม โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และการทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ Independent Samples t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: One Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักทางจริยธรรมด้านการซื้อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย และมีความตระหนักในระดับค่อนข้างมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นในเรื่องถ้านิสิตยืมของหรือเงินจากเพื่อน นิสิตจะใช้คืนเสมอที่นิสิตจะมีความตระหนักด้านการซื้อสัตย์สุจริตในระดับมาก แต่สำหรับเรื่องของการไม่มีอุปนิสัยในการนำอาหารเข้ามารับประทานในชั้นเรียน นิสิตจะมีความตระหนักทางจริยธรรมในระดับปานกลาง ความตระหนักทางจริยธรรมด้านการมีจิตมุ่งบริการของนิสิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างนิสิตมีความตระหนักทางจริยธรรมด้านการมีจิตมุ่งบริการอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักในระดับค่อนข้างมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องของการเก็บขยะในทันทีที่ถ้านิสิตพบเห็น ที่นิสิตจะมีความตระหนักในระดับปานกลางเท่านั้น รวมทั้งความตระหนักทางจริยธรรมด้านการงานสัมฤทธิ์ผลของนิสิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักทางจริยธรรมด้านการงานสัมฤทธิ์ผลอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักในระดับค่อนข้างมากในทุกเรื่องเช่นกันความตระหนักทางจริยธรรมด้านการพัฒนาตนของนิสิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างนิสิตมีความตระหนักทางจริยธรรมด้านการพัฒนาตนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักในระดับค่อนข้างมากเช่นกัน ยกเว้นเรื่องของการหารายได้พิเศษเพื่อนำมาซื้ออุปกรณ์การเรียนด้วยตนเอง การเตรียมตัวอ่านบทเรียนล่วงหน้าเสมอ การพยายามศึกษาหาความรู้นอกบทเรียนเพิ่มเติมเสมอ และการที่เมื่อนิสิต โกรธ หรือไม่พอใจก็จะไม่แสดงออกทางสีหน้าหรือทางวาจา ที่จะมีความตระหนักทางจริยธรรมด้านการพัฒนาตนอยู่ในระดับปานกลาง ความตระหนักทางจริยธรรมด้านทุกคนตรวจสอบได้ของนิสิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างนิสิตมีความตระหนักทางจริยธรรมด้านทุกคนตรวจสอบได้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักในระดับค่อนข้างมากในทุกเรื่องเช่นกันและเมื่อพิจารณาในภาพรวมความตระหนักทางจริยธรรมของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถสรุปได้ว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์มีความตระหนักทางจริยธรรมในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า นิสิตมีความตระหนักทางจริยธรรมในระดับค่อนข้างมากทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงลำดับตามระดับคะแนนเฉลี่ย คือ การซื้อสัตย์สุจริต การมีจิตมุ่งบริการ ทุกคนตรวจสอบได้ การงานสัมฤทธิ์ผล

อรพินท์ สันติชัยอนันต์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิต นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ ใฝ่รู้ ความมีวินัยและรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนอดกลั้น ความประหยัด และความ กตัญญูทกเวที จำแนกตามเพศ ภูมิสำเนา ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษา ระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวนทั้งสิ้น 1,492 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี ของ เซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีคุณธรรม และจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ โดยพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและต่ำ มีคุณธรรม และจริยธรรมโดยรวมสูงกว่านิสิต นักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครอบครัวของนิสิตนักศึกษาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจสูง โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวและอาศัยอยู่ในสังคมเมืองซึ่งมี ความพร้อมในปัจจัยทางด้านต่างๆ นอกจากนี้ลักษณะทางอาชีพของครอบครัวที่ทำธุรกิจการค้า ทำให้ต้องมีรูปแบบในการดำเนินชีวิตที่ซับซ้อนกว่า มีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับการ ดำเนินกิจการมากกว่าการที่จะดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย เงินได้ถูกเลือกให้เป็นปัจจัยหลักของ ครอบครัว ต้องมีการติดต่อธุรกิจตลอดเวลา โดยทั้งภาระในการดูแลลูกให้กับคนอื่นๆ หรือลูกจ้าง ทำให้บุคคลในครอบครัวขาดความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ต่างคนต่างดำเนินชีวิตกันอย่างอิสระ ส่วน ครอบครัวของนิสิตนักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและต่ำนั้น ส่วนใหญ่จะประกอบ อาชีพข้าราชการ พนักงานบริษัท เกษตรกรหรือรับจ้างทั่วไป ซึ่งมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยเรียบง่าย สมควรตามอัตภาพ ทุกคนในครอบครัวมีความใกล้ชิด ดูแลและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการทำ

กิจกรรมในครอบครัวร่วมกัน ทำให้เด็กได้มีโอกาสได้เรียนรู้และปลูกฝังความเชื่อ ความคิด ทักษะคติ ทั้งทางตรงโดยการสั่งสอนบอกกล่าว และทางอ้อมโดยการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี

พรทิพย์ ชูศักดิ์ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการฝึกอบรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของ นักศึกษาศาสนาบัณฑิตวิทยาลัยวัดสุทัศน์เพื่อ ศึกษาผลของการฝึกอบรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้วิธีการฝึกอบรมทางพุทธที่มีต่อความเชื่อทางพุทธ ความเชื่อทางพุทธในแนวกรรม การปฏิบัติ ทางพุทธและวิถีชีวิตแบบพุทธ ของนักศึกษารัฐบาลก่อนเข้ารับการฝึกอบรมและหลังสิ้นสุดการ ฝึกอบรม และความคิดเห็นของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้รับการฝึกอบรมที่มีต่อโครงการ ฝึกอบรม และผลที่ได้รับจากการฝึกอบรม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัยประกอบด้วย นักศึกษาภาคปกติและภาค กศ.บป. ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2543 ที่สมัครไปเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ที่วัดอัมพวัน จ.สิงห์บุรี จำนวน 96 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามลักษณะชีวิตสังคมแบบวัดความ เชื่อชาวพุทธ แบบวัดความเชื่อชาวพุทธในแนวกรรม แนวปฏิบัติทางพุทธและวิถีแบบพุทธ และ แบบสอบถามความคิดเห็นหลังสิ้นสุดการฝึกอบรม ทำการวัดก่อนการฝึกอบรมและหลังสิ้นสุดการ ฝึกอบรมทันที วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า หลังสิ้นสุดการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความเชื่อ ทางพุทธ ความเชื่อทางพุทธในแนวกรรม การปฏิบัติทางพุทธและวิถีชีวิตแบบพุทธ มากกว่าก่อน รับเข้าการฝึกอบรม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดว่า โครงการบรณพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเป็นโครงการที่ดีมาก ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนามากขึ้น มีสติ มีสมาธิ มีความอดทนมากขึ้น จิตใจสงบเยือกเย็น มีความสุขมากขึ้น สำนึกในพระคุณของผู้มีพระคุณ และเชื่อกฎแห่งกรรม อยากทำความดี ละความชั่วมากขึ้น

นงนุช เทศทอง (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน นักศึกษา อาชีวศึกษา ในสังกัดวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตศึกษา 7 มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาและ เปรียบเทียบคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ การประหยัดและ การมีระเบียบวินัย จำแนกตามระดับการศึกษา ประเภทวิชา ผลการศึกษา และอาชีพผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดวิทยาลัยเทคนิค กรม อาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 จำนวน 369 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน สถิติที่ใช้ใน การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t – test และ F – test โดย

เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละการประหยัดและการมีระเบียบวินัย ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีคุณธรรมจริยธรรมภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านความเสียสละแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน 3) การปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ที่เรียนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และ คหกรรมมีคุณธรรม จริยธรรมในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และการมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 ส่วนด้านเสียสละ และการประหยัดไม่แตกต่างกัน 4) การปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา นักศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ที่มีผลต่อการศึกษาต่างกันพบว่าในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการประหยัดไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) การปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา นักศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันมีคุณธรรม จริยธรรมไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

นพดล เทียนเพิ่มพูล (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนนายร้อย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้นักเรียนนายร้อยตำรวจ รูปแบบวิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ตามความคิดเห็นของนักเรียนนายร้อยตำรวจและนายตำรวจฝ่ายปกครอง เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนนายร้อยตำรวจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้นักเรียนนายร้อยตำรวจ และรูปแบบวิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เมื่อจำแนกตามสถานภาพและเหตุผลของการมาเป็นตำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนนายร้อยตำรวจ ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 294 คน และนายตำรวจฝ่ายปกครอง ในสังกัดกองกำกับ 1 และ 2 กองบังคับการปกครอง โรงเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน 32 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจ และแบบสัมภาษณ์สำหรับนายตำรวจฝ่ายปกครอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน การทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของ

เซฟเฟ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนนายร้อยตำรวจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้แก่แก่นักเรียนนายร้อยตำรวจ และรูปแบบวิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก คุณธรรมที่ควรปลูกฝังอยู่ในระดับสูงสุด คือ เป็นผู้มีสัจจะและความจริงใจ และระดับต่ำสุด คือ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รูปแบบและวิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ครูอาจารย์ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนนายร้อยตำรวจ และระดับต่ำสุด คือการให้นักเรียนท่องจำ ชั้นปีที่ศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้นักเรียนนายร้อยตำรวจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน อายุภูมิลำเนาเดิม อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ครอบครัว และเหตุผลของการมาเป็นตำรวจ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้แก่แก่นักเรียนนายร้อยตำรวจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเหตุผลของการมาเป็นตำรวจแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน อายุ ชั้นปีที่ศึกษา ภูมิลำเนาเดิม อาชีพบิดา อาชีพมารดา และรายได้ครอบครัว ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความคิดเห็นของนายตำรวจฝ่ายปกครองเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้แก่แก่นักเรียนนายร้อยตำรวจ คุณธรรมได้แก่ ความยุติธรรม ความไม่ประมาท ความอดทนและอดกลั้น การมีระเบียบวินัย จริยธรรม ได้แก่ ความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต การเสียสละ ความสามัคคี และรูปแบบและวิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ การให้ครู อาจารย์นายตำรวจฝ่ายปกครอง ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี การอบรมโดยใช้วิทยากรพิเศษที่มีประสบการณ์ การใช้ละครสมมติ ตัวอย่างของตำรวจที่ได้จากสื่อมวลชน ภาพยนตร์ ประสบการณ์จริงของตำรวจ ใช้กิจกรรมนอกหลักสูตรต่างๆ เช่น ค่ายอาสา พัฒนาชนบท โครงการฝึกอบรมใช้ประชาชนในชนบทและการเขียนบันทึกประจำวันการทำงานดี

สิน งามประโคน (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาตามการรับรู้ ของนิสิตนักศึกษา 2) เพื่อศึกษาคุณธรรม และจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาตามการรับรู้ของครู อาจารย์ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา สำหรับการศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครู อาจารย์ จำนวน 290 คน และนิสิตนักศึกษา จำนวน 1,675 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่า

เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t-test ผลการวิจัยพบว่าครู อาจารย์และนิสิตนักศึกษา มีความคิดเห็นต่อคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาตนเองของครู อาจารย์ นิสิตนักศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันที่เด่นชัด คือ มีความกตัญญูตเวที สำนึกในบุญคุณของผู้อื่นหรือสิ่งอื่น รู้จักเลือกแบบอย่างที่ดีนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตและมีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิตโดยสุจริตและรู้จักรับฟังเหตุผลจากผู้อื่นและพร้อมที่จะแก้ไขปรับปรุงตนเอง ในระดับปานกลาง ต่ำกว่าความคิดเห็นของครู อาจารย์ คือ รู้หลักการปฏิบัติ ตนให้ดีในท้องถิ่น ชุมชนและสังคม รู้จักประมาณในการบริโภคและการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ 2) ด้านสังคม ครู อาจารย์ นิสิตนักศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันที่เด่นชัด คือ นิสิต นักศึกษาไม่ล่วงละเมิดสิ่งที่รักของหวงแหนของผู้อื่นรวมทั้งสิ่งของและชมเชยจิตใจ बहुเกียรติ และวงศ์ตระกูล แสดงไมตรีและความหวังต่อเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ โดยไม่เอาวัดเอาเปรียบ เคารพสิทธิซึ่งกันและกันและเข้าใจในหลักกรรมว่า ทำดีมีผลดี ทำชั่วมีผลชั่ว 3) ด้านคุณลักษณะ การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของนิสิต นักศึกษาที่เด่นชัด คือ เมื่อเห็นผู้อื่นทำดีประสบความสำเร็จก็พลอยยินดี มีใจเป็นกลาง เข้าใจด้วยเหตุผล และอยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ และ 4) ด้านการบำเพ็ญตนสละเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่นของนิสิต นักศึกษาที่เด่นชัด คือ การรู้จักปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้ และวางตนเสมอต้นเสมอปลาย แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ และเตือนเพื่อเตือนแต่เสียสละ และรู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคีต่อกัน 5) ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาที่เด่นชัด คือ นักศึกษาชอบอ่านหนังสืออยู่กับครอบครัว และสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นสื่อกลางส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ปัญหาและอุปสรรคของตัวนิสิตนักศึกษาด้านการพัฒนาตนเอง ที่เด่นชัด คือ ปล่อยจิตใจตามกระแสบริโภคนิยม ขาดการควบคุมกาย และจิตใจ และนักศึกษามีค่านิยมไม่เหมาะสมในด้านต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดปัญหาในตนเอง และสังคมมากขึ้น ไม่รู้จักฐานะตนเองในการดำเนินชีวิต 2) ปัญหาและอุปสรรคของตัวนิสิตนักศึกษาด้านสังคมที่เด่นชัด คือ นักศึกษาติดเพื่อนมีพฤติกรรมเลียนแบบซึ่งกันและกัน แม้จะรู้ว่าสิ่งนั้นไม่ถูกต้อง และนักศึกษาสนใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและโลกในปัจจุบัน 3) ปัญหาและอุปสรรคของตัวนิสิตนักศึกษาด้านสภาพแวดล้อมที่เด่นชัด คือ ครู อาจารย์ ยังไม่เป็นกัลยาณมิตรของนักศึกษา นักศึกษาชอบเลียนแบบพฤติกรรมแบบตะวันตก เช่นการแต่งกาย การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เปลี่ยนทรงผม สภาพแวดล้อมทางสังคมและสื่อประเภทต่าง ๆ มอมเมา นักศึกษาให้เกิดพฤติกรรมบริโภคอย่างขาดสติ และนักศึกษายังหลงคำโฆษณาชวนเชื่อ สิ่งบริโภค

และอุปโลกต่าง ๆ ในทางผิด เช่น การโฆษณาทางโทรศัพท์ โดยขาดพิจารณาญาณที่ดี 4) ปัญหาและอุปสรรคของตัวนิสิตนักศึกษาด้านการเรียนการสอนที่เด่นชัด คือ การอบรมสั่งสอนและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ มีภาระหน้าที่ในการสอนและงานอื่น ๆ มาก จึงไม่มีเวลาเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมแก่นิสิตนักศึกษา และ 5) ปัญหาและอุปสรรคของตัวนิสิตนักศึกษาด้านกลุ่มเพื่อนที่เด่นชัด คือ นักศึกษามักจะเชื่อเพื่อน และช่วยกันปกปิดความลับของเพื่อนในทางที่ไม่ถูกและบางครั้งนักศึกษาชอบทำตามเพื่อนในทางที่ไม่ถูกไม่ควร เช่น การดื่มสุรา สูบบุหรี่ และสารเสพติด เป็นต้น เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ครู อาจารย์ และนิสิตนักศึกษา มีความคิดเห็นในข้อที่นิสิตนักศึกษาต้องปรับปรุงแก้ไขตนเอง คือ การรู้จักคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และมีความขยัน ประหยัด และอดทนซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำ แนวทางในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแก่นิสิต นักศึกษาที่เด่นชัด คือ พ่อแม่ ให้การอบรมสั่งสอน ช่วยชี้แนะพฤติกรรมของตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย กลุ่มเพื่อนมีส่วนช่วยชักจูงใจให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดี ควรมีการแนะนำต้นแบบที่ดี หรือแบบอย่างที่ดีแก่นิสิตนักศึกษา และควรจัดกิจกรรมให้มีการยกย่องส่งเสริมคนดี และว่ากล่าวตักเตือนให้นิสิตนักศึกษา ปรับปรุงพฤติกรรมที่บกพร่องและการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา

พิเชษฐ รุ่งลาวัลย์ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับหลักสูตรด้านคอมพิวเตอร์ในระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนด้าน คุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรคอมพิวเตอร์ระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน 2) ศึกษาความต้องการด้าน คุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรคอมพิวเตอร์ระดับอุดมศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรคอมพิวเตอร์ระดับอุดมศึกษาในอนาคต กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต และบัณฑิตด้านคอมพิวเตอร์ในเขต กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 468 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบ สัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน สภาพปัญหาและพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมทั่วไป 4 ระดับ และคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้ที่อยู่ในวิชาชีพคอมพิวเตอร์ 2 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรด้านคอมพิวเตอร์ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก จำนวนทั้งสิ้น 48 หลักสูตร มี 16 หลักสูตรที่มีวัตถุประสงค์ในเรื่องของการผลิตบัณฑิตให้มี คุณธรรมจริยธรรม และมี 4 หลักสูตรที่มีวิชาเฉพาะในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม

อาจารย์จำนวน 22 คน (ร้อยละ 68.75) สอนแทรกเสริมเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบไม่เป็นทางการ จำนวน 18 คน วิธีการสอนที่ใช้ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การหยิบยก ประเด็นข่าวสาร หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ มาวิเคราะห์ให้นักศึกษาได้รับทราบ 2) ใช้กรณีศึกษาโดยช่วยกันวิเคราะห์ และ 3) การยกตัวอย่างรุ่นพี่และอาจารย์ ในเรื่องของการวัดผล อาจารย์จำนวน 19 คน (ร้อยละ 59.38) ไม่ได้จัดให้มีการวัดผลด้านคุณธรรมจริยธรรม ผลการศึกษาความต้องการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั่วไปในหลักสูตรคอมพิวเตอร์ จากความคิดเห็นของอาจารย์ พบว่าโดยภาพรวมสภาพปัญหาและพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั่วไป ของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าคุณธรรมจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับที่ต้องการ ให้พัฒนามากขึ้น และจากความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต พบว่าโดยภาพรวมสภาพปัญหาและพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมทั่วไปของบัณฑิตด้านคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าคุณธรรมจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับที่ต้องการให้รางวัล ส่วนความต้องการด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้ที่อยู่ในวิชาชีพคอมพิวเตอร์จากความคิดเห็น ของอาจารย์ พบว่าโดยภาพรวมสภาพการจัดการเรียนการสอนด้าน คุณธรรมจริยธรรมของผู้ที่อยู่ใน วิชาชีพคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าคุณธรรมจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับที่ ต้องการให้พัฒนามากขึ้น ส่วนความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต พบว่าโดยภาพรวมพฤติกรรม ด้าน คุณธรรมจริยธรรมของผู้ที่อยู่ในวิชาชีพคอมพิวเตอร์ ของบัณฑิตด้านคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าคุณธรรมจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับที่ต้องการให้รางวัล การศึกษา แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตร คอมพิวเตอร์ พบว่าในระดับปริญญาตรีควร มีวิชาเฉพาะอย่างน้อย 1 รายวิชา อาจเป็น รายวิชา จริยธรรมคอมพิวเตอร์ (Computer Ethics) และควรกล่าวถึงคุณและโทษเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการ กระทำ ผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ให้นักศึกษาได้รับทราบ นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นว่าการสอน แบบแทรกเสริมเป็นสิ่งจำเป็น โดยต้องสอนตลอดระยะเวลาที่นักศึกษาทำ การศึกษาอยู่ และควรให้ นักศึกษาได้ทำ กิจกรรมเพื่อสังคมอย่างน้อย 1 กิจกรรม โดยเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือลดหลอมขัดเกลา ให้นักศึกษามีจิตสำนึกในเรื่องต่างๆ

ดวงพร อุทัยสุริ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดสงขลามีสถิติประสงค์ เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงคุณธรรม จริยธรรมเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามตัวแปรเพศ สภาพครอบครัว อาชีพผู้ปกครอง และระดับชั้นที่ศึกษา และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะวิธีการปลูกฝังพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดสงขลา การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา จำนวน 346 คน โดยสุ่มจาก ประชากร จำนวน 3,471

คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมีลักษณะ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ห้าระดับ จำนวน 36 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบน มาตรฐาน ในการทดสอบสมมุติฐานใช้การทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมเชิง คุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน กลาง เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเสียสละ และความมีสัมมาคารวะ อยู่ในระดับมาก สำหรับความซื่อสัตย์ และความอดทน อยู่ในระดับ ปานกลาง 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัย การอาชีพในจังหวัดสงขลา ตามตัวแปรเพศ สภาพครอบครัว อาชีพผู้ปกครอง และระดับชั้นที่ ศึกษา พบว่า (1) พฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดสงขลา ที่มีเพศต่างกันโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบความมีระเบียบวินัย ความ รับผิดชอบ ความ ซื่อสัตย์ ความเสียสละ และความมีสัมมาคารวะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยภาพรวมนักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมสูงกว่า นักศึกษาชาย ส่วนความ อดทน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาชายมีพฤติกรรมเชิง คุณธรรมจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาหญิง (2) พฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยา ลัยการอาชีพในจังหวัดสงขลาที่สภาพครอบครัวต่างกัน โดยภาพรวมและองค์ประกอบความ อดทน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่อาศัยอยู่กับบิดาและ มารดาตามพฤติกรรม เชิงคุณธรรมจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาที่อยู่กับบิดา หรือมารดา หรือผู้อื่น ส่วนองค์ประกอบอื่น ไม่แตกต่างกัน (3) พฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการ อาชีพในจังหวัด สงขลา ที่อาชีพของผู้ปกครองต่างกัน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบความ เสียสละ ความอดทน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ความซื่อสัตย์ แตกต่าง กันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างมีพฤติกรรมเชิง คุณธรรม จริยธรรมสูงกว่านักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพอิสระ ส่วนความมีระเบียบวินัย ความ รับผิดชอบ และ ความมีสัมมาคารวะ ไม่แตกต่างกัน (4) พฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของ นักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดสงขลาที่อยู่ในระดับชั้นที่ต่างกัน โดยภาพรวมและราย องค์ประกอบไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะวิธีการปลูกฝังพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของ นักศึกษาวิทยาลัย การอาชีพในจังหวัดสงขลาสรุปได้ดังนี้ควรมีมาตรการในการปลูกฝังนักศึกษา ใหม่มีคุณธรรม จริยธรรม โดยมุ่งเน้นปลูกฝังด้านความรับผิดชอบต่อ ความเสียสละความอดทน และ ควรจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมและร่วมมือกันปฏิบัติ

เรีงรณ ล้อมลาย (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีวัตถุประสงค์ เป็น การศึกษาการเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามตัวแปรเพศ ช่วงชั้นที่กำลังศึกษา สถานภาพของผู้ปกครอง และวุฒิการศึกษาของผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งกำลังศึกษา ปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่4) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 350 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน กรณี 2 กลุ่มให้ ใช้สถิติ t-test กรณีมากกว่า 2 กลุ่มใช้สถิติ One Way ANOVA และเปรียบเทียบรายคู่ใช้วิธี S-Method ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยภาพรวม และรายด้านคือ ด้านมีความกตัญญูตเวที ด้านมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว และด้านปฏิบัติตนเป็น ประโยชน์ต่อส่วนรวม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนด้านความมีวินัยความรับผิดชอบด้านมีความ ซื่อสัตย์สุจริต และด้านมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า อยู่ในระดับสูง 2) นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ ด้านมีความกตัญญูตเวที ด้านมีความประหยัดและใช้ ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รวมทั้งด้านเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมีคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลือแตกต่างกันอย่าง นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.053) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ศึกษาในช่วงชั้นที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ทุกด้าน มีคุณธรรมและจริยธรรมที่พึง ประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.054) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีสถานภาพของผู้ปกครองต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริตด้านมีความกตัญญูตเวที รวมทั้งด้านมีความประหยัดและใช้ทรัพยากร อย่างคุ้มค่า มีคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลือแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และ 5) นักเรียนระดับ มัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ผู้ปกครองมีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดย ภาพรวมและรายด้าน ทุกด้าน มีคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

ชัชวาลย์ พรหมเทศน์ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์กับคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ กับคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 384 คนโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.51-0.86 และ ค่าความเชื่อมั่น 97 และการปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ตามนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ.2550 ของกระทรวงศึกษาธิการ มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.67-0.88 และ ค่าความเชื่อมั่น 99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(One – Way ANOVA)และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ นักเรียนในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก2) การปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก3) การเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ นักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน4) การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน พบว่าการปฏิบัติตาม คุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน5) การเปรียบเทียบระดับ การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์กับคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียน ที่มีลักษณะการเปิดสอนต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน6) การเปรียบเทียบระดับ การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์กับคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียน

ที่มีลักษณะการเปิดสอนต่างกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน คือ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เพียงด้านเดียวคือ ประหยัด ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน7) ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้นักเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวก กับปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 8) ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการพัฒนา การส่งเสริมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ และ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่วนการปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนในโรงเรียนได้เสนอแนวทางพัฒนาไว้ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านขยัน ด้านประหยัด ด้านซื่อสัตย์ และด้านมีวินัย

ปริญญญา เห็นสุข (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสื่อสารขัดเกลาทางสังคมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของตัวแทนที่ให้การสื่อสารเพื่อขัดเกลาทางสังคมในด้านคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งศึกษาถึงระดับคุณธรรมจริยธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารผ่านตัวแทนที่ให้การขัดเกลาทางสังคมกับระดับคุณธรรมจริยธรรม ละความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับระดับคุณธรรมจริยธรรม ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) สถิติ t-test และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ซึ่งหากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มก็จะทำการเปรียบเทียบเชิงซ้อนด้วยวิธีของ Scheffe เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวเป็นตัวแทนที่มีบทบาทในการสื่อสารเพื่อขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมที่สูงที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านความเอื้อเฟื้อ และด้านความกตัญญูทวดเวท ส่วนตัวแทนทางด้านศาสนามีบทบาทสูงสุดในการสื่อสารเพื่อขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมด้านการยึดบาปบุญ ละสถานศึกษามีบทบาทในการสื่อสารเพื่อขัดเกลาทางสังคมมากที่สุดในด้านความซื่อสัตย์ มีเพียงความเอื้อเฟื้อเท่านั้นที่กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับสูง ส่วนการยึดบาปบุญ ความกตัญญูทวดเวท ความซื่อสัตย์ และการมีสัมมาคารวะ กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับระดับคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาพบว่า เพศที่ต่างกันมีผลต่อระดับความซื่อสัตย์ของนิสิตนักศึกษา คือ เพศหญิงจะมีระดับความซื่อสัตย์สูงกว่าเพศชาย ส่วนคุณธรรมอื่นๆ อันได้แก่การมี

สัมมาคารวะ ความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญูทักท้วง และการยึดบาปบุญ เพศที่ต่างกันไม่มีผลต่อระดับคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยที่ต่างกันมีผลต่อระดับคุณธรรมจริยธรรมที่แตกต่างกันทั้ง 5 คุณธรรมจริยธรรม ชั้นปีที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อระดับคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวที่ต่างกัน ไม่มีผลต่อระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาทั้ง 5 ประเภท

ไพฑูญ ไชยะคม (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยสหวันบริหารธุรกิจแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.)ศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา 2.)หาแนวทางพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา 3)ติดตามและประเมินผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยสหวันบริหารธุรกิจ แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามขอบข่ายคุณธรรม 4 คุณลักษณะ คือ 1)ความสามัคคี 2)ความมีวินัย 3)ความขยันหมั่นเพียร 4)ความซื่อสัตย์โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดำเนินการ 2 วงรอบ 4 ขั้นตอนคือการวางแผนการปฏิบัติการสังเกตการณ์และการสะท้อนกลับซึ่งผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบด้วยผู้วิจัยผู้ร่วมวิจัย จำนวน 14 คนและกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาคือนักศึกษาปริญญาตรีสาขาการบัญชีและสาขาการจัดการชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 54 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน และแบบบันทึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1)ด้านสภาพเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษายังขาดความสามัคคีในการทำงานร่วมกันมีความขัดแย้งกันบ้าง นักศึกษาบางส่วนยังฝ่าฝืนระเบียบของวิทยาลัย เช่นไม่เข้าแถวเคารพธงชาติ มาเรียนสาย ไม่ส่งงาน แต่งกายผิดระเบียบของวิทยาลัย 2)ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งต้องเป็นการบังคับ มีอาจารย์คอยกำกับหรือมีสิ่งล่อใจซึ่งปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาเนื่องมาจาก (1)ปัจจัยทางด้านครอบครัวเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ ความเอาใจใส่ในการเลี้ยงดู (2) ปัจจัยทางด้านสถานศึกษาอาจารย์ผู้สอนขาดความเอาใจใส่ในการดูแลนักศึกษาเท่าที่ควร (3) ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ตัวนักศึกษายังขาดการคิดวิเคราะห์ 3) แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา 3 แนวทาง คือ (1) การฝึกอบรม (2) การส่งเสริมพัฒนาให้นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรม (3) การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม 4) ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาพบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมมีความให้คุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา

ก่อนการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพฤติกรรมความมีคุณธรรมทั้ง 4 คุณลักษณะอยู่ในระดับน้อย ภายหลังการพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ พฤติกรรมความมีคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ณภัคศิว เมธากุล(2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเจตคติของนักศึกษาต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา: กรณีศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต มีจุดประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาระดับเจตคติของนักศึกษาต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา: กรณีศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต และ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเจตคติของนักศึกษาต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนว พุทธศาสนา: กรณีศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยรวบรวมข้อมูลจากครูนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต จำนวน ๓๗๗ คน ด้วยแบบสอบถาม แบบประมาณค่า และ สถิติที่วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ได้แก่ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (Independent Samples t-test) และค่าเอฟ-F-test (One –way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 21 ปี ศึกษาในระดับชั้นปี 3 ในคณะมนุษยศาสตร์ มีผลการศึกษาระหว่าง 2.01-2.50 และส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน มากกว่า 5,000 บาท 2) ผลการวิเคราะห์ระดับเจตคติ พบว่าจำแนกตามเบญจศีล พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ มีเจตคติโดยรวมเบญจศีลทั้ง 5 ด้าน ในเชิงลบ และในแต่ละด้านพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ มีเจตคติด้านการทำลายชีวิต ในระดับปานกลาง และมีเจตคติเชิงลบในด้านการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ จำแนกตามเบญจธรรม พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ มีเจตคติโดยรวมเบญจธรรมทั้ง 5 ด้าน ในระดับปานกลาง ในแต่ละด้านพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ มีเจตคติเชิงบวก ในด้านความรัก และการรู้ตัวทั่วพร้อม และมีเจตคติปานกลาง ในด้านด้านการหาเลี้ยงชีพชอบ ด้านการสำรวมควบคุมตน และด้านการรักษาความสัตย์ 3) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเจตคติ พบว่าเจตคติต่อเบญจศีล นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่มีเพศ ผลการศึกษา และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีเจตคติต่อเบญจธรรมโดยรวมทั้ง ๕ ด้านแตกต่างกัน เปรียบเทียบเป็นรายได้ พบว่า (1) ด้านการทำลายชีวิต นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่มีเพศและผลการศึกษา แตกต่างกัน มีเจตคติต่อการทำลายชีวิตแตกต่างกัน (2) ด้านการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่มีเพศ ผลการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีเจตคติต่อการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้แตกต่างกัน (3) ด้านการประพฤติดังผิดทางเพศ นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่มีเพศ อายุ และผลการศึกษา

แตกต่างกัน มีเจตคติต่อการประพุดิณิตทางเพศแตกต่างกัน(4) ด้านการพูดโกหก นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่มีเพศ อายุ ผลการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีเจตคติต่อการพูดโกหกแตกต่างกัน และ (5) ด้านการเว้นจากดื่มสุราและสิ่งเสพติด นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่มีเพศ คณะที่ศึกษา ผลการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีเจตคติต่อการเว้นจากดื่มสุราและสิ่งเสพติด แตกต่างกัน ๓.๒) เจตคติต่อเบญจธรรม นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่มีเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา ผลการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีเจตคติต่อเบญจธรรม ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีเจตคติต่อเบญจธรรมโดยรวม ทั้ง ๕ ด้านแตกต่างกัน เปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า (1) ด้านความรัก นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่มีคณะที่ศึกษา แตกต่างกัน มีเจตคติต่อความรักแตกต่างกัน (2) ด้านการหาเลี้ยงชีพชอบ นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่มีเพศ และผลการศึกษาแตกต่างกัน มีเจตคติต่อการหาเลี้ยงชีพชอบแตกต่างกัน (3) ด้านการสำรวจควบคุมตน นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่มีคณะที่ศึกษา และผลการศึกษาแตกต่างกัน มีเจตคติต่อการควบคุมตนแตกต่างกัน (4) ด้านการรักษาความสัตย์ นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่มีเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา ผลการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีเจตคติต่อการรักษาความสัตย์ ไม่แตกต่างกัน และ (5) ด้านการรู้ตัวทั่วพร้อมนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่มีเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา ผลการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีเจตคติต่อการรู้ตัวทั่วพร้อม ไม่แตกต่างกัน

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาอุษฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาอุษฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2)เปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมจริยธรรมของนักศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาอุษฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงตามตัวแปร เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา และการประกอบอาชีพในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาอุษฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2555 รุ่นที่ 7 และรุ่นที่ 8 กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย(sample random sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie and Morgan ได้จำนวน 33 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยใช้ค่าสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างกรณี

2 กลุ่ม โดยใช้ สถิติ t-test และกรณีมากกว่า 2 กลุ่มใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ผลการวิจัยพบว่า 1)ความคิดเห็นของนักศึกษาคุษฏีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดคือด้านความกตัญญูตเวที ด้านความถ่อมตน ด้านความรู้จักพอ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความรับผิดชอบ ด้านที่อยู่ในระดับมากคือ ด้านความเมตตากรุณา ด้านความอดทนอด กลั้น ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความมีสติสัมปชัญญะ ด้านความประหยัด ด้านความสามัคคี ด้านความยุติธรรม ด้านความอุตสาหะ และด้านที่อยู่ในดับปานกลางคือ ด้านความเสียสละ และ ด้านความมีเหตุผล2) ผลความเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคุษฏีบัณฑิต สาขาวิชา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีเพศ อายุ ชั้น ปีที่กำลังศึกษา และการประกอบอาชีพในปัจจุบันต่างกันพบว่า (1)เพศที่ต่างกัน โดยภาพรวมราย ด้าน คือ ด้านความยุติธรรม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05ส่วนด้านที่เหลือ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2)ชั้นปีที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านทุก ด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านความซื่อสัตย์สุจริต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3)อายุที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านทุก ด้าน พบว่าด้านความยุติธรรม ด้านความรู้จักพอ ด้านความมีสติสัมปชัญญะ ด้านความอดทนอด กลั้น และด้านความถ่อมตน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านที่ เหลือแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (4)อาชีพในปัจจุบันที่ต่างกัน โดย ภาพรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รัตนา อัทธภูมิสุวรรณ(2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีผล ต่อทัศนคติในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีผล ต่อทัศนคติ ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐาน ส่วนบุคคลระดับความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมภายใน สถานศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติด้านคุณธรรมจริยธรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดก่อนและหลัง การจัดสภาพแวดล้อมและศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับระดับความพึง พอใจการจัดสภาพแวดล้อมจากกลุ่มนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2

หลักสูตรเตรียมวิศวกรรมศาสตร์รวม 3 สาขาวิชาคือสาขาวิชาเครื่องกลสาขาวิชาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และสาขาวิชาโยธาจำนวน 338 คนภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษาที่ 2550 สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), การทดสอบที (Dependent t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16 - 17 ปี คิดเป็นร้อยละ 93.80 แบ่งเป็นสาขาวิชาเครื่องกลมีจำนวนมากเป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 40.8 มีระดับผลการเรียนอยู่ระหว่าง 2.50 - 2.99 มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 31.7 ระดับความพึงพอใจการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาเพื่อการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบทัศนคติด้านคุณธรรมจริยธรรมตามสถานการณ์ที่กำหนด ก่อนและหลังการจัดสภาพแวดล้อมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการดำรงชีวิตประจำวันและเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมก่อนและหลังการจัดสภาพแวดล้อมโดยการจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่ต่างกันพบว่าอายุสาขาวิชาที่แตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับระดับความพึงพอใจการจัดสภาพแวดล้อมพบว่านักศึกษาที่มีอายุสาขาวิชาและระดับผลการเรียนที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดร.ณิ โอวรียาพิทักษ์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษากรณีนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรม และเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 321 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมุติฐานใช้สถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ANOVA ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ LSD ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับดีมากทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยผลักดัน ด้านปัจจัยหล่อเลี้ยง ด้านปัจจัยเหนียวรั้ง และด้านปัจจัยสนับสนุน 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับ

พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถสรุปผลได้ คือ นักศึกษาที่มีเพศ ลักษณะการพักอาศัย และอาชีพของผู้ปกครอง ต่างกัน มีระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทองสิริ วิชิรานนท์ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียนของนักศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาลักษณะการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียนของนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคคล ตัวแปรคุณลักษณะกับลักษณะการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียนของนักศึกษา การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ประชากรเป้าหมายคือนักศึกษาคณะศิลปศาสตรจำนวน 389 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไค-สแควร์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ลักษณะการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียนของนักศึกษามีดังนี้ ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง นักศึกษาไม่เห็นด้วย/ไม่ทำตาม เล็กน้อย ด้านเจตคติที่มีต่อการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน นักศึกษาไม่เห็นด้วย/ไม่ทำตาม เล็กน้อย ด้านการรับรู้การควบคุมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ นักศึกษาไม่เห็นด้วย/ไม่ทำตามเล็กน้อย และด้านความตั้งใจที่จะกระทำความไม่ซื่อสัตย์ในการเรียนนักศึกษาไม่เห็นด้วย/ไม่ทำตาม เล็กน้อย ส่วนความถี่ของลักษณะการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน มีนักศึกษาเพียง 1 ใน 4 (ร้อยละ 28.8) ที่ไม่เคยมีพฤติกรรมการขาดคุณธรรมด้านการทำรายงาน ในขณะที่ด้านการสร้างข้อมูล เกือบ 1 ใน 4 (ร้อยละ 24.5) ที่ไม่เคยมีพฤติกรรมการขาดคุณธรรม 2) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า ตัวแปรบุคคลได้แก่ชั้นปี และเกรดเฉลี่ยสะสม และตัวแปรการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตคติที่มีต่อการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน การรับรู้การควบคุมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน ความตั้งใจที่จะกระทำความไม่ซื่อสัตย์ในการเรียนมีความสัมพันธ์กับความถี่ของลักษณะการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น และ 2) เปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยรวมและเป็นรายด้าน โดยมี รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงกำหนดรายละเอียด ขั้นตอนการ ดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย (Research proposal) เพื่อเสนอขอความ เห็นชอบจากรองคมนตรีฝ่ายวิจัยและบริหารวิชาการ และคณบดี คณะบริหารธุรกิจ สถาบัน เทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยการศึกษาสภาพปัญหาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะ บริหารธุรกิจ ในสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น และจากเอกสาร ตำรา รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ข่าวสารจากแหล่งอื่น อาทิ วารสาร และ Internet เป็นต้น แล้วนำผลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำ โครงการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัยโดยจัดสร้างเครื่องมือ ตรวจสอบความถูกต้อง ทดลองใช้ และปรับปรุงข้อบกพร่องของเครื่องมือและเก็บข้อมูล นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความ ถูกต้อง วิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย โดยการจัดทำรายงานผลการวิจัยโดยทำการ จัดพิมพ์และเสนอรายงานงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1,591 คน โดยผู้วิจัย กำหนดขนาดตัวอย่าง (sample size) โดยเปิดตารางของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับ ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 316 คน เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัย ได้สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) ตามหลักสูตร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

หลักสูตร	การจัดการ อุตสาหกรรม		บริหารธุรกิจญี่ปุ่น		การจัดการธุรกิจ ระหว่างประเทศ		บัญชีบัณฑิต		บริหารธุรกิจ อุตสาหกรรม		การจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ แบบญี่ปุ่น	
	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง
ปี 1	87	17	142	28	99	20	63	13	6	1	62	12
ปี 2	102	21	136	27	76	15	52	10	6	1	85	17
ปี 3	65	13	112	22	139	27	54	11	14	3	-	-
ปี 4	71	14	151	30	69	14	-	-	-	-	-	-
รวม	325	65	541	107	383	76	169	34	26	5	147	29

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ หลักสูตรที่กำลังศึกษา ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม สถานภาพของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีวินัย จำนวน 7 ข้อ ด้านความรับผิดชอบ จำนวน 7 ข้อ ด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 7 ข้อ ด้านความเมตตา จำนวน 5 ข้อ ด้านความอดทนอดกลั้น จำนวน 6 ข้อ ด้านความเสียสละ จำนวน 7 ข้อ และด้านความกตัญญูกตเวที จำนวน 8 ข้อ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) คะแนนจัดอันดับ 5 ระดับ ของไลเคิร์ท (Likert's rating scale) มีความหมายดังนี้

คะแนน 1 หมายถึง การปฏิบัติด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนน 2 หมายถึง การปฏิบัติด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา อยู่ในระดับน้อย

คะแนน 3 หมายถึง การปฏิบัติด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 4 หมายถึง การปฏิบัติด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก

คะแนน 5 หมายถึง การปฏิบัติด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามวิธีของไลเคิร์ทโดยศึกษาแบบสอบถามเรื่องการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (อรพินทร์ สันติชัยนันต์, 2549) และศึกษาแบบสอบถามเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร (พระบำรุง ปญญาพล, 2554) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย (แบบสอบถาม) โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Congruence: IOC) โดยพิจารณาค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป จากผู้เชี่ยวชาญ ผลการตรวจสอบพบว่า มีค่าความเที่ยงตรงเนื้อหาระหว่าง 0.58-0.96 จากนั้นนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4. ทดลองใช้ (try out) เครื่องมือวิจัย (แบบสอบถาม) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .94 และเมื่อพิจารณารายข้อได้ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .93 ขึ้นไปทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 316 คน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยได้รับความช่วยเหลือจากนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น จำนวนแบบสอบถามที่จัดเก็บ 350 ชุด อยู่ในสภาพสมบูรณ์ที่จะวิเคราะห์ได้ 330 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.29

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสถิติที่ใช้ คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 โดยใช้สถิติค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การวิเคราะห์ระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาในแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับในตอนต้นที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด

3. การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาโดยรวมและในแต่ละด้านจำแนกตาม เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง โดยใช้การทดสอบที (t-test for Independent Samples) ส่วนหลักสูตรที่กำลังศึกษาระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา สถานภาพของครอบครัว และรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way analysis of variance)

7. การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง และนำข้อมูลไปใช้ในการสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตอบ ข้อคำถามของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2558 จำนวน 316 คน นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์และเสนอผล การวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยายจำแนกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจสถาบัน เทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

ตอนที่ 3 การศึกษาเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตาม เพศ หลักสูตรที่กำลังศึกษา ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา สถานภาพของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และรายได้ต่อ เดือนของผู้ปกครอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 316 คน ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	100	31.65
หญิง	216	68.35
รวม	260	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 68.35 และเป็นเพศชาย จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 31.65

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามหลักสูตร

หลักสูตรที่กำลังศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
บริหารธุรกิจญี่ปุ่น	107	33.86
การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ	76	24.05
การจัดการอุตสาหกรรม	65	20.57
บัญชีบัณฑิต	34	10.76
การจัดการทรัพยากรมนุษย์แบบญี่ปุ่น	29	9.18
บริหารธุรกิจอุตสาหกรรม	5	1.58
รวม	316	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่กำลังศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจญี่ปุ่น จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 33.86 รองลงมา ได้แก่ หลักสูตรการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 24.05 หลักสูตรการจัดการอุตสาหกรรม จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 20.57 หลักสูตรบัญชีบัณฑิต จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 10.76 หลักสูตรการจัดการทรัพยากรมนุษย์แบบญี่ปุ่น จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.18 และหลักสูตรบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.58 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา

ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปีที่ 1	91	28.80
ชั้นปีที่ 2	91	28.80
ชั้นปีที่ 3	76	24.05
ชั้นปีที่ 4	58	18.05
รวม	316	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษากำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 28.80 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 28.80 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 24.05 และ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 18.35 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามหลักสูตรที่กำลังศึกษาใน สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

เกรดเฉลี่ยสะสม	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 2.00	13	4.11
2.00 - 2.50	89	28.16
2.51 - 3.00	116	36.71
มากกว่า 3.00 ขึ้นไป	98	31.01
รวม	316	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสมมากที่สุดอยู่ในช่วง 2.51-3.00 จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 36.71 รองลงมา ได้แก่ เกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง มากกว่า 3.00 ขึ้นไป จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 31.01 ในช่วง 2.00 - 2.50 จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 28.16 และ น้อยกว่า 2.00 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.11 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพของครอบครัว

สถานภาพของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	224	70.89
บิดามารดาแยกกันอยู่หรืออย่างร้าง	62	19.62
บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม	30	9.49
รวม	316	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า สถานภาพครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 70.89 รองลงมา ได้แก่ บิดามารดาแยกกันอยู่หรืออย่างร้าง

จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 19.62 และบิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 9.49 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

อาชีพของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ	46	14.56
พนักงานเอกชน	71	22.47
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	129	40.82
รับจ้างทั่วไป	42	13.29
เกษตรกร	21	6.65
อื่นๆ	7	2.22
รวม	316	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า อาชีพผู้ปกครองของนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 40.82 รองลงมา ได้แก่ พนักงานเอกชน จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.47 ข้าราชการ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 14.56 รับจ้างทั่วไป จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.29 คน เกษตรกรรม จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.65 และอื่นๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	129	40.82
ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี	187	59.18
รวม	316	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า ปริญญาตรี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 59.18 รองลงมา คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 40.82

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง

รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 15,000 บาท	23	7.28
15,000 – 25,000 บาท	77	24.37
25,001 – 35,000 บาท	75	23.73
มากกว่า 35,000 บาท	141	44.62
รวม	316	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่า รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองส่วนใหญ่ มากกว่า 35,000 บาท จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 44.62 รองลงมา ได้แก่ อยู่ในช่วง 15,000 – 25,000 บาท จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 24.37 อยู่ในช่วง 25,001 – 35,000 บาท จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 23.73 และต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 7.28 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

การวิเคราะห์ระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยวิเคราะห์จากค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ของเบสท์ (Best) ปรากฏผลในภาพรวม ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวมและเป็นรายด้าน

(n = 316)

ข้อ	คุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านความมีวินัย	4.06	0.49	มาก
2	ด้านความรับผิดชอบ	4.11	0.49	มาก
3	ด้านความซื่อสัตย์	4.57	0.42	มากที่สุด
4	ด้านความเมตตา	4.33	0.55	มาก
5	ด้านความอดทนอดกลั้น	4.09	0.53	มาก
6	ด้านความเสียสละ	3.74	0.71	มาก
7	ด้านความกตัญญูทวดเทวี	4.50	0.52	มากที่สุด
	รวม	4.20	0.39	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า นักศึกษามีระดับคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักศึกษามีระดับคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านความเมตตา ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทนอดกลั้น ด้านความมีวินัย และด้านความเสียสละ ส่วนด้านความซื่อสัตย์ และด้านความกตัญญูทวดเทวีที่นักศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

TNI

THAI - JAPANESE INSTITUTE OF TECHNOLOGY

ตอนที่ 3 การศึกษาเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตาม เพศ หลักสูตรที่กำลังศึกษา ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา สถานภาพของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ

ข้อ	คุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา	เพศชาย (n = 100)		เพศหญิง (n = 216)		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านความมีวินัย	4.04	0.52	4.07	0.48	0.50	0.41
2	ด้านความรับผิดชอบ	4.08	0.53	4.12	0.48	0.86	0.67
3	ด้านความซื่อสัตย์	4.61	0.42	4.55	0.42	1.09	0.68
4	ด้านความเมตตา	4.28	0.59	4.36	0.53	0.97	0.48
5	ด้านความอดทนอดกลั้น	4.21	0.51	4.04	0.54	1.99	0.42
6	ด้านความเสียสละ	3.81	0.79	3.71	0.67	1.44	0.24
7	ด้านความกตัญญูกตเวที	4.45	0.59	4.52	0.48	0.64	0.19
	รวม	4.21	0.42	4.20	0.37	1.07	0.44

จากตารางที่ 11 พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวม และรายด้านในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะ
บริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตาม
หลักสูตรที่กำลังศึกษา

ข้อ	คุณธรรมและจริยธรรม ของนักศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1	ด้านความมีวินัย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2.44 72.65 75.09	4 311 315	0.609 0.234	2.61 [*]	0.036
2	ด้านความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2.53 74.91 77.44	4 311 315	0.632 0.241	2.62 [*]	0.035
3	ด้านความซื่อสัตย์	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2.49 52.08 54.57	4 311 315	0.623 0.167	3.72 ^{**}	0.006
4	ด้านความเมตตา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	5.49 89.85 95.34	4 311 315	1.372 0.289	4.75 ^{**}	0.001
5	ด้านความอดทนอดกลั้น	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	5.11 84.61 89.72	4 311 315	1.278 0.272	4.70 ^{**}	0.001
6	ด้านความเสียสละ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	9.03 150.73 159.76	4 311 315	2.26 0.49	4.66 ^{**}	0.001
7	ด้านความกตัญญูกตเวที	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2.97 82.34 85.31	4 311 315	0.743 0.265	2.81 [*]	0.026
	รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.48 44.02 47.50	4 311 315	0.869 0.142	6.14 ^{**}	0.000

จากตารางที่ 12 พบว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเมตตา ด้านความอดทนอดกลั้น และด้านความเสียสละแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ และด้านความกตัญญูทุกเวทีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามจำแนกตามระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา

ข้อ	คุณธรรมและจริยธรรม ของนักศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1	ด้านความมีวินัย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.31 73.77 75.08	3 312 315	0.437 0.236	1.85	0.138
2	ด้านความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2.47 74.97 77.44	3 312 315	0.823 0.240	3.43*	0.018
3	ด้านความซื่อสัตย์	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.99 52.57 54.56	3 312 315	0.666 0.169	0.95**	0.009
4	ด้านความเมตตา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.21 92.13 95.34	3 312 315	1.069 0.295	3.62*	0.013
5	ด้านความอดทนอดกลั้น	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	4.51 85.21 89.72	3 312 315	1.504 0.273	5.51**	0.001

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อ	คุณธรรมและจริยธรรม ของนักศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
6	ด้านความเสียสละ	ระหว่างกลุ่ม	4.57	3	1.523	3.06 [*]	0.028
		ภายในกลุ่ม	155.19	312	0.497		
		รวม	159.76	315			
7	ด้านความกตัญญูกตเวที	ระหว่างกลุ่ม	2.39	3	0.798	3.00 [*]	0.031
		ภายในกลุ่ม	82.91	312	0.266		
		รวม	85.30	315			
	รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2.33	3	0.777	5.36 ^{**}	0.001
		ภายในกลุ่ม	45.17	312	0.145		
		รวม	47.50	315			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 13 พบว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความอดทนอดกลั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตา ด้านความเสียสละ และด้านความกตัญญูกตเวที แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความมีวินัยไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะ
บริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตาม
จำแนกตามจำแนกตามสถานภาพของครอบครัว

ข้อ	คุณธรรมและจริยธรรม ของนักศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1	ด้านความมีวินัย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.29 73.79 75.08	2 313 315	0.644 0.236	2.73	0.067
2	ด้านความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.01 77.43 77.44	2 313 315	0.005 0.247	0.02	0.980
3	ด้านความซื่อสัตย์	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.12 54.45 54.57	2 313 315	0.060 0.174	0.34	0.710
4	ด้านความเมตตา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.41 94.92 95.33	2 313 315	0.207 0.303	0.68	0.506
5	ด้านความอดทนอดกลั้น	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.06 89.66 89.72	2 313 315	0.030 0.286	0.10	0.902
6	ด้านความเสียสละ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.15 159.61 159.76	2 313 315	0.078 0.510	0.15	0.859
7	ด้านความกตัญญูกตเวที	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.39 84.91 85.30	2 313 315	0.200 0.271	0.74	0.480
	รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.00 47.49 47.49	2 313 315	0.000 0.152	0.00	0.999

จากตารางที่ 14 พบว่า นักศึกษาที่สถานภาพของครอบครัวต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ข้อ	คุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา	ต่ำกว่า ปริญญาตรี (n = 129)		ปริญญาตรี หรือสูงกว่า (n = 187)		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านความมีวินัย	4.05	0.46	4.07	0.51	0.28	0.19
2	ด้านความรับผิดชอบ	4.14	0.51	4.09	0.48	0.83	0.64
3	ด้านความซื่อสัตย์	4.57	0.42	4.57	0.42	0.22	0.48
4	ด้านความเมตตา	4.40	0.50	4.29	0.58	1.71*	0.04
5	ด้านความอดทนอดกลั้น	4.10	0.53	4.09	0.54	0.13	0.78
6	ด้านความเสียสละ	3.73	0.67	3.75	0.74	0.36	0.34
7	ด้านความกตัญญูกตเวที	4.51	0.54	4.50	0.51	0.20	0.50
	รวม	4.21	0.39	4.19	0.39	0.41	0.62

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 พบว่า นักศึกษาที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเมตตา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะ
บริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตาม
รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง

ข้อ	คุณธรรมและจริยธรรม ของนักศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1	ด้านความมีวินัย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.44 73.64 75.08	2 312 315	0.482 0.236	2.04	0.108
2	ด้านความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.10 76.34 77.44	2 312 315	0.367 0.245	1.50	0.215
3	ด้านความซื่อสัตย์	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.12 53.45 54.56	2 312 315	0.375 0.171	2.19	0.090
4	ด้านความเมตตา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.33 95.00 95.33	2 312 315	0.110 0.305	0.36	0.780
5	ด้านความอดทนอดกลั้น	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.39 88.33 89.72	2 312 315	0.462 0.283	1.63	0.182
6	ด้านความเสียสละ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.68 159.08 159.76	2 312 315	0.227 0.510	0.45	0.721
7	ด้านความกตัญญูกตเวที	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.74 84.57 85.31	2 312 315	0.248 0.271	0.91	0.435
	รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.29 47.20 47.49	3 312 315	0.099 0.151	0.65	0.581

จากตารางที่ 16 พบว่า นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองต่างกัน มีคุณธรรมและ
จริยธรรมโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาคูณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น และ 2) เปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยรวมและเป็นรายด้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 316 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

1. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “การศึกษาคูณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น” สามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. การศึกษาระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น พบว่า นักศึกษามีระดับคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักศึกษามีระดับคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ด้านความเมตตา ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทนอดกลั้น ด้านความมีวินัยและด้านความเสียสละ ส่วนด้านความซื่อสัตย์ และด้านความกตัญญูตเวทีนักศึกษามีระดับคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปราย ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านความเมตตา ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทนอดกลั้น ด้านความมีวินัย และด้านความเสียสละจากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีระดับคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาเรียนในระดับปริญญาตรีมีระบบการเรียนการสอนที่ต้องทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากกว่าในระดับมัธยมศึกษา นอกจากนี้คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทยญี่ปุ่นยังมีกฎระเบียบปฏิบัติต่างๆ เช่น ระบบการเข้าชั้นเรียน zero late การส่งงานตรงเวลา การแต่งกาย เป็นต้น และนอกจากนี้ทางคณะบริหารธุรกิจยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้

เข้ามาร่วมกิจกรรมต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่น การออกค่ายอาสา ซึ่งจะช่วยฝึกประสบการณ์การทำงานและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมส่งผลให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกความมีวินัยความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความเมตตา และความอดทนอดกลั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณรงค์ สิงค์สำราญ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องเจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรม ด้านวินัย ความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ ความขยัน ความประหยัด ความสะอาด ความสามัคคี และความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดรุณี โอวจริยาพิทักษ์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษากรณีนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า ระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

1.2 ด้านความซื่อสัตย์ จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีระดับคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะบริหารธุรกิจได้โอกาสให้นักศึกษาได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มเพื่อนและอาจารย์และคณะบริหารธุรกิจยังเน้นการฝึกตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งวิจัยนี้เป็นวิจัยที่ต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและอาจารย์ส่งผลให้นักศึกษาเป็นคนดีของสังคมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลวิทย์ เจริญจิตต์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การตระหนักด้านจริยธรรมของนิสิตระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษานิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักทางจริยธรรมด้านการซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ อังคะนาวัน (2553) ได้ศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อี.เทค.) ระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จังหวัดชลบุรี พบว่า คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อี.เทค.) จังหวัดชลบุรี ด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความกตัญญูต่อนักศึกษามีระดับคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสังคมไทยนักศึกษาได้รับการปลูกฝังจากครอบครัวและศาสนาในเรื่องความกตัญญูต่อนักศึกษาที่มีความกตัญญูต่องานที่มอบหมายครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณ

2. การศึกษาเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยรวมและเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมและรายด้านในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสังคมไทยได้ปลูกฝังในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมของทุกคนโดยไม่แบ่งแยกเพศ และคณะบริหารธุรกิจยังเน้นให้อาจารย์ผู้สอนสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมไปในรายวิชาโดยเน้นให้นักศึกษาหญิงและนักศึกษาชายอย่างความเสมอภาคกันสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรณรงค์ สิงห์สำราญ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมพบว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับเจตคติ ด้านวินัย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความประหยัด ด้านความสุภาพ ด้านความสามัคคี และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความซื่อสัตย์ด้านความเมตตา ด้านความอดทนอดกลั้น และด้านความเสียสละแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในด้านความมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและด้านความกตัญญู กตเวทิตะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะคณะบริหารธุรกิจมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรมในแต่ละหลักสูตรแตกต่างกันสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนางนุช เทศทอง (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา ในสังกัดวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตศึกษา 7 พบว่า การปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน นักศึกษาที่เรียนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และคหกรรมมีคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ความซื่อสัตย์ และการมีระเบียบวินัยแตกต่างกัน

2.3 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความอดทนอดกลั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมด้านความเมตตา ด้านความเสียสละ และด้านความกตัญญู กตเวทิตะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความมีวินัยไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาแต่ละระดับชั้นมีวุฒิภาวะแตกต่างกันส่งผลให้มีคุณธรรมและจริยธรรมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏฐวรรณนาพงษ์อนันต์ (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคูณลักษณะด้านจริยธรรมของนิสิตวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามพบว่า การเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมจำแนกตามเพศโดยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และความซื่อสัตย์นั้น เพียร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณรงค์ สิงห์

สำราญ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องเจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมพบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่แตกต่างกันมีระดับเจตคติด้านวินัย ด้านความมีน้ำใจ และด้านความประหยัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่สถานภาพของครอบครัวต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่ได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมมาจากครอบครัวตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งลักษณะของครอบครัวไทยเป็นครอบครัวที่อยู่รวมกันหลายคน ได้แก่ ปู่ย่า ตายาย ญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่บ้านเดี่ยวหรือบริเวณบ้านใกล้เคียงที่มีความใกล้ชิดติดเอื้ออาทรต่อกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นนักศึกษาที่มีสถานภาพครอบครัวที่ครอบครัวอยู่ร่วมกัน แยกกันอยู่ หรือถึงแก่กรรม ก็ตามนักศึกษาเหล่านี้ยังได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุคคลต่างๆ อย่างใกล้ชิดและได้อบรมปณิธานของนักศึกษาอย่างใกล้ชิดทำให้นักศึกษาเป็นคนดี สอดคล้องกับงานวิจัยของอรพินทร์ สันติชัยอนันต์ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพของครอบครัวบิดามารดาอยู่รวมกันบิดามารดาแยกกันอยู่หรืออย่างร้าง บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม และบิดาและมารดาถึงแก่กรรม มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

2.5 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเมตตา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาส่วนใหญ่ได้ผ่านการอบรมพฤติกรรมมาพอสมควรก่อนเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งทำให้นักศึกษามีเหตุผลเป็นของตนเอง ยอมรับกับสิ่งใหม่ๆ สามารถแก้ปัญหาชีวิตได้ด้วยตนเอง ดังนั้นบิดามารดาจึงมีบทบาทน้อยลงสอดคล้องกับงานวิจัยของอรพินทร์ สันติชัยอนันต์ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่านิสิตนักศึกษาที่ระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.6 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกันเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ในคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมีสถานภาพทางครอบครัวใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญา เห็นสุข (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารขัดเกลาทางสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ของครอบครัวที่ต่างกัน ไม่มีผลต่อระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการมีสัมมาคารวะ ด้านความเอื้อเฟื้อ ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านการยึดบาปบุญ และด้านความซื่อสัตย์

2. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 อาจารย์ควรหาแนวทางที่จะส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้ นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการมีคุณธรรมจริยธรรม เช่น มีการทำกิจกรรมสร้างโอกาส จิตอาสา ความเสียสละ ฝึกธรรมะการช่มใจ และ เปิดโอกาสส่งเสริมให้นักศึกษาที่มีคุณธรรมจริยธรรม แพร่หลายให้มากยิ่งขึ้น

1.2 สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นควรหาแนวทางที่จะส่งเสริมให้มีการทำกิจกรรม คุณธรรมจริยธรรม ทั้งนักศึกษา บุคลากร และอาจารย์ที่หลากหลาย เช่น ควรส่งอาจารย์ไปอบรม เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม การฝึกปฏิบัติธรรม การมีกิจกรรมจิตอาสา สร้างคุณความดี มีสื่อการ สอนที่หลากหลายและทันสมัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

2.2 ควรศึกษาแนวทางในการส่งเสริมปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น เพื่อเพิ่มคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

บรรณานุกรม

TNI

บรรณานุกรม

กัญญา วีรยวรรณ. เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก

<http://www1.nsdv.go.th/innovation/moral.htm>

จรูญิต แก้วกังวาล. เข้าถึงเมื่อ 30 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก

<http://www.visalo.org/prefaces/kindness.html>

ชัชวาลย์ พรหมเทศน์. (2551). “ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และ
ค่านิยม ที่พึงประสงค์กับคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ชลวิทย์ เจียรจิตต์ (2552). การตระหนักด้านจริยธรรมของนิสิต ระดับอุดมศึกษา งานวิจัยของ
อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดร.ณิ โอวรียาพิทักษ์. (2557). “การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา กรณีศึกษา
นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.”
งานวิจัยของอาจารย์ประจำคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ดวงพร อุทัยสุริ. (2548). “ศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการ
อาชีพในจังหวัดสงขลา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ทิพมาศ เสวตวรโชติ. เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2559 เข้าถึงได้จาก <http://taamkru.com/th>

ทองสิริ วิจิราพันธ์. (2551). “การขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียนของนักศึกษา.” งานวิจัย
ของอาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

นนุช เทศทอง. (2547). “คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัด
วิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7.” วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.

นภดล เทียนเพิ่มพูน. (2546). “การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจ.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิต
วิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครปฐม.

ปริญญา เห็นสุข. (2549). “การสื่อสารและการขัดเกลาทางสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรมของ
นิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสาร
ศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประภาศรี สีอำไพ. เข้าถึงเมื่อ 23 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก

<http://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2010/8981/6/Chapter2.pdf>

ประไพ ประดิษฐ์สุขถาวร. เข้าถึงเมื่อ 29 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก

<http://taamkru.com/th>

พรณรงค์ สิงห์สำราญ. (2550). “เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ที่มีต่อคุณธรรม
จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย นอร์ทกรุงเทพ.

พรทิพย์ ชูศักดิ์. (2545). “ผลของการฝึกอบรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาสถาบัน
ราชภัฏ.” งานวิจัยประกอบกระบวนการวนวิชาพระพุทธศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2555). “ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาตามความคิดเห็น
ของนักศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษย คณะพัฒนาศาสตร์
มนุษย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.” งานวิจัยของอาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พระมหาอาจารย์พงษ์ คำตัน (2554). การปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง
ประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พระบำรุง ปัญญาพล (โพธิ์ศรี) (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของ
นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามเขตบางกอกใหญ่กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาอาจารย์พงษ์ คำตัน. (2554). “การปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง
ประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พระบำรุง ปณฺญาพล (โพธิ์ศรี). (2554). “ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม
ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามเขตบางกอกใหญ่กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระนิมิตร กลิ่นดอกแก้ว. เข้าถึงเมื่อ 16 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก

<https://www.gotoknow.org/posts/300100>

พิเชษฐ รุ่งลาวัลย์. (2547). “การศึกษาความต้องการด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับหลักสูตร
ด้านคอมพิวเตอร์ในระดับอุดมศึกษา.” วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ไพฑูญ ไชยะคม. (2555). “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
ของนักศึกษาวิทยาลัยสหวันบริหารธุรกิจแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เจริญ ล้อมลาย. (2550). “รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.” วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

รัตนา อัทธภูมิสุวรรณ. (2552). “การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีผลต่อทัศนคติ ในการ
เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา หลักสูตรเตรียมวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.” งานวิจัยของอาจารย์ประจำ
ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์และสังคม วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

โรงเรียนตรีภท. เข้าถึงเมื่อ 18 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก

<http://triphathara.com/view.php?id=2024>

ลิขิต ธีรเวคิน. เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2559 เข้าถึงได้จาก

<http://www.thaiday.com/ViewNews.aspx?NewsID=9480000080123>

วินัย พัดสอน. เข้าถึงเมื่อ 23 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก

http://www.kalyanamitra.org/th/mngkhlchiwit38_detail.php?page=98

วินัย พัดสอน. เข้าถึงเมื่อ 23 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก

<https://sites.google.com/site/khwamrabphidchxb1212/>

วัชรวิธาน เข้มทอง. เข้าถึงเมื่อ 30 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก

<http://bsris.swu.ac.th/thesis/9503110950007RB899f.pdf>

สถิต วงศ์สุวรรณ. เข้าถึงเมื่อ 16 มีนาคม 2559 เข้าถึงได้จาก

<https://www.learners.in.th/posts/510416>

สุภัททา ปิณฑะแพทย์. เข้าถึงเมื่อ 18 มีนาคม 2559 2559 เข้าถึงได้จาก หนังสือ

http://www.supatta.haysamy.com/learn2_1.html

ลำราญ ศรีคำมูล. เข้าถึงเมื่อ 18 มีนาคม 2559 2559 เข้าถึงได้จาก

http://www.baanjommyut.com/library_3/extension-2/ethics/02.html

สิน งานประโคน. (2546). “การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.” งานวิจัยของอาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อรพินทร์ สันติชัยอนันต์ (2549). การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อรพินทร์ สันติชัยอนันต์. (2549). “การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.” ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

TNI

THAI - NICHI INSTITUTE OF TECHNOLOGY

ภาคผนวก

TNI

ภาคผนวก

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือวิจัย

TNI

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือวิจัย

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.941	47

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	193.3333	279.609	.607	.940
a2	193.4000	276.386	.637	.939
a3	193.1333	284.671	.244	.942
a4	193.0000	283.034	.370	.941
a5	193.3667	284.654	.327	.941
a6	194.1333	273.982	.495	.941
a7	193.7667	273.909	.603	.939
b8	193.7333	281.237	.418	.941
b9	193.4000	285.007	.322	.941
b10	193.2667	285.168	.385	.941
b11	193.5333	277.085	.649	.939
b12	193.2000	284.786	.340	.941
b13	193.3333	283.264	.420	.941
b14	193.2667	278.823	.520	.940

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
c15	192.9667	279.413	.579	.940
c16	193.1667	279.109	.563	.940
c17	193.1000	288.990	.140	.942
c18	192.9333	285.444	.324	.941
c19	192.7000	285.183	.483	.941
c20	192.9667	282.516	.476	.940
c21	192.7333	288.409	.232	.942
d22	193.2000	280.717	.612	.940
d23	193.2333	279.564	.561	.940
d24	193.3333	284.575	.353	.941
d25	193.2000	281.959	.542	.940
d26	193.2333	276.185	.667	.939
e27	193.3333	283.264	.381	.941
e28	193.3333	279.195	.571	.940
e29	193.5000	275.431	.546	.940
e30	193.5000	278.879	.404	.941
e31	193.4333	275.633	.643	.939
e32	193.3333	273.333	.689	.939
g33	193.7333	274.133	.573	.940
g34	193.9667	277.344	.580	.940
g35	193.7667	274.599	.551	.940
g36	193.7667	270.875	.679	.939
e31	193.4333	275.633	.643	.939
e32	193.3333	273.333	.689	.939
g33	193.7333	274.133	.573	.940
g34	193.9667	277.344	.580	.940
g35	193.7667	274.599	.551	.940
g36	193.7667	270.875	.679	.939

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
g37	193.6000	271.490	.676	.939
g38	193.5667	274.806	.570	.940
g39	193.5333	280.326	.501	.940
h40	193.0000	283.862	.308	.941
h41	192.9333	282.685	.423	.941
h42	193.0333	282.999	.450	.940
h43	192.8667	284.051	.364	.941
h44	192.8333	284.213	.405	.941
h45	192.9000	279.334	.590	.940
h46	192.9333	278.616	.621	.939
h47	193.5000	273.431	.650	.939